



OPODATKOWANIE KRYPTOWALUT, NFT I WYZWANIA W METAVERSE

RAPORT


KOCHAŃSKI & PARTNERS

**WE WORK WITH THOSE
WHO CHANGE THE WORD
FOR THE BETTER.
WE FIND THE RULES**

KOCHAŃSKI & PARTNERS

OPODATKOWANIE KRYPTOWALUT, NFT I WYZWANIA W METAVERSE

PRZEDMOWA	4
DEFINICJE	6
KRYPTOWALUTY	13
Otoczenie prawne dla kryptowalut w Polsce i na świecie	13
Podatki dochodowe - opodatkowanie kryptowalut w UE i na świecie	16
Raje podatkowe dla zysków z kryptowalut	20
Podatki dochodowe – uwagi wstępne o opodatkowaniu kryptowalut w Polsce	26
Rozliczanie zysków z kryptowalut w Polsce	29
Giełdy i kantory kryptowalut	35
Darowizna kryptowaluty	39
Podatek VAT – opodatkowanie kryptowalut w UE i na świecie	43
Kryptowaluty a polski Podatek VAT	49
OPODATKOWANIE NFT	57
Kwalifikacja NFT na gruncie polskiego prawa podatkowego	57
Wybrane zagadnienia związane z opodatkowaniem zbycia NFT na gruncie polskich przepisów podatkowych	60
Opodatkowanie twórców NFT	66
METAVERSE – NOWE WYZWANIA W ZAKRESIE OPODATKOWANIA	70
Zasada powszechnego opodatkowania a podatki w Metaverse	70
Wynajem powierzchni biurowych w Metaverse	73
Wirtualne wydarzenia w Metaverse a VAT	77



„KAŻDA BEZ WYJĄTKU
NOWA TECHNOLOGIA
MA AWERS KORZYŚCI
I ZARAZEM REWERS
NOWYCH, NIEZNANYCH
DOTYCHCZAS BIED.”

STANISŁAW LEM, BOMBA MEGABITOWA

W Polsce, z roku na rok, produkcja nowych przepisów bije rekordy. Tylko w pierwszej połowie 2022 r. przyjęto 14,5 tys. stron maszynopisu aktów prawnych, co stanowi wzrost o 75 proc. w stosunku do poprzedniego roku.¹

¹Dane za Raportem Grant Thornton Barometr prawa. Analiza stabilności otoczenia prawnego w polskiej gospodarce. Edycja 2022, zaktualizowany za I półrocze 2022 r.



AGATA
DZIWISZ-MOSHE

Pomimo nadprodukcji regulacji, prawo wciąż nie nadąża za rzeczywistością, w tym, przede wszystkim, za rozwojem technologii. Jest to szczególnie widoczne na przykładzie kryptowalut, NFT, czy szerzej świata Metaverse. Rozwój technologii jest w tym obszarze bardzo szybki, pomimo tego ustawodawcy wciąż są na bardzo wczesnym etapie rozważania skutków transakcji wykorzystujących waluty wirtualne.

W takiej sytuacji istniejącą lukę legislacyjną próbuje wypełnić polska administracja podatkowa. W praktyce, w realnych sprawach poszczególnych podatników, oznacza to stosowanie przez organy podatkowe archaicznych przepisów. A to niejednokrotnie prowadzi do rozstrzygnięć całkowicie niedostosowanych do realiów technologicznych i w konsekwencji – do licznych sporów podatkowych. W rezultacie polski system podatkowy jest postrzegany przez przedsiębiorców kryptowalutowych jako zbyt skomplikowany, nieprzejrzysty, a co za tym idzie – niekonkurencyjny.

W takiej sytuacji wsparcie i postulaty płynące z rynku mogą pomóc ustawodawcy w zrozumieniu technologii, a w ślad za tym – zachęcić do podjęcia próby wyznaczenia racjonalnego kierunku opodatkowania kryptowalut.

Przygotowując dla Państwa Raport *Opodatkowanie kryptowalut, NFT i wyzwania w Metaverse*, Zespół Prawa Podatkowego kancelarii Kochański & Partners wyznaczył sobie cel zainicjowanie powszechnej dyskusji w tym obszarze.

Raport obejmuje kluczowe pojęcia i definicje ze świata krypto i podatków oraz analizuje otoczenie prawne i konsekwencje podatkowe różnych zdarzeń i transakcji z wykorzystaniem kryptowalut, NFT oraz świata Metaverse.

Konstrukcja Raportu jest dostosowana do rozwoju samej technologii.

Raport rozpoczyna się od analizy rynku kryptowalut, który jest najbardziej zaawansowany, zarówno pod kątem technologii, jak i regulacji prawnych. W tym zakresie pod lupę wzięte zostały nie tylko rozwiązania stosowane w jurysdykcjach, które można uznawać za tzw. kryptowalutowe raje podatkowe, ale również regulacje unijne i wreszcie polskie przepisy oraz praktyka organów podatkowych.

W kolejnych częściach Raport omawia wybrane kwestie związane z transakcjami na rynku NFT, by końcowo zaznaczyć aspekty podatkowe związane z rozwojem Metaverse.

Dodatkowo poszczególne rozdziały Raportu stanowią zamknięte i niezależne części, dzięki czemu łatwo i szybko można zapoznać się z konkretnym tematem, bez pełnej lektury całości.

Autorzy Raportu przedstawiają również liczne postulaty legislacyjne o kierunkach opodatkowania kryptowalut, zachęcając jednocześnie uczestników rynku do rozpoczęcia dyskusji w tym obszarze.

Serdecznie zapraszamy do lektury.

Agata Dziwisz-Moshe
Adwokat, Partner, Szef Praktyki Prawa Podatkowego



DEFINICJE

ANTI MONEY LAUNDERING, AML, CZYLI PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU BRUDNYCH PIENIĘDZY I FINANSOWANIA TERRORYZMU

AML to działania ustawodawców, które mają na celu wyeliminowanie zjawiska prania brudnych pieniędzy.

AML jest nieodzownie powiązany z kryptowalutami, jako że jednym z atrybutów walut wirtualnych jest możliwość ukrycia swojej tożsamości. Przyciąga to uwagę podmiotów operujących w szarej strefie, a nawet na czarnym rynku. W rezultacie kryptowaluty mogą być wykorzystywane do procedury prania brudnych pieniędzy, czy też finansowania terroryzmu. Stąd jednocześnie ze wzrostem popularności kryptowalut ustawodawcy systematycznie wprowadzają wymogi

prawne mające na celu przeciwdziałanie takim nadużyciom.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE, AI, CZYLI SZTUCZNA INTELIGENCJA, SI

Sztuczna inteligencja to zdolność urządzeń (maszyn) do wykazywania ludzkich umiejętności, takich jak rozumowanie, uczenie się, planowanie i kreatywność umożliwiające systemom technicznym obserwację otoczenia i radzenie sobie z tym, co dostrzegają, a także rozwiązywania wszelkich problemów napotkanych na drodze oraz działania w kierunku osiągnięcia określonego celu. W informatyce SI oznacza tworzenie systemów z wykorzystaniem modeli, algorytmów i programów, które do pewnego stopnia pozwalają działać w sposób symulujący



AGATA
DZIWISZ-MOSHE



WIKTORIA
TRACICHLEB

zachowania inteligentne. W praktyce SI działa w ten sposób, że maszyna wyposażona w komputer odbiera dane (już przygotowane lub zebrane za pomocą czujników, np. kamery), a następnie przetwarza je i reaguje. Na podstawie danych zebranych w przeszłości systemy SI będą w stanie (do pewnego stopnia) dostosować swoje zachowanie do określonej sytuacji i zadziałać w niej automatycznie.²

BITCOIN

Najbardziej rozpoznawalna kryptowaluta, która jako pierwsza wykorzystwała technologię Blockchain. Bitcoin został zaprezentowany w 2009 r. przez osobę, bądź grupę osób kryjących się pod pseudonimem Satoshi Nakamoto.³

Blockchain bitcoinowy jest Blockchainem o charakterze publicznym (czyli każdy może mieć do niego dostęp, wziąć udział w tworzeniu nowych bloków, a tożsamość wszystkich uczestników pozostaje anonimowa) i niezaprzeczalnym - nie można zmieniać dotychczasowych zapisów.

BLOCKCHAIN⁴

Blockchain w dosłownym tłumaczeniu oznacza „łańcuch bloków”. W praktyce Blockchain to zdecentralizowana, rozproszona, publiczna i zakodowana za pomocą algorytmów kryptograficznych baza danych dla platform transakcyjnych typu równy z równym (ang. *peer-to-peer*, P2P), która wykorzystuje zdecentralizowaną sieć komputerów do rejestrowania i przechowywania danych.

Poszczególne bloki w sieci Blockchain to zestaw informacji w pewnym

formacie czytelnym dla całej sieci, w którym są zawarte dane takie jak np. numer bloku, oznaczenie czasu jego utworzenia (ang. *timestamp*), informacje o wszystkich transakcjach, a także wynik szyfrowania zawarty w aktualnym bloku, stanowiący link do poprzedniego bloku (ang. *hash*) i będący zaszyfrowanym streszczeniem jego zawartości (ang. *fingerprint*).

Fingerprint można przy tym rozumieć jako pieczęć lub notarialny podpis poprzedniego bloku. Innymi słowy, jest to unikalny ciąg znaków, który jest wynikiem szyfrowania danych. Jednocześnie każda informacja zaszyfrowana w danym standardzie, np. SHA256, może mieć tylko jeden *hash*, a zmiana dowolnego elementu w ciągu znaków sprawi, że będziemy mieć zakodowane zupełnie inne informacje i otrzymamy inny *hash*. Aktualny blok zapewnia, że poprzedni blok nie był edytowany ani cenzurowany. Dzięki takiej konstrukcji sieci mamy pewność, że cała historia transakcji nigdy nie została zmieniona, bowiem dokonywanie zmian w zapisach historycznych, bez zmiany całości, jest niemożliwe. To dzięki *fingerprint* możemy mówić o „łańcuchu bloków”.

Zasadniczo istnieją 2 rodzaje Blockchainów: publiczne i prywatne.

Do Blockchaina publicznego może dołączyć każdy.

Z kolei dołączenie do Blockchaina prywatnego wymaga autoryzacji (np. poprzez klucz publiczny i prywatny, portfel elektroniczny zarządzający podpisaniem transakcji).

W przypadku Blockchaina publicznego tożsamość wszystkich uczestników pozostaje anonimowa.

²<https://www.europarl.europa.eu/news/pl/headlines/society/20200827STO85804/sztuczna-inteligencja-co-to-jest-i-jakie-ma-zastosowania>

³<https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>

⁴https://www.gov.pl/documents/31305/0/leksykon_pojec_na_temat_tehnologii_blockchain_i_kryptowalut.pdf/77392774-1180-79ab-4dd5-089ffab37602

W prywatnej sieci Blockchain wszyscy uczestnicy są znani i identyfikowani przed uzyskaniem dostępu.

CRYPTOCURRENCY, CZYLI WALUTA WIRTUALNA LUB KRYPTOWALUTA⁵

Waluty wirtualne na obszarze UE i Polski są definiowane jako cyfrowe wyznaczniki wartości, które nie są emitowane ani gwarantowane przez bank centralny lub organ publiczny, ani też nie muszą być powiązane z walutą prawnie obowiązującą i nie posiadają prawnego statusu waluty lub pieniądza, lecz które są akceptowane przez osoby fizyczne lub prawne jako środek wymiany i mogą być przekazywane, przechowywane lub sprzedawane drogą elektroniczną.⁶ W rezultacie kryptowaluty, w odróżnieniu od walut FIAT, nie są prawnym środkiem płatniczym na danym terytorium.

Kryptowaluty oparte są na zdecentralizowanych sieciach peer-to-peer (P2P), najczęściej na sieci Blockchain.

CRYPTOCURRENCY MINING, CZYLI WYDOBYCIE KRYPTOWALUT

Wydobycie kryptowalut to jeden ze sposobów wejścia w posiadanie walut wirtualnych (innym sposobem może być np. zakup na giełdzie, czy też uzyskanie kryptowaluty w rozliczeniu dowolnej transakcji).

Przez proces wydobywania walut wirtualnych rozumie się dobrowolne udostępnianie przez tzw. górników (najczęściej programistów) mocy obliczeniowej ich wyspecjalizowanego sprzętu komputerowego, czyli tzw. koparek, na potrzeby rejestracji transakcji na łańcuchu bloków.

Proces wydobywania kryptowalut pochłania nie tylko moce obliczeniowe sprzętu, ale także

mnóstwo energii i w rezultacie jest bardzo kosztowny.

Kryptowaluty są przyznawane automatycznie jako wynagrodzenie dla górników za dobrowolne udostępnianie mocy obliczeniowej ich koparek.

Górnicy wydobywający kryptowaluty niekiedy skupiają się w grupach, tzw. kopalniach, łącząc moc obliczeniową do budowania łańcuchu bloków.

DYREKTYWA VAT⁷

Akt prawa UE, stanowiący podstawę do harmonizacji Podatku VAT w UE. Dyrektywa VAT ma zastosowanie od dnia 1 stycznia 2007 r. i łączy wszystkie dotychczasowe przepisy unijne regulujące kwestie dotyczące harmonizacji Podatku VAT.

ETHEREUM⁸

Ethereum jest publiczną siecią Blockchain, która rozpowszechniła stosowanie efektywnych obliczeniowo tzw. smart-kontraktów (czyli aplikacji, które działają immanentnie razem z całą siecią, bez cenzury, oszustw lub ingerencji osób trzecich).

Kontrakty na sieci Ethereum mogą (w przeważającej części) rozwiązać każdy problem obliczeniowy (Ethereum jest tzw. modelem obliczeń Turing, czyli zupełnym).

Platforma Ethereum wykorzystuje kryptowalutę Ether (ETH), która umożliwia przeprowadzanie transakcji pomiędzy użytkownikami lub aplikacjami, a także rozliczanie opłat wynikających z mocy obliczeniowej wykorzystanej do przetworzenia tych transakcji.

We wrześniu 2022 r. w sieci Ethereum doszło do tzw. The Merge.

⁵Zyrek Sylwia, Waluta wirtualna jako umowny środek płatniczy - wprowadzenie i wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 22.10.2015 r., C-264/14, Skatteverket przeciwko Davidowi Hedqvistowi

⁶Zgodnie z definicją zawartą w art. 3 pkt 18 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającej Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz Dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Tekst mający znaczenie dla EOG, Dz.U.UE.L.2015.141.73, dalej: „Dyrektywa ALM”), a także zgodnie z definicją wynikającą z implementacji tej Dyrektywy Polsce, zawartą w art. 2 ust. 2 pkt 26 Ustawy o AML

⁷Dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r., w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. U. UE L 2006.347.1)

⁸<https://ethereum.org/en/?%3Cscript%20xmlns=%22http:%26%23x2f;www.w3.org/1999/xhtml%22%3Ealert%281%29%3C/script%3E>

The Merge polegał na przeniesieniu sieci Ethereum z algorytmu Proof of Work na algorytm Proof of Stake.

Podstawową różnicą pomiędzy tymi algorytmami jest zużycie energii elektrycznej.

Algorytm Proof of Work wymaga od górników zużywania dużej ilości energii na powielanie procesów obliczeniowych (w ramach konkurencji o rozwiązanie tego samego zagadnienia), podczas gdy algorytm Proof of Stake pozwala sieciom działać przy znacznie niższym zużyciu zasobów energii. W rezultacie wykorzystanie algorytmu Proof of Stake znacznie obniża koszt funkcjonowania sieci Blockchain oraz jest dużo bardziej ekologiczny.

FIAT CURRENCY, FIAT, CZYLI WALUTA FIDUCJARNA

Waluty fiducjarne (FIAT) to pieniądze emitowane przez banki centralne krajów w ramach prowadzonej przez nie polityki pieniężnej, które mocą decyzji władz państwowych są prawnym środkiem płatniczym na danym terytorium.

Nazwa waluta fiducjarna pochodzi od łacińskiego słowa fides, czyli wiara, ponieważ wartość takiego pieniądza nie jest zabezpieczona (np. kruszcem takim jak złoto), a opiera swoją siłę na zaufaniu do emitenta.

Waluty fiducjarne zastąpiły m.in. złoto i inne systemy towarowe, które kiedyś były ogólnie obowiązującymi środkami płatniczymi.

Pieniądz fiducjarny, choć sam w sobie pozostaje bezwartościowy, zyskuje na wartości, o której stanowi inflacja oraz powszechne stosowanie tego środka do wymiany handlowej.

Najpowszechniejszym przykładem pieniądza fiducjarnego są papierowe banknoty, które mają wartość wyrażoną nominatami, ale nie posiadają faktycznego pokrycia w formie wartościowego materiału kruszcowego.

By gospodarka konkretnego państwa zachowała równowagę, konieczne jest regulowanie emisji pieniądza fiducjarnego. Jego ilość w obiegu

regulowana jest przez stopę procentową kredytów udzielanych przez banki centralne.

METAVVERSE

Słowo „Metaverse” zostało utworzone przez połączenie greckiego przedrostka *meta*, który oznacza poza, oraz *verse* – skróconą formę angielskiego słowa *universe* – wszechświat. Pierwszy raz pojawiło się w powieści „Zamieć” autorstwa Neala Stephensona, wydanej w 1992 roku.

Metaverse to rozszerzona wirtualna rzeczywistość, oferowana przez zbudowane w tym celu platformy. Jest to cyfrowy świat, z którym będziemy mogli połączyć się przez okulary VR i spędzać w nim czas.

W tej chwili korzystanie z Internetu to przede wszystkim dwuwymiarowe doznanie, w którym pośredniczy ekran.

W Metaverse będziemy mogli dostownie się zanurzyć i wykonywać tam czynności, jakie do tej pory zarezerwowane były wyłącznie dla realnego świata.⁹

Obecnie Metaverse to platformy internetowe oferujące szerokie funkcjonalności w zakresie tworzenia zawartości, mechanizmy serwisów społecznościowych oraz marketplaces dla dóbr cyfrowych.

NON-FUNGIBLE TOKEN, NFT, CZYLI NIEWYMIENIALNY TOKEN

NFT jest rodzajem kryptograficznego tokena.

Wyjątkowość NFT polega na tym, że jest zapisany w Blockchain, co poprzez powiązanie z konkretnym aktywem (najczęściej cyfrowym) nadaje mu funkcję cyfrowego certyfikatu „właścicielstwa” lub w ogóle cyfrowego dobra samego w sobie.

Zazwyczaj token NFT reprezentuje jakies inne aktywo (np. wirtualną nieruchomość funkcjonującą w platformie Metaverse). Taki token można nabywać bezpośrednio od emitentów w zamian za kryptowaluty lub za tradycyjne waluty FIAT (np. złotówki, dolary), a następnie odsprzedawać na przygotowa

⁹<https://cryps.pl/artykul/czym-jest-metaverse>

nych do tego platformach typu marketplace na rynku wtórnym (czyli platformach umożliwiających obrót NFT).¹⁰

NFT można porównać do np. kart kolekcjonerskich.

Podobnych kart (np. z takim samym wzorem albo jak niegdyś wydawała firma Panini – z tym samym piłkarzem) może być wiele, ale każda karta z osobną może zawierać swój własny identyfikator. Każdy NFT z definicji posiada właśnie taki identyfikator, tyle że w formie cyfrowej.¹¹

Co istotne, NFT są zaprojektowane jako tokeny niewymienne w obrocie. Wynika to ze standardów wykorzystywanych przy emisji NFT, które powodują, że stają się one unikalne (nie mogą zostać skopiowane). W zależności jednak od określonych celów emisji NFT lub sposobu ich wykorzystania w obrocie nie można wykluczyć, że w pewnych okolicznościach NFT staną się wymienne.

Taka sytuacja może mieć miejsce np. w przypadku wyemitowania odpowiednio dużej ilości NFT w serii, co spowoduje że określona ilość takich NFT będzie mogła być wymieniona na określone dobra lub usługi.

SIEĆ PEER-TO-PEER, P2P, CZYLI SIEĆ TYPU RÓWNY Z RÓWNYM

Peer to peer (P2P) to sieć komputerowa, w której wszystkie urządzenia są równe w hierarchii. Słownik Cambridge definiuje ją jako „komputery, które pracują razem by stworzyć jeden system”.

Każde urządzenie w ramach P2P działa jako host z identycznymi uprawnieniami – żadne z nich nie pełni funkcji tzw. „centralnego administratora”.¹²

PODATEK PCC, PCC, CZYLI PODATEK OD CZYNNOŚCI CYWILNOPRAWNYCH

PCC jest podatkiem bezpośrednim, czyli ta-

kim, który podatnicy wpłacają bezpośrednio do urzędów skarbowych.

PCC naliczany jest od określonych przez ustawodawcę transakcji (czyli czynności cywilnoprawnych), takich jak m.in. umowy sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych, umowy pożyczki pieniędzy, czy też umowy spółki.

W dużym uproszczeniu PCC dotyczy czynności dokonywanych przez osoby, które nie prowadzą działalności gospodarczej, w przeciwieństwie do VAT obejmującego transakcje realizowane przez przedsiębiorców.

PODATEK VAT, VAT, CZYLI PODATEK OD TOWARÓW I USŁUG

VAT dosłownie oznacza „podatek od wartości dodanej” (ang. *value added tax*) i jest podatkiem pośrednim, rozliczanym przez przedsiębiorców.

Zasadnicza konstrukcja tego podatku oparta jest na mechanizmie opodatkowania transakcji podatkiem należnym i odliczenia podatku naliczonego. Oznacza to konieczność (obowiązek) naliczenia podatku przez sprzedawcę od sprzedaży towaru lub usługi (tzw. podatek należny) oraz możliwość odliczenia od podatku należnego kwoty podatku zapłaconego przy nabyciu tego towaru lub usługi (tzw. podatku naliczonego).

PROOF OF STAKE (POS)

W ramach algorytmu Proof of Stake górnicy są zastępowani tzw. walidatorami. Nie ma tu żadnego wydobycia ani wyścigu w rozwiązywaniu zagadek matematycznych. Zamiast tego użytkownicy są wybierani losowo – jeśli zostaną wybrani, muszą dokonać walidacji transakcji. Jeśli blok jest ważny, otrzymują nagrodę składającą się z opłat za transakcje w bloku.

Proof of Stake ma pewne zalety w porównaniu z Proof of Work.

Najważniejszą z nich jest mniejszy ślad węglowy – ponieważ w PoS nie ma potrzeby powielania procesów obliczeniowych (w ra-

¹⁰Raport Metaverse, Kocharński & Partners

¹¹<https://blog.creativa.legal/czym-jest-nft-i-jak-legalnie-je-sprzedawac>

¹²<https://www.netia.pl/pl/blog/siec-peer-to-peer-p2p-co-to-jest>

mach konkurowania o rozwiązanie tego samego zagadnienia), więc zużywana energia elektryczna stanowi jedynie ułamek energii zużywanej w ramach algorytmu PoW.

PROOF OF WORK (POW)

Proof of Work to oryginalny algorytm konsensusu kryptowalut (przy czym przez algorytm konsensusu należy rozumieć technikę osiągania porozumienia w kwestii dodawania nowych bloków pomiędzy węzłami sieci utrzymującej Blockchain).

PoW po raz pierwszy został użyty przez Bitcoina i jest ściśle powiązany z wydobywaniem kryptowalut.

Utrzymanie sieci Blockchain wymaga ogromnej ilości mocy obliczeniowej.

Blockchajny są zabezpieczone i zweryfikowane przez górników na całym świecie, którzy rywalizują między sobą, aby jako pierwsi rozwiązać zagadkę matematyczną. Zwycięzca otrzymuje aktualizację Blockchajna ze zweryfikowanymi transakcjami i jest nagradzany przez sieć z góry określoną ilością kryptowalut.

Proof of Work jest sprawdzonym i solidnym sposobem na utrzymanie bezpiecznego i zdecentralizowanego Blockchajna.

Gdy wartość kryptowaluty rośnie, więcej górników jest zachęcanych do przyłączenia się do sieci, co zwiększa jej moc i bezpieczeństwo. Z drugiej strony, jest to energochłonny proces, który może mieć problemy ze skalowaniem, aby pomieścić większą liczbę transakcji. Dlatego też opracowano alternatywne rozwiązania, z których najpopularniejszym jest Proof of Stake.

TOKEN

W kontekście Blockchain token to zestaw informacji w formie cyfrowej, zapisywanych w Blockchain zgodnie z określonym standardem (np. Standard ERC-721 dla tokenów NFT w sieci Ethereum).

Token funkcjonuje jako wirtualna, umowna jed-

nostka rozliczeniowa, symbolizująca, reprezentująca lub będąca nośnikiem pewnej wartości.¹³

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, w swoim stanowisku wydanym w lipcu 2020 r. podzielił tokeny na:

- tokeny płatnicze (kryptowaluty np. Bitcoin),
- tokeny użytkowe (będące dość specyficzną formą wymiany, ponieważ za wniesiony wkład pieniężny użytkownik otrzymuje towary lub usługi czy też inne benefity np. w postaci zniżek, które mogą być kwalifikowane jako przyrzeczenie publiczne w świetle art. 919 Kodeksu cywilnego¹⁴ czy też znaki legitymacyjne w rozumieniu art. 921¹⁴ Kodeksu cywilnego),
- tokeny inwestycyjne (najbardziej zbliżone do instrumentów finansowych).¹⁵

TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ, TSUE

TSUE to instytucja sądownicza UE z siedzibą w Luksemburgu, pełniąca funkcje orzecznicze, doradcze oraz arbitrażowe.

W sprawach podatkowych orzecznictwo TSUE bezpośrednio oddziałuje na stosowanie i wykładnię polskich przepisów podatkowych. Jest to pochodna uprawnienia TSUE do orzekania o zgodności przepisów prawa krajowego z prawem unijnym.

USTAWA O AML

Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 593 ze zm.), w której polski ustawodawca uregulował kwestie związane z przeciwdziałaniem praniu brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu.

USTAWA O CIT

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tj. Dz.U. z 2021 r., poz. 1800 ze zm.), w której polski ustawo-

¹³Raport Metaverse, Kochański & Partners

¹⁴Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1360 ze zm., dalej: „Kodeks cywilny”)

¹⁵Stanowisko Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie wydawania i obrotu kryptoaktywami z dnia 16 lipca 2020 r.

dawca uregulował kwestie związane z podatkiem dochodowym od osób prawnych.

USTAWA O PIT

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1128 ze zm.), w której polski ustawodawca uregulował kwestie związane z podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

USTAWA O VAT

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, tj. Dz.U. z 2022 r., poz. 931 ze zm., w której polski ustawodawca uregulował kwestie związane z Podatkiem VAT.

VIRTUAL REALITY, VR, CZYLI WIRTUALNA RZECZYWISTOŚĆ

Rzeczywistość wirtualna, która powstała na skutek modelowania i symulacji komputerowej, łącznie umożliwiających użytkownikowi interakcję ze sztucznym trójwymiarowym (3-D) środowiskiem wizualnym lub innym środowiskiem sensorycznym.

Aplikacje VR zanurzają użytkownika w wygenerowanym komputerowo środowisku, które symuluje rzeczywistość dzięki wykorzystaniu interaktywnych urządzeń wysyłających i odbierających informacje, takich jak gogle, zestawy słuchawkowe, rękawice lub kombinezony.

W typowym formacie VR użytkownik noszący hełm z ekranem stereoskopowym ogląda animowane obrazy symulowanego środowiska.

Złudzenie „bycia tam” (ang. *telepresence*) jest uzyskiwane dzięki czujnikom ruchu, które rejestrują ruchy użytkownika i odpowiednio dostosowują widok na ekranie, zwykle w czasie rzeczywistym (w chwili, gdy ten się porusza). W ten sposób użytkownik może zwiedzać symulowane pomieszczenia, doświadczając zmieniających się punktów widzenia i perspektyw, które są przekonująco powiązane z jego własnymi obrotami głowy i krokami. Użytkownik może nawet podnosić i manipu-

lować przedmiotami, które widzi w wirtualnym środowisku, nosząc rękawice wyposażone w urządzenia reagujące na siłę nacisku i zapewniające wrażenia dotykowe.¹⁶

WEB 3.0, WEB 3, CZYLI SIEĆ 3.0

Termin Web 3.0. został stworzony przez Gavina Wooda, założyciela firmy Polkadot i współtwórcę Ethereum.

Web 3.0 to następna generacja technologii internetowych, która w dużej mierze opiera się na sztucznej inteligencji (AI), technologii Blockchain, a także zastosowaniu technik tzw. uczenia maszynowego (czyli na automatycznym poprawianiu się przez same algorytmy, poprzez doświadczenie wynikające z historycznej ekspozycji na dane) oraz wykorzystaniu tzw. Big Data (czyli dużych, zmiennych i różnorodnych zbiorów danych, których analiza może prowadzić do zdobycia nowej wiedzy).

Web 3.0 może szybciej dostarczać spersonalizowane i istotne informacje. Stosowane w tej sieci algorytmy pozwalają na bardziej inteligentne wyszukiwanie i lepszą rekomendację treści.

W przeciwieństwie do Web 2.0, która koncentruje się na treściach tworzonych przez użytkowników i umieszczanych na scentralizowanych stronach internetowych, Web 3.0 ma dawać użytkownikom większą kontrolę nad ich danymi online.

Web 3.0 koncentruje się na własności treści użytkownika i wspieraniu dostępnych gospodarek cyfrowych.¹⁷

W rezultacie celem Web 3.0 jest stworzenie otwartych, połączonych, inteligentnych stron i aplikacji internetowych z ulepszonym zrozumieniem danych.

W Web 3.0 ważną rolę odgrywają również decentralizacja i gospodarka cyfrowa, ponieważ pozwalają nadać wartość treściom tworzonym w sieci.

Ważne jest także, aby zrozumieć, że Web 3.0 to zmieniające się pojęcie. Nie ma jednej definicji, a jej dokładne znaczenie może się różnić w zależności od osoby definiującej.

¹⁶<https://www.britannica.com/technology/virtual-reality>

¹⁷<https://academy.binance.com/pl/articles/the-evolution-of-the-internet-web-3-0-explained>



KRYPTOWALUTY

OTOCZENIE PRAWNE DLA KRYPTOWALUT W POLSCE I NA ŚWIECIE

UNIJNE I POLSKIE REGULACJE DOTYCZĄCE OBROTU KRYPTOWALUTAMI

Od samego początku charakter obrotu dobrem cyfrowym, jakim są kryptowaluty, powodował trudności zarówno dla ustawodawcy, jak i dla sądów.

Waluty wirtualne opierają się na rozwiązaniach kryptograficznych, które pozwalają na ukrycie tożsamości użytkowników korzystających z funkcjonalności oferowanych przez poszczególne waluty. W rezultacie na początku rozwoju kryptowalut pojawiały się wątpliwości, czy w ogóle istnieje realna szansa na uregulowanie obrotu kryptowalutami, jeżeli jednym z ich atrybutów jest anonimowość.



JAKUB
DITTMER

Nawet w przypadku pozytywnej odpowiedzi, pozostawało pytanie kto powinien zostać objęty regulacjami – użytkownicy czy podmioty zajmujące się obrotem?

Wobec braku odpowiednich regulacji ciężar rozstrzygnięcia o kwestiach zarówno prawnych, jak i podatkowych w pierwszym okresie rozwoju kryptowalut został przeniesiony na sądy.

Te, postępując się archaicznymi przepisami, niedostosowanymi do aktualnego rozwoju technologicznego, próbowały wyznaczyć kierunek opodatkowania kryptowalut.

Jednocześnie na całym świecie ustawodawcy podejmowali liczne próby stworzenia definicji najbardziej oddającej charakter kryptowalut.

Ze względu na fakt, że krypto mogą być wykorzystywane m.in. do działalności spekulacyjnej, jako nośnik wartości czy środek płatniczy, powstały wątpliwości z umiejscowieniem ich w porządku prawnym. Pojawiały się głosy uznające waluty wirtualne za: towar, walutę lub wartość niematerialną. Ostatecznie wzrost popularności kryptowalut na przełomie 2017 i 2018 roku zmusił UE, a w rezultacie również polskiego ustawodawcę, do podjęcia próby uregulowania działalności w obszarze walut wirtualnych.

Na poziomie UE, jako jedną z najbardziej istotnych regulacji, należy wskazać Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/843 z dnia 30 maja 2018 r. (tzw. Dyrektywę V AML), która z kolei zmieniła Dyrektywę AML.

Ideą wprowadzenia tych regulacji na poziomie unijnym była poprawa transparentności przepływów finansowych dokonywanych w ramach systemu finansowego (przy czym system finansowy rozumiany jest w tym przypadku bardzo szeroko, jako transakcje wartości majątkowych, nie ograniczając się przy tym tylko do standardowego rozumienia tych war-

tości jako walut, papierów wartościowych, czy innych bardziej konwencjonalnych środków służących do przechowywania kapitału).

W samym uzasadnieniu wprowadzenia zmian w ramach Dyrektywy V AML wskazano, że podmioty zajmujące się terroryzmem mogą wykorzystywać potencjał kryptowalut do wprowadzania środków pieniężnych do unijnego systemu finansowego lub w ramach sieci walut wirtualnych, przy jednoczesnym ukrywaniu faktycznego źródła pochodzenia tych transferów lub wykorzystując pewien stopień anonimowości oferowany przez platformy zajmujące się obrotem walut wirtualnych.

Polski ustawodawca implementował powyższe regulacje w dniu 13 lipca 2018 r. wprowadzając do Ustawy o AML¹⁸ definicje walut wirtualnych. Zgodnie z definicją, waluta wirtualna to cyfrowe odwzorowanie wartości, które nie jest:

- prawnym środkiem płatniczym emitowanym przez NBP, zagraniczne banki centralne lub inne organy administracji publicznej,
- międzynarodową jednostką rachunkową ustanawianą przez organizację międzynarodową i akceptowaną przez poszczególne kraje należące do tej organizacji lub z nią współpracujące,
- pieniądzem elektronicznym,
- instrumentem finansowym,
- wekslem lub czekiem,

- oraz jest wymienne w obrocie gospodarczym na prawne środki płatnicze i akceptowane jako środek wymiany, a także może być elektronicznie przechowywane lub przeniesione albo może być przedmiotem handlu elektronicznego.

Ponadto w celu przeciwdziałania takim nadużyciom, jak proceder prania

¹⁸Art. 2 ust. 2 pkt 26 Ustawy o AML

brudnych pieniędzy, czy też uchylania się od opodatkowania, ustawodawca postanowił też uregulować profesjonalny obrót związany z kryptowalutami.

Od dnia 31 października 2021 r. przedsiębiorcy zajmujący się działalnością w zakresie walut wirtualnych muszą, w pierwszej kolejności, uzyskać wpis takiej działalności do rejestru.¹⁹ Dotyczy to podmiotów zajmujących się:

- wymianą pomiędzy walutami wirtualnymi i środkami płatniczymi,
- pośrednictwem w wymianie pomiędzy walutami wirtualnymi i środkami płatniczymi lub pomiędzy walutami wirtualnymi,
- wymianą pomiędzy walutami wirtualnymi,
- prowadzeniem rachunków zapewniających osobom uprawnionym możliwość korzystania z jednostek walut wirtualnych, w tym przeprowadzania transakcji i ich wymiany.

Na początku rozwoju kryptowalut pojawiały się wątpliwości, czy w ogóle istnieje realna szansa na uregulowanie obrotu kryptowalutami, jeżeli jednym z ich atrybutów jest anonimowość.

Ustawodawca powierzył prowadzenie rejestru podmiotów profesjonalnych Dyrektorowi Izby Administracji Skarbowej w Katowicach.

Prywatny obrót walutami wirtualnymi pozostaje poza ramami regulacyjnymi.

Osoby, które będą chciały uzyskać wpis, nie mogą być skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego, przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, przeciwko wiarygodności dokumentów, przeciwko mieniu, przeciwko obrotowi gospodarczemu i interesom majątkowym

w obrocie cywilnoprawnym, przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi lub za przestępstwa polegające na finansowaniu działań o charakterze terrorystycznym.

Dodatkowo osoby fizyczne prowadzące działalność w zakresie obrotu kryptowalut są zobowiązane posiadać wiedzę lub doświadczenie związane z taką działalnością. Warunek uznaje się za spełniony w przypadku:

- ukończenia szkolenia lub kursu obejmujących prawne lub praktyczne zagadnienia związane z działalnością w zakresie walut wirtualnych lub
- wykonywania, przez okres co najmniej roku, czynności związanych z działalnością w zakresie walut wirtualnych – potwierdzonych odpowiednimi dokumentami.

Obowiązki w zakresie wiedzy lub doświadczenia w obszarze obrotu kryptowalutami dotyczą tylko i wyłącznie osób fizycznych. Nie ma więc żadnych dodatkowych warunków, które powinny spełniać osoby prawne prowadzące działalność z zakresu obrotu walutami wirtualnymi.


Nowe regulacje określają również sankcje związane z brakiem uzyskania wpisu do rejestru działalności w zakresie walut wirtualnych. Podmiot prowadzący taką działalność bez odpowiedniego wpisu podlega stosunkowo niewysokiej karze pieniężnej do 100 000 zł.

Próbę uregulowania działalności profesjonalnej związanej z obrotem kryptowalut można uznać za dobry krok polskiego ustawodawcy.

Niemniej jednak wydaje się, że sam akt prawny posiada kilka luk, których uzupełnienie będzie konieczne dla prawidłowego obrotu w ramach działalności gospodarczej.

Ponadto pomimo tego, że Dyrektywa V AML nakłada obowiązki na państwa członkowskie w celu objęcia ramami prawnymi działalności związanej z kryptowalutami, to wciąż można znaleźć państwa w Unii Europejskiej, które posiadają bardzo liberalne podejście do kwestii kontroli i opodatkowania rynku kryptowalutowego. Szerzej o tej kwestii wspomniano w rozdziale *Raje podatkowe dla zysków z kryptowalut*.

¹⁹Art. 129m Ustawy o AML



PODATKI DOCHODWE - OPODATKOWANIE KRYPTOWALUT W UE I NA ŚWIECIE²⁰

CZYM DLA POTRZEB PODATKÓW DOCHODOWYCH
JEST WALUTA WIRTUALNA?

W przeciwieństwie do inwestycji „konwencjonalnych”, kryptowaluty nie są przywiązane do konkretnej jurysdykcji. Wynika to z faktu, że transakcje występują w sieci Blockchain. Dlatego też każdy kraj może wybrać własne zasady przy ustalaniu opodatkowania dochodów z kryptowalut dla swoich rezydentów podatkowych.

²⁰Podrozdział opracowany na podstawie raportu OECD: Opodatkowanie walut wirtualnych. Przegląd sposobów opodatkowania i pojawiających się kwestii związanych z polityką podatkową. OECD. 2020



JAKUB
DITTMER

Czynniki, które wpływają na decyzje ustawodawców przy wyborze sposobu opodatkowania obejmują m.in. częstotliwość obrotu, wysokość transakcji czy też rodzaj obrotu (obrot prywatny lub w ramach działalności gospodarczej).

W różnych jurysdykcjach istnieje ponadto pewien stopień niepewności, co do samej definicji walut wirtualnych, co może skutkować różnymi interpretacjami w zakresie opodatkowania. Zasadniczo jednak dla celów podatku dochodowego prawie wszystkie kraje uznają wirtualne waluty za formę mienia; najczęściej jest to wartość niematerialna inna niż wartość firmy, aktywa finansowe lub towary. W rezultacie waluty wirtualne praktycznie nie są uznawane za walutę stanowiącą prawny środek płatniczy.²¹

Rozpoczynając rozważania dotyczące opodatkowania kryptowalut podatkiem dochodowym w różnych państwach (w tym spoza UE) warto zwrócić uwagę na to, jak poszczególne ustawodawstwa, na potrzeby prawa podatkowego, definiują waluty wirtualne.

Poniższa tabela prezentuje najczęściej stosowane podejścia do traktowania kryptowalut:

TRAKTOWANIE WALUTY WIRTUALNEJ	KRAJE STOSUJĄCE
Wartości niematerialne inne niż wartość firmy	Australia, Francja, Chile, Czechy, Luksemburg, Nigeria, Hiszpania, Szwecja.
Instrument finansowy lub aktywo finansowe	Brazylia, Chorwacja, Dania, Izrael, Japonia, Słowacja i Południowa Afryka
Towar lub towar wirtualny	Austria, Kanada, Chiny i Indonezja
Waluta	Belgia, Wybrzeże Kości Słoniowej, Włochy

Tabela 1. Sposób traktowania kryptowalut według krajów. Opracowanie na podstawie raportu OECD: Opodatkowanie walut wirtualnych. Przegląd sposobów opodatkowania i pojawiających się kwestii związanych z polityką podatkową. OECD. 2020, str. 23

Jak wynika z powyższej tabeli, nawet w obrębie samej UE, podejście do traktowania walut wirtualnych na gruncie podatków dochodowych bywa odmienne.

Dominujące jest traktowanie walut wirtualnych jako wartości niematerialnych i prawnych lub instrumentów finansowych, a nie jako waluty fiducjarnej.

Przy takim podejściu, w większości krajów, do opodatkowania kryptowalut mają więc zastosowanie przepisy dotyczące podatku od majątku (dochodu), a nie

²¹Zob. Raport OECD 2020: j.w.

przepisy dotyczące podatku od obrotu dewizowego, charakterystycznego dla obrotu związanego z walutami.

Przyjęte przez poszczególne państwa rozwiązania zwykle zakładają umieszczenie dochodów z walut wirtualnych w aktualnie istniejącej kategorii przychodów i opodatkowanie ich w sposób typowy dla tej formy przychodu. W większości jurysdykcji zyski z tego rodzaju aktywów są traktowane jako zyski kapitałowe, a w rzadkich przypadkach jako zyski z działalności gospodarczych lub innych źródeł.

Analogicznie wygląda sytuacja w Polsce, gdzie zyski z walut wirtualnych zostały zakwalifikowane jako przychody z kapitałów pieniężnych (w PIT) lub jako przychody z zysków kapitałowych (w CIT), które w rezultacie są opodatkowane podatkiem dochodowym w stawce zryczałtowanej (obecnie 19 proc.). Wskazać przy tym należy, że na gruncie prawa unijnego podatki dochodowe, w przeciwieństwie od podatku od wartości dodanej, są w znacznie mniejszym stopniu zharmonizowane. W praktyce przekłada się to na większe zróżnicowanie w traktowaniu kryptowalut przez poszczególnych ustawodawców unijnych dla potrzeb podatków dochodowych, w porównaniu do podatku od wartości dodanej.

Poza samym ustawodawstwem, niektóre jurysdykcje zdecydowały się również na przygotowanie dodatkowych dokumentów z wytycznymi i objaśnieniami określającymi, jak należy traktować waluty wirtualne dla celów podatkowych.²²

ZDARZENIA PODATKOWE PODLEGAJĄCE OPODATKOWANIU

Opodatkowanie walut wirtualnych może powstać w dwóch momentach: utworzenia (najczęściej poprzez wykopanie) oraz zbycia waluty wirtualnej. Inne zdarzenia w cyklu życia kryptowaluty, w szczególności przechowywanie, co do zasady nie powodują powstania zdarzenia podatkowego.

Waluty wirtualne mogą być tworzone w procesie wydobywania i walidowania (poprzez nagrody w ramach zastosowanego algo-

rytmu, np. Proof of Work, czy też Proof of Stake), lub tzw. początkowych airdropów lub ICO (pierwsza publiczna oferta konkretnej waluty). W rezultacie niektóre jurysdykcje za pierwsze zdarzenie powodujące powstanie zobowiązania podatkowego uznają moment wytworzenia nowej jednostki waluty wirtualnej w drodze wydobywania, powodujący otrzymanie jej przez wydobywającego górnika. W drugiej kolejności opodatkowaniu może podlegać zbycie waluty wirtualnej.

Z kolei w jurysdykcjach, w których wydobywanie nowej jednostki waluty wirtualnej nie jest uznawane za zdarzenie podlegające opodatkowaniu, to właśnie jej zbycie będzie takim pierwszym zdarzeniem.

Kolejna strona zawiera tabelę prezentującą przyjęty model opodatkowania zdarzeń powodujących opodatkowanie przez poszczególne państwa.

Jak widać, dominującym podejściem jest uznanie wydobywania jednostki waluty wirtualnej za pierwsze zdarzenie powodujące powstanie obowiązku podatkowego, chociaż istnieje też duża część krajów, która wskazuje, że dopiero zbycie cyfrowej waluty podlega opodatkowaniu.

Należy podkreślić, że niektóre kraje uzależniają powstanie takiego zdarzenia od tego, czy wydobywanie jest wykonywane w celach biznesowych (w ramach działalności gospodarczej) czy w ramach działalności osobistej (tj. czy ma charakter stały czy jedynie okazjonalny).

RÓŻNICE W PODEJŚCIU W PRZYPADKU ZBYCIA WALUTY

Z perspektywy podatkowej największe różnice dotyczy jednak tego, jak poszczególne kraje określają zbycie waluty wirtualnej. Zbycie należy rozpatrywać w odniesieniu do trzech grup transakcji:

- wymiana kryptowaluty na FIAT;
- wymiana jednej kryptowaluty na inną kryptowalutę;

²²Np. zarządzenie portugalskiego Urzędu Podatkowego i Celnego z dnia 27 grudnia 2016 r. w sprawie opodatkowania kryptowalut lub walut wirtualnych nr 5707/2015L

RODZAJ ZDARZENIA POWODUJĄCEGO POWSTANIE ZOBOWIĄZANIA PODATKOWEGO	KRAJE, W KTÓRYCH DANE ZDARZENIE PODATKOWE POWODUJE POWSTANIE ZOBOWIĄZANIA PODATKOWEGO
Wydobycie waluty wirtualnej	Andora, Argentyna, Austria, Wybrzeże Kości Słoniowej, Kolumbia, Chorwacja, Estonia, Finlandia, Japonia, Luksemburg, Nowa Zelandia, Słowenia, RPA, Wielka Brytania, USA
Zbycie waluty wirtualnej	Chorwacja, Czechy, Dania, Estonia, Francja, Łotwa, Litwa, Polska, Słowacja
Podejście zależne od tego, czy transakcje są wykonywane przez przedsiębiorców w ramach działalności gospodarczej czy przez osoby fizyczne w ramach działalności osobistej	Australia, Kanada, Niemcy, Hongkong, Holandia, Norwegia, Singapur, Szwecja, Szwajcaria

Tabela 2. Model opodatkowania zdarzeń na rynku kryptowalut według kraju. Opracowanie na podstawie raportu OECD: Opodatkowanie walut wirtualnych. Przegląd sposobów opodatkowania i pojawiających się kwestii związanych z polityką podatkową. OECD. 2020, str. 24

- wymiana kryptowaluty w ramach płatności za towary lub usługi.

Większość krajów będących członkami OECD uznaje wszystkie trzy rodzaje transakcji jako zdarzenia powodujące powstanie obowiązku podatkowego. Od tej reguły są jednak pewne wyjątki.

Przykładowo, Polska nie uznaje transakcji polegającej na wymianie jednej kryptowaluty na inną kryptowalutę jako powodującej opodatkowanie. Podobne podejście reprezentują również Chile, Francja i Łotwa.

Jako swoisty ewenement w podejściu do opodatkowania zbycia walut wirtualnych należy wskazać podejście Wybrzeża Kości Słoniowej, które za zdarzenie podlegające opodatkowaniu uznaje jedynie wymianę waluty wirtualnej na towary lub usługi.

Niewielka liczba krajów nie uznaje żadnych wymian dokonywanych przez osoby fizyczne za zdarzenie podlegające opodatkowaniu. Należą do nich Portugalia i Szwajcaria. Szczegółowy opis rozwiązań przyjętych

w tych krajach znajduje się w rozdziale *Raje podatkowe dla zysków z kryptowalut*.

PODSUMOWANIE

W opodatkowaniu dochodów z walut wirtualnych istnieje szereg zdarzeń, które mogą powodować powstanie zobowiązania podatkowego, takich jak wydobycie kryptowaluty czy też liczne zdarzenia traktowane jako odpłatne zbycie waluty wirtualnej.

Standardowo wymiana waluty wirtualnej na FIAT oraz wymiana kryptowaluty w ramach płatności za towary lub usługi jest traktowana jako odpłatne zbycie kryptowaluty. Wśród tych krajów, które opodatkowują zbycie kryptowalut, tylko garstka wyłącza z opodatkowania transakcje wymiany waluty wirtualnej na inną walutę wirtualną (w tym gronie jest też Polska).

Dodatkowo niewielka liczba krajów, za zdarzenia podlegające opodatkowaniu, uznaje wyłącznie transakcje realizowane przez przedsiębiorców w ramach profesjonalnego obrotu gospodarczego.



RAJE PODATKOWE DLA ZYSKÓW Z KRYPTOWALUT

KTÓRE JURYSDYKCJE SĄ KORZYSTNE DLA ZYSKÓW Z KRYPTOWALUT?

Przedsiębiorcy rozliczający krypto nieustannie poszukują najbardziej przyjaznych im reżimów podatkowych, do których mogą przenieść swoją rezydencję podatkową.

Rezydencja podatkowa określa miejsce, w którym jesteśmy zobowiązani do spełnienia obowiązku podatkowego. Rezydencja zależy od regulacji obowiązujących w poszczególnych jurysdykcjach podatkowych, a także od postanowień tzw. umów o unikaniu podwójnego opodatkowania zawartych pomiędzy konkretnymi państwami.



**AGATA
DZIWISZ-MOSHE**

Przykładowo, aby zostać polskim rezydentem podatkowym wystarczy przebywać na terytorium Polski dłużej niż 183 dni w roku kalendarzowym (podatkowym) lub mieć tutaj ośrodek interesów osobistych i gospodarczych (tzw. ośrodek interesów życiowych).

Szczególnym rozwiązaniem w zakresie określenia rezydencji podatkowej, o którym warto wspomnieć w kontekście rajów podatkowych dla zysków z kryptowalut, jest Cypr.

Aby zostać rezydentem podatkowym tego kraju wystarczy posiadać stałe miejsce zamieszkania (a także wynajmować lub być właścicielem nieruchomości), prowadzić działalność lub być zatrudnionym przez podmiot cypryjski, przebywać na terytorium Cypru przez co najmniej 60 dni w roku kalendarzowym oraz pilnować, by nie uzyskać innej rezydencji podatkowej.

Przez przyjazny podatnikom reżim podatkowy należy rozumieć nie tylko jurysdykcje, w których podatki są niskie lub nie występują, ale przede wszystkim takie, w których są możliwie przejrzyste i zrozumiałe regulacje podatkowe.

Poniżej prezentujemy skrótowo kilka wybranych kierunków dla inwestorów kryptowalutowych – zarówno tych instytucjonalnych, jak i indywidualnych, które mogą być wyjątkowo ciekawe z tej perspektywy.



**WIKTORIA
TRACICHLEB**

PORTUGALIA - JURYSDYKCJA IDEALNA DLA KRYPTO-PRZYCHODÓW OSÓB FIZYCZNYCH. CZY ABY NA PEWNO?

W Portugalii na dziś wymiana walut wirtualnych przez osoby fizyczne zasadniczo nie generuje dochodu podlegającego opodatkowaniu, ponieważ nie mieści się w definicji zysków kapitałowych lub dochodów kapitałowych dla celów podatkowych.²³ Jednak, zgodnie z tym co w maju 2022 r. przekazał Portugalski Urząd Skarbowy, w najbliższym czasie możliwe jest odejście od dotychczasowego, korzystnego opodatkowania osób fizycznych.

Przez przyjazny podatnikom reżim podatkowy należy rozumieć nie tylko jurysdykcje, w których podatki są niskie lub nie występują, ale przede wszystkim takie, w których są możliwie przejrzyste i zrozumiałe regulacje podatkowe.

W przeciwieństwie do osób fizycznych będących rezydentami podatkowymi Portugalii, przedsiębiorstwa akceptujące kryptoaktywa jako płatności za towary czy usługi w ramach obrotu profesjonalnego są zobowiązane przez portugalskiego fiskusa do zapłaty podatku dochodowego.

²³Autoridade Tributária e Aduaneira, 2015

NIEMCY – BRAK PODATKU OD SPRZEDAŻY KRYPTOWALUT PRZEZ OSOBY FIZYCZNE PO 12 MIESIĄCACH OD DNIA NABYCIA

Nasi zachodni sąsiedzi traktują kryptowaluty dość wyjątkowo.

Przede wszystkim niemiecki Federalny Centralny Urząd Skarbowy uważa kryptowaluty za prywatne pieniądze do celów podatkowych. W tym sensie nie są ani prawnym środkiem płatniczym (sprzedawcy nie mają obowiązku przyjmowania płatności w krypto), ani walutą obcą, ani mierniem.²⁴

Dla niemieckich rezydentów podatkowych sprzedaż kryptoaktywów będzie zwolniona z opodatkowania, pod warunkiem ich posiadania przez co najmniej 12 miesięcy. W przypadku szybszej sprzedaży podatek zostanie naliczony tylko od kwoty zysku przekraczającej 600 euro. Będzie to dotyczyć zarówno wymiany krypto na walutę FIAT, wymiany jednej krypto na inną, jak i zapłaty krypto za towary lub usługi.

Podatnicy mogą odliczyć od przychodu opłaty uiszczone za krypto. Opodatkowaniu podlegają również zyski netto z wydobycia kryptowalut.

W przypadku obrotu profesjonalnego, podobnie jak w Portugalii, zyski ze sprzedaży kryptoaktywów są opodatkowane na zasadach ogólnych.

MALTA – RAJ DLA BITCOINA

Malta od wielu lat prezentuje bardzo przyjazne podejście w stosunku do kryptowalut.

Jeszcze w lutym 2017 r. były premier Malty – Joseph Muscat – namawiał UE, by uczynić Europę „kontynentem Bitcoina”.

Pomimo zmiany rządów, Malta w dalszym ciągu stawia na tworzenie korzystnego środowiska dla podatników obracających krypto. Dochody uzyskiwane przez maltańskich rezydentów poza terytorium wyspy Blockchaina (bo tak również nazywana jest Malta) są nieopodatkowane, podobnie jak aktywa cyfrowe, które przechowujemy przez dłuższy czas jako „magazyny wartości”.

Z kolei osoby zajmujące się tzw. *daytradingiem*, czyli systematycznym, codziennym obracaniem kryptowalutami polegającym na otwieraniu i zamykaniu szeregu transakcji sprzedaży i zakupu w tym samym dniu, w celu osiągnięcia zysków, podlegają podatkowi dochodowemu od swojej działalności gospodarczej w stawce od 0 proc. do nawet 35 proc. (w zależności od określonego stanu faktycznego).

ESTONIA - NAJLEPSZA JURYSDYKCJA DLA GIEŁD KRYPTOWALUT

Estonia jest kolejnym liderem w UE w zakresie tworzenia przyjaznych warunków dla rozwoju rynku kryptowalut.

Jako jeden z nielicznych krajów oferuje m.in. możliwość założenia licencjonowanego przedsiębiorstwa obracającego kryptowalutami (stąd takich podmiotów jest tam najwięcej). W ostatnim czasie Estonia zdecydowała się co prawda na pewne zaostrzenie wymogów dla licencjonowanych przedsiębiorstw, w celu zapewnienia przejrzystości transakcji, niemniej jednak wciąż pozostaje interesującym kierunkiem dla przedsiębiorców kryptowalutowych.

Poza kantorami, rozwijają się tam także krypto – kopalnie.

²⁴<https://cointaxlist.com/blog/how-does-germany-taxes-crypto-is-it-really-tax-free>

Estonia jest krajem, który za moment uzyskania przychodu uznaje wymianę krypto na inne krypto lub na FIAT, a także zapłatę krypto za towary lub usługi. Samo wydobycie waluty wirtualnej nie skutkuje powstaniem obowiązku podatkowego, jeśli ta jest następnie zbywana/wymieniana.²⁵ Przedsiębiorcy

Estonia, jako jeden z nielicznych krajów oferuje m.in. możliwość założenia licencjonowanego przedsiębiorstwa obracającego kryptowalutami (stąd takich podmiotów jest tam najwięcej).

zajmujący się wydobywaniem kryptowalut mogą też rozliczyć wydatki przeznaczone na ten cel, takie jak komputery o dużej mocy obliczeniowej czy energia elektryczna, jako koszty uzyskania przychodów.²⁶

Estonia wyróżnia się przy tym bardzo pozytywnie przejrzystymi regulacjami oraz niskimi kosztami prowadzenia działalności.

Kryptoaktywa nie są tu objęte żadnym dodatkowym podatkiem takim jak VAT czy PCC. Jest również korzystną jurysdykcją dla spółek obracających wirtualnymi walutami z powodu braku podatku dochodowego od osób prawnych – podatki podlegają wyłącznie zyski wypłacone ze spółki. Rozwiązanie to zainspirowało również polskiego ustawodawcę do wprowadzenia do polskiej Ustawy o CIT tzw. „podatku estońskiego” czyli ryczałtu od dochodów spółek.

KAJMANY - KRYPTOWALUTY NIE SĄ WYJĄTKIEM DLA ICH POBŁAŻLIWYCH PRZEPISÓW PODATKOWYCH

Nie uświadczymy tu żadnych podatków bezpośrednich.

Rząd Kajmanów nie nakłada podatków dochodowych na swoich rezydentów podatkowych, czy spółki zarejestrowane na jego terytorium. Brak jest również podatku spadkowego, podatku od darowizn czy podatku od zysków kapitałowych od obrotu aktywami cyfrowymi. W rezultacie rezydencja podatkowa Kajmanów może pozwolić także na efektywne inwestowanie w kryptoaktywa.

SZWAJCARIA - NOWOCZESNA POLITYKA PODATKOWA W „CRYPTO VALLEY”

Jednym z wielu atutów Szwajcarii jest bardzo korzystna polityka względem inwestorów indywidualnych. Osoby fizyczne, które obracają kryptowalutami dla osobistej korzyści są zwolnione z podatku od zysków kapitałowych z tego obrotu. Od tej działalności nie mogą one również odliczać strat.

Jeżeli jednak, w konkretnej sytuacji, wydobycie należy uznać za działalność gospodarczą (np. z uwagi na generowanie wysokich obrotów), przy zbyciu aktywów stosuje się podatek od zysków kapitałowych, a straty podlegają odliczeniu.²⁷

SINGAPUR- KRYPTOWALUTY JAKO WŁASNOŚĆ NIEMATERIALNA

Singapur, będący rajem podatkowym zarówno dla przedsiębiorstw jak i dla osób fizycznych, jest siedzibą wielu znanych giełd kryptowalut takich jak np. KuCoin czy Pheemex.

Powodem, dla którego inwestorzy decydują się na założenie swojej giełdy właśnie tam, jest brak podatku od zysków kapitałowych ze sprzedaży kryptowalut (przedsiębiorstwa z siedzibą w Singapurze obracające kryptowalutami podlegają wyłącznie podatkowi dochodowemu).

Kryptowaluty są postrzegane nie jako środki płatnicze, a jako własność niematerialna, dlatego też handel przy ich użyciu ma charakter barterowy – osoba fizyczna może otrzymywać kryptowaluty ze świadczenia

²⁵Zob. Raport OECD 2020: j.w.

²⁶<https://www.emta.ee/en/private-client/taxes-and-payment/taxable-income/cryptocurrency#mining>

²⁷Swiss Federal Tax Administration 2019

usług (w tym usług zatrudnienia i wszelkich innych form usług) lub ze sprzedaży towarów.²⁸

Zyski z transakcji kryptowalutowych podlegają opodatkowaniu, jeżeli są wykonywane w ramach działalności gospodarczej. W przypadku inwestycji osobistych nie ma obowiązku podatkowego.

SALWADOR - ZWOLENNICY KRYPTOWALUT A RZECZYWISTOŚĆ GOSPODARCZA

Salwador jest pierwszym państwem na świecie, który uczynił Bitcoin legalnym środkiem płatniczym. Z uwagi na poczynione zmiany, przedsiębiorstwa muszą akceptować płatności w Bitcoinie. Ponadto, Salwador zwalnia zagranicznych inwestorów z płacenia podatku od dochodów z jego sprzedaży.

Niestety, zmiana mająca przyczynić się do prawdziwej rewolucji finansowej, tylko pogorszyła sytuację ekonomiczną kraju, który obecnie stoi na skraju bankructwa.

CYPR - WYSPA AFRODYTY I MIŁOŚCI DO KRYPTOWALUT?

Cypr nie jest wolny od podatków dla zysków z krypto, niemniej efektywna stawka podatkowa w tym zakresie wynosi 0 proc. Na Cyprze można więc obracać kryptowalutą bez podatku, co dotyczy zarówno osób fizycznych jak i przedsiębiorców.

A JAK NA TYM TLE WYPADA POLSKA?

W porównaniu, choćby z Estonią, polska jurysdykcja, nakazująca stosować podatek dochodowy do zysków ze zbycia kryptowalut w stawce zryczałtowanej (obecnie 19 proc.), wypada co najmniej blado.

Warto jednak wskazać, że na tle całego świata prezentujemy się nieco powyżej przeciętnej.

Przede wszystkim ze względu na fakt, że wyłączone z opodatkowania podatkiem dochodowym są samo wydobycie oraz transakcje polegające na wymianie waluty wirtualnej na inną walutę wirtualną (co jest bardzo korzystne dla podmiotów zajmujących się obrotem walutami wirtualnymi, w tym szczególnie prowadzących tzw. działalność *daytradingową*). Dopiero wymiana na walutę FIAT taką jak euro czy złotówka lub regulowanie zobowiązań walutą wirtualną jest zdarzeniem podlegającym opodatkowaniu. Dzięki takiemu podejściu działalność polegająca na obrocie kryptowalutami, do momentu wyjścia z inwestycji, jest poza zakresem opodatkowania.

W porównaniu, choćby z Estonią, polska jurysdykcja, nakazująca stosować podatek dochodowy do zysków ze zbycia kryptowalut w stawce zryczałtowanej (obecnie 19 proc.), wypada co najmniej blado.

²⁸<https://www.crowe.com/sg/insights/taxation-of-cryptocurrencies-for-individuals-in-singapore>

Przy tym Polska znajduje się w tym momencie w pewnego rodzaju impasie.

Idąc za przykładem chociażby Niemiec, Estonii oraz Malty może zdecydować się uprościć regulacje celem przyciągnięcia do siebie inwestorów z zagranicy czy przede wszystkim zatrzymania polskich podmiotów inwestujących w kryptowaluty.

Może również zaostrzyć przepisy albo nie zrobić zupełnie nic – w ten sposób pozostawiając wiele niedopowiedzeń, których skutkiem będzie szereg sporów podatkowych z fiskusem w sądach administracyjnych.

Przy czym jak wiadomo dla biznesu nie ma nic gorszego, jak brak pewności co do obowiązujących zasad prowadzenia działalności i opodatkowania.

PRZECIWDZIAŁANIE UNIKANIU OPODATKOWANIA – TZW. EXIT TAX I KLAUZULA PRZECIWKO UNIKANIU OPODATKOWANIA (CZYLI GAAR)

Przy okazji rozważań na temat międzynarodowego planowania podatkowego, w kontekście realizowania zysków z kryptowalut, warto pamiętać o tzw. *Exit Tax*, klauzuli GAAR oraz raportowaniu tzw. schematów podatkowych (MDR).

Exit Tax, czyli podatek od niezrealizowanych zysków kapitałowych, jest podatkiem dochodowym należnym w przypadku, gdy Polska utraci możliwość opodatkowania (w całości lub w części) określonych w ustawie aktywów.

Opodatkowaniu *Exit Tax* podlegać może m.in. utrata polskiej rezydencji podatkowej lub przeniesienie składników majątku poza granice

kraju. Podatek jest obliczany w zryczałtowanej stawce, która wynosi obecnie standardowo 19 proc. (3 proc. w szczególnych wypadkach).

Klauzula GAAR, czyli klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania, ma na celu uniemożliwienie podejmowania przez podatników tzw. sztucznych działań, skutkujących wystąpieniem korzyści podatkowej, która w danych okolicznościach byłaby sprzeczna „z przedmiotem lub celem ustawy podatkowej lub jej przepisu”. Jednocześnie dla uznania działań podatnika za sztuczne wystarczy stwierdzenie, że konkretna czynność nie ma przeważającego uzasadnienia

ekonomicznego. Jeśli dana czynność wypełnia przesłanki klauzuli GAAR organ podatkowy może, na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej²⁹, uznać, że określona czynność nie skutkuje osiągnięciem zamierzonej korzyści podatkowej.

Z kolei zgodnie z przepisami dotyczącymi MDR, szeroki zakres czynności/transakcji podatnika (w tym planowanych czynności/planowanych transakcji) może być traktowany jako uzgodnienie, które powinno zostać zgłoszone organom podatkowym przez jedną ze stron takiego uzgodnienia jako tzw. schemat podatkowy. Poszczególne czynności/transakcje mogą potencjalnie zostać zakwalifikowane jako podlegający raportowaniu schemat podatkowy, jeżeli spełniają co najmniej jedną z tzw. „cech rozpoznawczych”, określonych w przepisach Ordynacji podatkowej.

W praktyce obowiązywanie w polskim systemie prawa podatkowego klauzul *Exit Tax* oraz GAAR, a także obowiązków raportowych MDR powoduje, że każda próba efektywnego rozliczenia kryptodochodu powinna zostać poprzedzona dokładną analizą każdej transakcji na gruncie *Exit Tax*, GAAR, jak i MDR.

²⁹Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1540, ze zm., dalej: „Ordynacja podatkowa”)



PODATKI DOCHODOWE – UWAGI WSTĘPNE O OPODATKOWANIU KRYPTOWALUT W POLSCE

POLSKIE BRAKI REGULACYJNE

Charakter obrotu dobrami cyfrowymi, jakimi są kryptowaluty spowodował duże problemy zarówno dla polskiego ustawodawcy, jak i dla polskich organów administracji skarbowej.



JAKUB
DITTMER

Na pierwszym etapie rozwoju rynku kryptowalut w Polsce, na poziomie ustawowym, brakowało bowiem odpowiednich regulacji w zakresie opodatkowania transakcji podatkiem dochodowym. Przy czym brakowało zarówno odpowiednich definicji, jak i określenia zdarzeń podlegających opodatkowaniu.

W praktyce możliwe było podejmowanie prób opodatkowania licznych transakcji na rynku kryptowalut, np. wydobywania, zamiany kryptowalut na FIAT, czy też zamiany jednej waluty wirtualnej na inną.

W takiej sytuacji ocena skutków podatkowych transakcji na rynku krypto, w tym szczególnie obrotu walutami wirtualnymi, musiała bazować na przepisach podatkowych istniejących w danym momencie. Prowadziło to do licznych sporów z fiskusem. W rezultacie, ciężar określenia skutków podatkowych został przerzucony najpierw na organy administracji skarbowej, a następnie na sądy administracyjne.

W tym czasie przełomowym rozstrzygnięciem sądowym był wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2018 r.³⁰, zgodnie z którym przychód z wymiany Bitcoina na waluty FIAT należało uznać za tzw. przychód z praw majątkowych.

Takie podejście oznaczało niekorzystne opodatkowanie przychodu z tytułu zbycia kryptowaluty przez osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej – przychód z tytułu praw majątkowych jest opodatkowany według skali podatkowej, w przeciwieństwie do przychodów z zysków kapitałowych opodatkowanych podatkiem w stawce zryczałtowanej (obecnie 19 proc.).

W tym samym wyroku Naczelny Sąd Administracyjny rozstrzygnął też wątpliwości związane z uznaniem Bitcoina za środek płatniczy. W uzasadnieniu wyroku Sąd wskazał, że Bitcoin nie jest obiegową postacią pieniądza, gdyż nie przysługują mu atrybuty prawnego środka płatniczego w świetle obowiązującego porządku prawnego.

O ile kwestia uznania Bitcoina za środek płatniczy przez Naczelny Sąd Administracyjny nie wywołała większych kontrowersji, to już uznanie przychodów ze zbycia Bitcoina za przychody z praw majątkowych błyskawicznie przyciągnęło uwagę organów podatkowych, które rozpoczęły kontrole podatkowe wśród osób obracających kryptowalutami.

Ponadto organy podatkowe podejmowały w tym okresie także próby objęcia umów sprzedaży kryptowalut dodatkowym, 1 proc. podatkiem od czynności cywilnoprawnych (czyli PCC). Wynikało to z faktu, że umowy sprzedaży oraz zamiany praw majątkowych zasadniczo podlegają takiemu opodatkowaniu.

Przy uznaniu przychodu ze sprzedaży kryptowalut za przychód ze sprzedaży praw majątkowych osoby zajmujące się *daytradingiem* byłyby skazane na finansową porażkę.

W ramach takiej działalności można bowiem dokonać nawet kilkuset transakcji sprzedaży kryptowalut dziennie, przy czym opodatkowanie znacznie obniżyłoby spodziewany zarobek. Konieczne byłoby także składanie deklaracji podatkowych zawierających informacje o wszystkich przeprowadzonych transakcjach, wydaje się więc, że bez profesjonalnej obsługi księgowo-podatkowej taka działalność nie wchodziłaby w rachubę.

³⁰Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2018 r. sygn. akt II FSK 488/16

DROGA KU LEPSZEMU – Odstąpienie od poboru PCC, wprowadzenie podstawowych zasad opodatkowania na gruncie podatków dochodowych

W dniu 11 lipca 2018 r. ukazało się Rozporządzenie³¹ Ministra Finansów, w którym zaniechano poboru PCC w przypadku transakcji walutami wirtualnymi zawartymi od dnia 13 lipca 2018 do dnia 30 czerwca 2019.

Kolejne polskie regulacje podatkowe dla świata kryptowalut przyszły dopiero w 2019 r.

Nowelizacja Ustawy o PIT oraz Ustawy o CIT, która zaczęła obowiązywać od dnia 1 stycznia 2019 r., umiejscowiła profity z walut wirtualnych wśród zysków z kapitałów pieniężnych (PIT) oraz zysków kapitałowych (CIT).

Z kolei kapitały pieniężne w PIT oraz zyski kapitałowe zarówno w CIT są opodatkowane podatkiem w stawce zryczałtowanej (obecnie 19 proc.), co stanowi znacznie korzystniejsze opodatkowanie, niż w przypadku przychodów z praw majątkowych opodatkowanych na zasadach skali podatkowej (w PIT).

Ponadto, w przypadku przekroczenia jednego miliona złotych dochodu z kryptowalut, podatnicy mają obowiązek zapłacić dodatkowe 4 proc. podatku (czyli tzw. daninę solidarnościową) od nadwyżki dochodów powyżej jednego miliona złotych. Szerzej kwestię opodatkowania kryptowalut podatkami dochodowymi omówiono w kolejnym rozdziale *Rozliczanie zysków z kryptowalut w Polsce*, podrozdziale *Kwalifikacja przychodu z walut wirtualnych*.

Nowelizacja Ustawy o PIT oraz Ustawy o CIT, która zaczęła obowiązywać od dnia 1 stycznia 2019 r., umiejscowiła profity z walut wirtualnych wśród zysków z kapitałów pieniężnych (PIT) oraz zysków kapitałowych (CIT).

Z punktu widzenia podatników również istotne było określenie przedmiotu opodatkowania.

Polski ustawodawca zdecydował się na opodatkowanie przychodu ze zbycia walut wirtualnych. Przy czym samo zbycie zostało określone jako:

- wymiana waluty wirtualnej na prawny środek płatniczy, towar, usługę lub prawo majątkowe inne niż waluta wirtualna lub
- regulowanie innych zobowiązań walutą wirtualną.

Tym samym z opodatkowania podatkiem dochodowym wyłączone transakcje polegające na wymianie jednej waluty wirtualnej na inną walutę wirtualną, co może stanowić zachętę dla osób zainteresowanych inwestowaniem w kryptowaluty. Szczegółowy opis rozwiązań przyjętych w Polsce znajduje się w kolejnym rozdziale *Rozliczanie zysków z kryptowalut w Polsce*.

³¹Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zaniechania poboru podatku od czynności cywilnoprawnych od umowy sprzedaży lub zamiany waluty wirtualnej (t.j. Dz.U. z 2020 r., 793 ze zm.)



ROZLICZANIE ZYSKÓW Z KRYPTOWALUT W POLSCE

W dużej mierze temat opodatkowania walut wirtualnych został zainicjowany wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt II FSK 488/16 (wspomnianym w rozdziale *Podatki dochodowe – uwagi wstępne o opodatkowaniu walut wirtualnych w Polsce*).



**MIROSŁAW
MALCZESKI**

Skład orzekający uznał wówczas za właściwą zasadę opodatkowania przychodów ze zbycia walut wirtualnych jako przychodów z praw majątkowych. Efektem tego przetomowego orzeczenia było opublikowanie przez Ministerstwo Finansów stanowiska w kwestii opodatkowania przychodu z obrotu walutami wirtualnymi, (które jednak samo Ministerstwo Finansów w tamtym czasie określiło jako stanowisko przejściowe).

KWALIFIKACJA PRZYCHODU Z WALUT WIRTUALNYCH



**SŁAWOMIR
WNUCZEK**

Początkowe stanowiska organów podatkowych i sądów administracyjnych sprowadzały się do uzależnienia sposobu kwalifikacji przychodu z obrotu kryptowalutami od statusu podatkowego podatnika. Oznaczało to, że przychód osiągany w ten sposób w ramach działalności gospodarczej był kwalifikowany do źródła przychodów, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 Ustawy o PIT (czyli do przychodu z działalności gospodarczej). Z kolei osiągnięcie takiego przychodu poza prowadzoną działalnością gospodarczą oznaczało kwalifikację jako przychód z praw majątkowych, o którym mowa w art. 18 w zw. z art. z art. 10 ust. 1 pkt 7 Ustawy o PIT³².



**WIKTORIA
TRACICHBLEB**

Jak wspomniano w rozdziale *Podatki dochodowe – uwagi wstępne o opodatkowaniu walut wirtualnych w Polsce* od dnia 1 stycznia 2019 r., w związku ze zmianami w Ustawie o PIT na mocy art. 17 ust. 1 pkt 11 Ustawy o PIT przychody z odpłatnego zbycia waluty wirtualnej uważa się już za przychody z kapitałów pieniężnych. Taka kwalifikacja zgodnie z art. 17 ust. 1g Ustawy o PIT odnosi się także do przychodów uzyskiwanych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Oznacza to, że obecnie dla celów PIT skutki podatkowe po stronie podatnika uzyskującego przychód z handlu kryptowalutami będą niezależne od tego, czy przychód uzyskany jest w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, czy poza nią.

Z kolei na gruncie Ustawy o CIT zmiany wprowadzone od dnia 1 stycznia 2019 r. jasno przyporządkowały przychód osiągany z odpłatnego zbycia waluty wirtualnej lub z regulowania innych zobowiązań walutą wirtualną do kategorii przychodów z zysków kapitałowych, zgodnie z art. 7b ust. 1 pkt 6 lit. f Ustawy o CIT.

MOMENT POWSTANIA PRZYCHODU

Omawiając aspekty kryptowalut na gruncie podatkowym, nie sposób nie zaznaczyć pewnej ich specyfiki w tym zakresie. Jak bowiem wskazuje wspomniany już art. 17 ust. 1 pkt 11 Ustawy o PIT przychód z kryptowalut powstaje w momencie odpłatnego ich zbycia. Dodatkowo dalsza część tego przepisu w art. 17 ust. 1f Ustawy o PIT, precyzuje co należy rozumieć przez „odpłatne zbycie” kryptowaluty – jest to wymiana waluty wirtualnej na prawny środek płatniczy, towar, usługę lub prawo majątkowe inne niż waluta wirtualna lub regulowanie innych zobowiązań walutą wirtualną.

Analogicznie sytuacja wygląda na gruncie CIT – zgodnie z art. 7b ust. 1 pkt 6 lit. f Ustawy o CIT przychód z kryptowalut powstaje z tytułu wymiany waluty wirtualnej na środek płatniczy, towar, usługę lub prawo majątkowe inne niż waluta wirtualna lub z regulowania innych zobowiązań walutą wirtualną.

³²W tej kwestii m.in. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 9 maja 2018 r., sygn. akt I SA/OI 201/18 oraz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 marca 2021 r., sygn. akt II FSK 3296/18

Co prawda Ustawa o CIT, w przeciwieństwie do Ustawy o PIT nie definiuje wprost, czym jest „odpłatne zbycie” kryptowaluty, niemniej zgodnie z art. 22d ust. 2 Ustawy o CIT jako dochód z odpłatnego zbycia kryptowalut określa wprost różnicę pomiędzy sumą przychodów z takiej wymiany waluty wirtualnej na środek płatniczy, towar, usług lub prawo majątkowe inne niż waluta wirtualna lub z regulowania innych zobowiązań walutą wirtualną, a kosztami uzyskania przychodów ustalonymi dla omawianej transakcji.

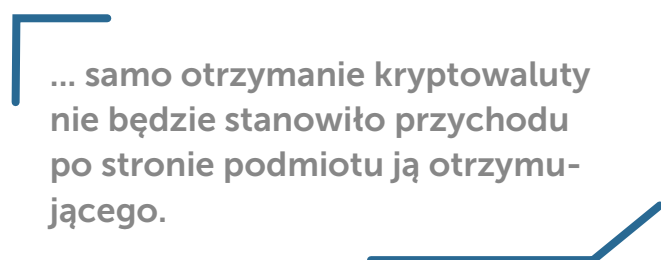
Taki sposób sformułowania przytoczanych przepisów oznacza, że samo otrzymanie kryptowaluty nie będzie stanowiło przychodu po stronie podmiotu ją otrzymującego. Podmiot otrzymujący zapłatę w kryptowalucie będzie zobowiązany rozpoznać przychód dopiero w momencie jej odpłatnego zbycia, przez które należy rozumieć nie tylko wymianę kryptowaluty na FIAT, ale także jej wymianę lub dokonanie nią płatności za towar, usługę lub prawo majątkowe, czy uregulowanie nią zobowiązania.

Przykład:

Polski podatnik dokonuje sprzedaży usług. Wynagrodzenie za świadczone usługi ze strony kupującego jest wypłacane w kryptowalucie.

Podatnik otrzymując zapłatę w kryptowalucie nie będzie zobowiązany do rozpoznania przychodu z tego tytułu w momencie jej otrzymania. Taki obowiązek po jego stronie zajdzie dopiero w momencie, gdy będzie on dokonywał wymiany otrzymanej kryptowaluty na FIAT lub gdy wymieni ją (dokona nią płatności) za towar, usługę lub prawo majątkowe, niebędące walutą wirtualną.

Analogicznie wygląda sytuacja, w której uzyskujemy kryptowalutę na skutek jej wykopania (tzw. nabycie pierwotne kryptowaluty)³³.



**... samo otrzymanie kryptowaluty
nie będzie stanowiło przychodu
po stronie podmiotu ją otrzymu-
jącego.**

Logiczną konsekwencją takiego brzmienia przepisów jest uznanie zamiany pomiędzy kryptowalutami, tzn. sytuacji, w której podatnik dokonuje zamiany jednej kryptowaluty na inną, jako neutralnej podatkowo. Skoro samo nabycie czy wytworzenie kryptowalut nie powoduje powstania przychodu u jej posiadacza, zbywcy, to o rozpoznaniu przychodu nie może być mowy także w momencie uzyskania kryptowaluty na skutek zamiany kryptowalut.

Taka kwalifikacja na gruncie Ustawy o PIT wynika wprost z określenia, że przychód powstaje wyłącznie w ramach odpłatnego zbycia kryptowalut, które nie obejmuje wymiany jednej kryptowaluty na inną kryptowalutę.

Z kolei na gruncie Ustawy o CIT ustawodawca, wobec braku wprowadzenia definicji zbycia kryptowalut, zdecydował się określić wprost, że do przychodów nie zalicza się wartości waluty wirtualnej otrzymanej w zamian za inną walutę wirtualną (art. 12 ust. 4 pkt 27 Ustawy o CIT).

W tym aspekcie istotny jest wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt II FSK 1688/19, w którym Sąd pochylił się nad kwestią neutralności podatkowej takich

³³Interpretacja podatkowa nr 0111-KDIB1-14010.567.2021.1.MF z dnia 18 stycznia 2022 r.

transakcji, uwzględniając przy tym znolizowane przepisy Ustawy o PIT oraz Ustawy o CIT, które weszły życie od dnia 1 stycznia 2019 r. Zgodnie z tym wyrokiem, również w stanie prawnym obowiązującym przed wspomnianymi zmianami, przy wymianie kryptowaluty na inną kryptowalutę, nie dochodziło do opodatkowania, ponieważ podatnik nie uzyskiwał żadnego przysporzenia.

DOCHÓD DO OPODATKOWANIA

Zgodnie z przepisami Ustawy o PIT przychód z obrotu kryptowalutami, niezależnie od statusu podmiotu go uzyskującego, będzie stanowił przychód z kapitałów pieniężnych (w Ustawie o CIT przychód z zysków kapitałowych). Do takiej kwalifikacji dostosowane będą więc reguły oraz stawka opodatkowania.

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 30b ust. 1a Ustawy o PIT oraz odpowiednio art. 22d ust. 1 Ustawy o CIT dochód ze zbycia kryptowaluty jest opodatkowany zryczałtowaną stawką podatku w wysokości 19 proc., a dochodem do opodatkowania będzie osiągnięta w roku podatkowym różnica między sumą przychodów uzyskanych z tytułu obrotu walutami wirtualnymi, a kosztami uzyskania tych przychodów (art. 30b ust. 1b Ustawy o PIT oraz art. 22d ust. 2 Ustawy o CIT).

KOSZTY UZYSKANIA PRZYCHODU

Kosztem uzyskania przychodu, czyli kosztem pomniejszającym przychód do opodatkowania, zgodnie z art. 22 ust. 14 Ustawy o PIT oraz odpowiednio art. 15 ust. 11 Ustawy o CIT, mogą być udokumentowane wydatki bezpośrednio poniesione na nabycie waluty wirtualnej oraz koszty związane ze zbyciem waluty wirtualnej.

W konsekwencji, aby wydatek mógł zostać uznany za koszt uzyskania przychodu powinien być:

- udokumentowany,
- bezpośredni,
- poniesiony na nabycie waluty wirtualnej,
- związany ze zbyciem waluty wirtualnej.

Natomiast zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 38d Ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 75 Ustawy o CIT kosztem uzyskania przychodów nie będą wydatki związane z zamianą waluty wirtualnej na inną walutę wirtualną.

Analizując dotychczasowe interpretacje organów podatkowych oraz stanowisko orzecznictwa sądów administracyjnych, można dojść do wniosku, że ustalenie, jaki wydatek można uznać za poniesiony bezpośrednio, w rozumieniu powyższego przepisu, nie jest oczywiste. Dodatkowo organy podatkowe rozstrzygając w tym zakresie od samego początku przyjmują podejście zdecydowanie profiskalne.

Kolejne rozstrzygnięcia wskazują, że kosztami uzyskania przychodów zdaniem organów nie będą wydatki na:

- zakup sprzętu komputerowego,
- energię elektryczną,
- zakup koparek do kryptowalut,
- najem pomieszczeń oraz ich przystosowanie do kopania kryptowalut,
- usługi telekomunikacyjne,
- usługi bankowe.

Argumentacja organów podatkowych wydających takie rozstrzygnięcia sprowadza się do stwierdzenia, że każdy z wyżej wymienionych wydatków, co prawda przyczynia się do osiągnięcia przez podatnika przychodu, jednak w sposób ogólny, co sprawia, że nie można ustalić, uzyskaniu jakiego konkretnego przychodu dany wydatek służy. Dodatkowo koszty te służą realizacji określonego przedsięwzięcia, którym jest wykopanie waluty wirtualnej, ale nie można przewidzieć, ile walut zostanie sprzedanych oraz w jakim czasie to nastąpi.³⁴

Takie rygorystyczne podejście jest z reguły weryfikowane przez sądy administracyjne, których stanowisko jest zdecydowanie bardziej przychylne podatnikom. Kolejne wyroki³⁵ zaprzeczają stanowisku fiskusa i traktują m.in. wydatki na zakup sprzętu komputerowego, czy energii elektrycznej jako poniesione bezpośrednio na nabycie waluty wirtualnej.

Wyłomem od tej pozytywnej dla podatników linii orzeczniczej jest wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 14 grudnia 2021 r., sygn. akt I SA/Kr 1398/21, w którym skład orzekający, powołując się na wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 2 dnia września 2021 r., sygn. akt II FSK 651/21, dokonał rozróżnienia pomiędzy kosztami uzyskania przychodu dotyczącymi nabycia kryptowaluty oraz tymi odnoszącymi się do jej wytworzenia.

Zgodnie z tym wyrokiem, ustawodawca wyraźnie odróżnia nabycie składników majątku (przez które należy rozumieć rzeczy i prawa majątkowe), od wytworzenia składników majątku. Ten drugi rodzaj nabycia jest wskazywany w przepisach podatkowych jako wytworzenie składnika majątkowego. Oznacza to, że według woli ustawodawcy pojęcie „nabycia” nie obejmuje swym zakresem nabycia pierwotnego w rozumieniu prawa cywilnego przez wytworzenie składnika majątku i zdaniem Sądu oznacza wyłącznie nabycie wtórne.

W świetle tych wniosków podatnik w rozliczeniu podatkowym może uwzględnić tylko wydatki poniesione bezpośrednio na zakup lub inne odpłatne nabycie walut wirtualnych (w domyśle wydatki, które nie zostały poniesione na ich wytworzenie).

Wyrok ten, wciąż nieprawomocny, jest obecnie chętnie przytaczany przez organy podatkowe uzasadniające negatywne stanowiska wobec poszczególnych podatników w sporach podatkowych, stanowiąc niejako wyłom w dotychczasowo jednolitym i pozytywnym dla podatników, podejściu orzecznictwa.

Koszty uzyskania przychodu z kryptowalut co do zasady są potrącane w roku podatkowym, w którym zostały poniesione (art. 22 ust. 15 Ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 12 Ustawy o CIT).

Natomiast koszty danego roku podatkowego, które przewyższą uzyskane w tym roku przychody, zwiększą koszty podatkowe następnego roku podatkowego (art. 22 ust. 16 Ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 13 Ustawy o CIT).

W świetle tych wniosków podatnik w rozliczeniu podatkowym może uwzględnić tylko wydatki poniesione bezpośrednio na zakup lub inne odpłatne nabycie walut wirtualnych (w domyśle wydatki, które nie zostały poniesione na ich wytworzenie).

OBOWIĄZEK ZADEKLAROWANIA OSIĄGNIĘTEGO PRZYCHODU

Zgodnie z art. 30b ust. 6 pkt 2 Ustawy o PIT podatnik ma obowiązek wykazać dochody z odpłatnego zbycia walut wirtualnych i obliczyć należny podatek dochodowy w zeznaniu rocznym PIT-38.

Podatnik powinien złożyć zeznanie także wówczas, gdy nie uzyskał przychodów z odpłatnego zbycia walut wirtualnych, ale poniósł w roku kalendarzowym wydatki na ich nabycie. W kolejnych latach podatkowych koszty te będą mogły zredukować wysokość podatku do zapytaty z tytułu sprzedaży waluty wirtualnej. Zeznanie jest składane w terminie od dnia 15 lutego do dnia 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym (art. 45 ust. 1 i 1a pkt 1 Ustawy o PIT).

³⁴Por. m.in. interpretacja podatkowa z dnia 2 sierpnia 2022 r., nr 0114-KDIP2-2.4011.393.2022.7.AP, interpretacja podatkowa z dnia 22 kwietnia 2022 r., nr 0114-KDIP2-2.4011.184.2022.1.SP oraz interpretacja podatkowa z dnia 6 września 2021 r., nr 0113-KDIP2-2-14011.539.2021.2.AP

³⁵W tej kwestii m.in. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi w: wyroku z dnia 19 listopada 2019 r., sygn. akt I SA/Łd 411/19, wyroku z dnia 30 listopada 2021 r., sygn. akt I SA/Łd 699/21, czy też w wyroku z dnia 21 lipca 2020 r., sygn. akt I SA/Łd 285/20

W analogicznej sytuacji podatnik CIT, zgodnie z art. 22d ust. 5 Ustawy o CIT, będzie zobowiązany złożyć deklarację CIT-8 w terminie do dnia 31 marca (przy czym w 2022 r. podatnicy CIT wyjątkowo mogli złożyć deklaracje do dnia 30 czerwca na podstawie przepisów związanych z pandemią COVID-19). Podatnik w deklaracji CIT-8 również wykazuje dochody uzyskane w roku podatkowym z odpłatnego zbycia walut wirtualnych i oblicza należny z tego tytułu podatek dochodowy.

KRYPTOWALUTY A OCHRONA ŚRODOWISKA – PROBLEM *MININGU*

Proces kopania kryptowalut (a zwłaszcza Bitcoina) jest bardzo energochłonny.

Wykopanie Bitcoina zużywa 8 razy więcej energii niż ta wykorzystywana przez firmy technologiczne – Google i Facebook.³⁶ Przekładając to na realia życia codziennego – to wystarczająca ilość energii, by zasilić laptop przeciętnego użytkownika przez 8 godzin dziennie przez 15 lat.³⁷

Tak duża ilość energii jest zużywana na potrzeby mechanizmu Proof of Work, który wymaga większego nakładu energii i specjalistycznego sprzętu – koparek. Co ciekawe, zdaniem Szwedzkiego Urzędu Nadzoru Finansowego i Szwedzkiej Agencji Ochrony Środowiska właśnie ta metoda powinna zostać zakazana. Alternatywą jest mechanizm Proof of Stake, na który w 2022 r. przeszło Ethereum – druga najpopularniejsza kryptowaluta na świecie.³⁸

Chociaż szeroka dyskusja społeczna na ten temat rozpoczęła się dopiero po tweecie Elona Muska, ekolodzy od dawna alarmowali o wysokiej emisji, z jaką wiąże się proces wydobywania.

Jak twierdzi David Khalif, współzałożyciel i dyrektor operacyjny w Viridi Funds (przedsiębiorstwa doradczego ds. etycznych inwestycji), zmieniają się źródła energii wykorzystywanej do *miningu* – dlatego zmniejsza się jego negatywny wpływ na środowisko. Po tym, jak w ubiegłym roku Chiński Bank Rolny wprowadził zakaz wydobywania kryptowalut, część „górnictwa energii” trafiła do krajów z nadwyżką tradycyjnej mocy elektrycznej np. do Kazachstanu, a część do krajów Ameryki Północnej, gdzie zdaniem eksperta, istnieje większe prawdopodobieństwo, że do procesu kopania zostanie użyta zielona energia.

Wykopanie Bitcoina zużywa 8 razy więcej energii niż ta wykorzystywana przez firmy technologiczne – Google i Facebook.³⁶ Przekładając to na realia życia codziennego – to wystarczająca ilość energii, by zasilić laptop przeciętnego użytkownika przez 8 godzin dziennie przez 15 lat.³⁷

Nie można także wykluczyć wprowadzenia opłat emisyjnych od procesu kopania. Zwłaszcza dla tych kopalni, które nie korzystają z czystej energii. Być może przyjmie to formę podobną do tzw. Certyfikatu EUA (ang. *European Union Allowance*) – jedno EUA uprawnia jej posiadacza do emisji jednej tony CO₂ do atmosfery.³⁹

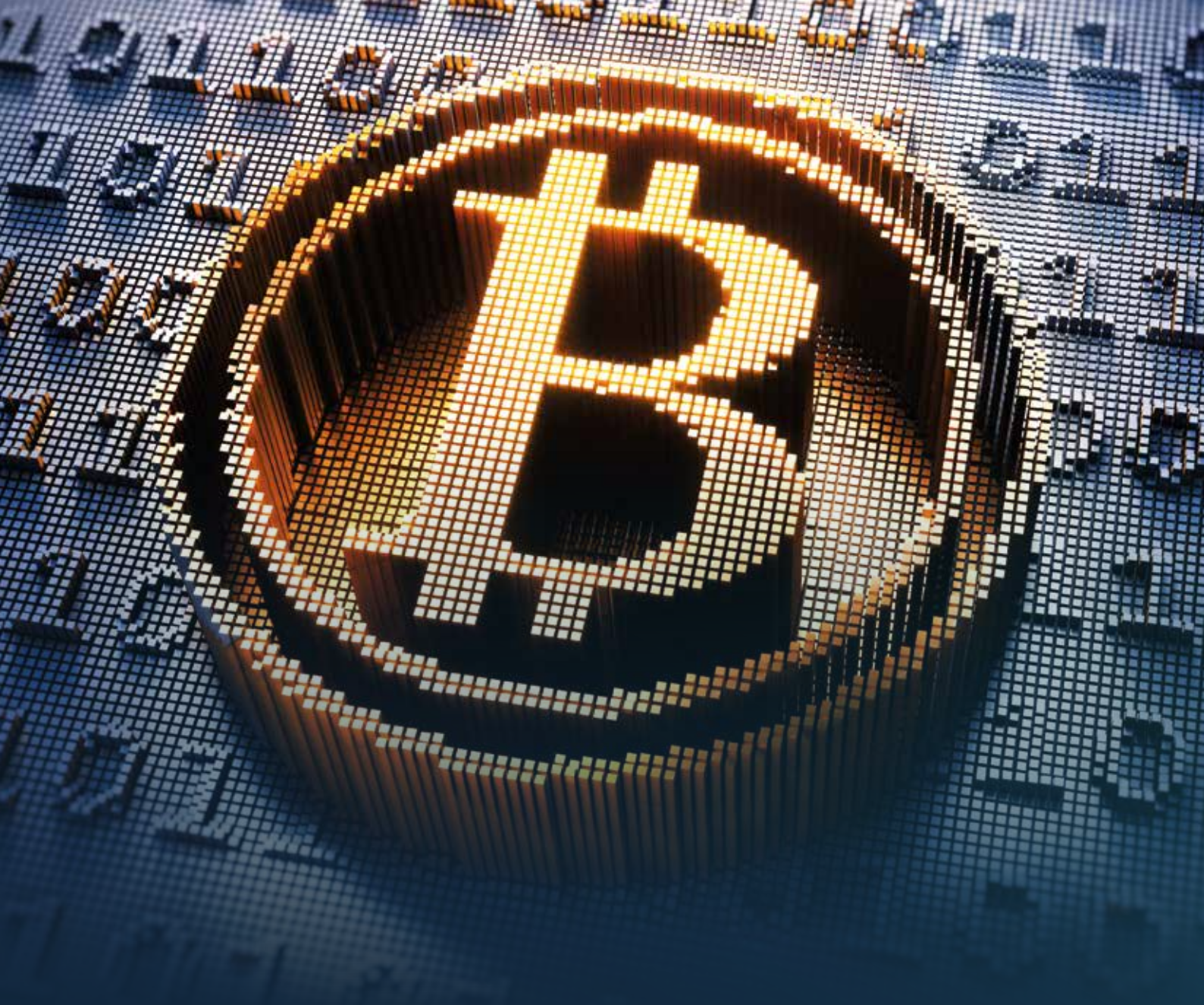
Kryptowaluty niewątpliwie są walutą przyszłości, więc najprawdopodobniej większość z nich, podobnie jak Ethereum, zastosuje pro- ekologiczne rozwiązania, Jednak dopóki to nie nastąpi będą pozostawać w sferze „ekologicznego średniowiecza”.

³⁶Globenergia.pl

³⁷Zespół MoneyTransfers.com

³⁸Martyna Ogonek, <https://www.polskieradio.pl/10/5566/Artykul/2855617,Kryptowaluty-Dla-ratowania-srodowiska-trzeba-je-opodatkowac>

³⁹<https://www.handel-emisjami.pl/wiedza-o-emisjach-ue/handel-emisjami-w-ue/jak-dziala-system-eu-ets>



GIEŁDY I KANTORY KRYPTOWALUT

Giełdy i kantory kryptowalut umożliwiają zakup i sprzedaż walut wirtualnych.

Giełdy kryptowalut to usługa (online) umożliwiająca klientom wymianę walut wirtualnych na inne aktywa – walutę FIAT lub inne kryptowaluty, choć istnieją również giełdy niebędące giełdami powierniczymi (zasadniczo internetowe P2P, ograniczające lub usuwające rolę scentralizowanego pośrednika).



KATARZYNA
PUSTUŁKA

Giełdy kryptowalut udostępniają konta walutowe, które ich użytkownicy zasilażą określoną walutą, a następnie za ich pośrednictwem dokonują transakcji kupna lub sprzedaży kryptowalut⁴⁰. Do zawarcia transakcji dochodzi wówczas, gdy uczestnicy kryptogiełdy złożą identyczne zlecenia określające cenę zakupu lub sprzedaży kryptowaluty w przeliczeniu na walutę tradycyjną.

System informatyczny rejestruje transakcję wymiany oraz dokonuje przeksięgowania indywidualnego stanu posiadania uczestników transakcji. Potwierdzeniem dokonanej transakcji jest wygenerowane zestawienie transakcji. Przy tym nie wiadomo ani kto jest nabywcą kryptowaluty (z punktu widzenia sprzedającego), ani kto jest ich zbywcą (z punktu widzenia kupującego)⁴¹.



ALEKSANDRA
PIZON-JAWORSKA

W przeciwieństwie do giełd, kantory kryptowalut nie wymagają od ich uczestników posiadania konta walutowego. Poza wymianą jednej kryptowaluty na inną kantory oferują także wymianę kryptowalut na walutę fiducyjną lub odwrotnie. Z kolei ceny, po jakich sprzedawane są kryptowaluty w kantorach, ustala właściciel, a nie, jak w przypadku giełdy, jej uczestnicy⁴².

KONSEKWENCJE PODATKOWE WYMIANY KRYPTOWALUT

Zgodnie z polskim porządkiem prawnym, wymianę kryptowalut, czyli jednego niematerialnego prawa majątkowego na inne tego rodzaju prawo, należy kwalifikować jako umowę zamiany w rozumieniu art. 603 w zw. z art. 555 Kodeksu cywilnego. Wymiany kryptowalut nie należy natomiast utożsamiać z wymianą walut stanowiących prawny środek płatniczy.

W przeciwieństwie do większości krajów⁴³, w Polsce wymiana jednej wirtualnej waluty na inną walutę wirtualną nie jest uznawana za zdarzenie podatkowe.

Wyłączenie przez polskiego ustawodawcę tego typu transakcji z opodatkowania miało na celu wyeliminowanie problemów związanych z ustaleniem wartości w walucie FIAT dla transakcji odbywającej się w całości pomiędzy dwiema walutami wirtualnymi (gdzie wartość w walucie FIAT może być trudna do oszacowania), jak również z powodu trudności w praktycznym ustalaniu podstawy opodatkowania z tytułu wymiany kryptowalut.

Problemy z ustaleniem wartości w walucie FIAT dla transakcji odbywającej się w całości pomiędzy dwiema walutami wirtualnymi wynikają z regulacji podatkowych, które potencjalnie mogłyby być zastosowane w takim przypadku.

W ramach transakcji wymiany kryptowalut każda ze stron umowy zobowiązana jest do spełnienia określonego świadczenia niepieniężnego.

Z kolei stosownie do art. 14 ust. 2e Ustawy o PIT oraz art. 14a ust. 1 Ustawy o CIT, jeśli podatnik przez wykonanie świadczenia niepieniężnego reguluje w całości lub w części zobowiązanie, w tym z tytułu zaciągniętej pożyczki (kredytu), przychodem takiego podatnika jest wysokość zobowiązania uregulowanego w następstwie takiego świadczenia, w wysokości nie niższej niż wartość rynkowa świadczenia niepieniężnego.

⁴⁰Zob. Raport OECD 2020: j.w.

⁴¹Interpretacja podatkowa z dnia 23 stycznia 2018 r., nr 0113-KD IPT2-1.4011.517.2017.1.AP

⁴²M. Grzegorzczak, Kantor kryptowalut, <https://khg.pl/produkty/kantor-kryptowalut/> (17.08.2022)

⁴³Do krajów, które podobnie jak Polska nie uznają wymiany z innymi walutami wirtualnymi za zdarzenie podatkowe należą m. in. Chile, Francja i Łotwa, zob. Raport OECD. 2020. Opodatkowanie...

W orzecznictwie sądów administracyjnych jednolicie przyjmuje się, że przywołane przepisy odpowiednio Ustawy o PIT oraz Ustawy o CIT znajdują zastosowanie także wówczas, gdy świadczenie podatnika wynikające ze zobowiązania od początku miało mieć charakter niepieniężny⁴⁴.

Zastosowanie powyższych regulacji do wymiany kryptowalut oznaczałoby z kolei, że wartość rynkowa kryptowalut wydanych za inne kryptowaluty winna być ustalana według czasu i miejsca ich odpłatnego zbycia. Jednocześnie ustawodawca nie określił jednostki czasu, jaką należałoby brać pod uwagę, uznając że wartość ta w danym czasie nie ulega zmianom. Z art. 14 ust. 1c Ustawy o PIT oraz art. 12 ust. 3a ustawy o CIT wynika jedynie, że ma to być dzień zbycia prawa majątkowego.

zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania (art. 21 § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej).

W sytuacji, gdy podatnik dokonuje czynności prawnie dozwolonej (a taką była i w dalszym ciągu jest wymiana kryptowalut), która może skutkować powstaniem zobowiązania podatkowego, to właśnie ustawodawca zobowiązany jest wskazać w ustawie wszystkie istotne elementy konstrukcyjne podatku, pozwalające podatnikowi dokładnie wyliczyć wysokość zobowiązania podatkowego.

Powyższe potwierdził Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z dnia 11 marca 2021 r., Sygn. akt II FSK 3296/18, rozstrzygając, że z uwagi na brak uregulowania przez

Wymiany kryptowalut nie należy natomiast utożsamiać z wymianą walut stanowiących prawny środek płatniczy.

O ile jednak przy odpłatnym zbyciu kryptowalut moment ten łatwo ustalić, o tyle w przypadku wymienianych kryptowalut wartość taką trudno określić. Nie tylko z powodów natury technicznej (zmiennosc wartości kryptowalut co sekundę, brak dokładnych danych z giełd), ale również z powodu tego, że ustawodawca nie określił dokładnie, którą wartość (średnią z danego dnia, z końca dnia, z momentu wymiany) należałoby przyjąć na potrzeby określenia przychodu.

Co więcej, zgodnie z zasadami pewności prawa i wyłączności ustawowej regulacji obowiązków podatkowych, sposób ustalania podstawy opodatkowania powinien wynikać z ustawy podatkowej i być znany podatnikowi, zwłaszcza w przypadku, gdy zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem

ustawodawcę sposobu ustalania podstawy opodatkowania z tytułu wymiany kryptowalut, wymianę tę należy traktować jako neutralną podatkowo. Jak słusznie zauważył Naczelny Sąd Administracyjny⁴⁵, sytuacja, w której podatnik byłby zobowiązany do uwzględnienia w podstawie opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych przychodów z wymiany kryptowalut, jednocześnie nie znając zasad ustalania takiego przychodu, prowadziłaby do arbitralności ustalania wysokości tego zobowiązania przez organy podatkowe.

Warto wspomnieć, że przed wydaniem przez Naczelny Sąd Administracyjny powyższego rozstrzygnięcia, organy podatkowe zgodnie twierdziły, że podatnicy powinni rozpoznawać przychód podatkowy także w przypadku wymiany kryptowalut na inne


⁴⁴M. in. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 grudnia 2020 r., sygn. akt II FSK 1932/18, z dnia 14 października 2020 r., sygn. akt II FSK 1634/18 oraz z dnia 16 lipca 2019 r., sygn. akt II FSK 2598/17

⁴⁵Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 marca 2021 r., sygn. akt II FSK 3296/18


kryptowaluty⁴⁶. Ich zdaniem w stanie prawnym obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2019 r., w przypadku transakcji wymiany kryptowalut, zastosowanie znajdował art. 14 ust. 1c ustawy o PIT (ewentualnie art. 12 ust. 3a Ustawy o CIT), zgodnie z którym podatnicy winni rozpoznać przychód w wysokości otrzymanych wartości pieniężnych w momencie dokonania wymiany kryptowalut.

Odmienne zdanie w tej kwestii miały sądy administracyjne, które co do zasady rozstrzygały na korzyść podatników wskazując, że wymiana kryptowalut na inne kryptowaluty powinna być neutralna podatkowo⁴⁷.

W obliczu narastających sporów ustawodawca ostatecznie zdecydował się ustawowo uregulować sposób ustalania podstawy opodatkowania z tytułu wymiany kryptowalut.



Oznacza to, że na gruncie podatku dochodowego, podobnie jak przed 1 stycznia 2019 r., tak i obecnie wymiana jednych kryptowalut na inne jest neutralna podatkowo. Z tą różnicą, że teraz fakt ten jasno wynika z ustawy.



W stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 stycznia 2019 r. na gruncie Ustawy o PIT ustawodawca zaliczył przychody z odpłatnego zbycia kryptowalut do przychodów z kapitałów pieniężnych (stosownie do art. 17 ust. 1 pkt 11 Ustawy o PIT), natomiast na gruncie Ustawy o CIT – do przychodów z zysków kapitałowych (art. 7b ust. 1 pkt 6 lit. f Ustawy o CIT). Jednocześnie, określając zasady opodatkowania przychodu ze zbycia kryptowalut na gruncie Ustawy o PIT, ustawodawca wyraźnie pominął kategorię wymiany kryptowalut, a na gruncie Ustawy o CIT wskazał, że do przychodów nie zalicza się wartości kryptowaluty wymienionej na inną kryptowalutę.

Oznacza to, że na gruncie podatku dochodowego, podobnie jak przed 1 stycznia 2019 r., tak i obecnie wymiana jednych kryptowalut na inne jest neutralna podatkowo. Z tą różnicą, że teraz fakt ten jasno wynika z ustawy.

⁴⁶Zob. indywidualne interpretacje podatkowe z dnia 9 marca 2018 r., nr 0113-KD IPT2 1.4011.528.2017.1.MD oraz z dnia 23 stycznia 2018 r., nr 0113-KD IPT2-1.4011.517.2017.1.AP

⁴⁷Zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 9 maja 2018 r., sygn. akt I SA/OI 201/18 oraz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 11 marca 2021 r., sygn. akt II FSK 3296/18



DAROWIZNA KRYPTOWALUTY

W krajach OECD dominują dwa podejścia w zakresie opodatkowania darowizn kryptowalut.

W pierwszym darowizna traktowana jest jako zbycie dla celów podatkowych darczyńcy i może powodować powstanie zdarzenia podatkowego, zgodnie z przepisami dotyczącymi podatku dochodowego od osób fizycznych lub podatku od zysków kapitałowych (np. Wielka Brytania).

Natomiast w podejściu drugim darowizna nie powoduje powstania obowiązku podatkowego na gruncie podatku dochodowego od osób fizycznych dla żadnej ze stron, a ewentualnie podlega opodatkowaniu podatkiem od spadków i darowizn (np. USA, Polska).

W obu tych podejściach określenie wartości lub podstawy darowizny w momencie jej przekazania ma kluczowe znaczenie dla dalszego opodatkowania.



KATARZYNA
PUSTUŁKA



ALEKSANDRA
PIZON-JAWORSKA

SKUTKI PODATKOWE OTRZYMANIA DAROWIZNY W PRZEDMIOCIE WALUTY WIRTUALNEJ NA GRUNCIE PRAWA POLSKIEGO

Ustawa o podatku od spadków i darowizn⁴⁸ nie zawiera własnej definicji darowizny.

Z kolei stosownie do art. 888 § 1 Kodeksu cywilnego, przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku.

Celem darowizny jest dokonanie aktu przysporzenia majątkowego bez ekwiwalentu w postaci świadczenia wzajemnego. Czynność ta polega najczęściej na przesunięciu jakiegoś dobra majątkowego z majątku darczyńcy do majątku obdarowanego, przy czym za otrzymaną darowiznę obdarowany nie zobowiązuje się do jakiegokolwiek świadczenia w zamian.

Podobnie, jak w przypadku pojęcia darowizny, w Ustawie o podatku od spadków i darowizn brak jest definicji waluty wirtualnej. W praktyce stosunków cywilnoprawnych (ale także i w orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego) waluty wirtualne dla celów stosowania przepisów Ustawy o podatku od spadków i darowizn definiuje się jako rodzaj mienia w rozumieniu art. 44 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym mieniem jest własność i inne prawa majątkowe.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 2 Ustawy o podatku od spadków i darowizn nabycie przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tytułem darowizny podlega opodatkowaniu podatkiem od spadków i darowizn.

Mając na uwadze powyższy przepis, jak również wyżej wspomnianą definicję waluty wirtualnej należy przyjąć, że nabycie tytułem darowizny waluty wirtualnej jest opodatkowane podatkiem od spadków i darowizn.

Powyższe potwierdza m. in. interpretacja podatkowa Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z dnia 19 lipca 2021 r., nr 0111-KDIB2-3.4015.78.2021.3.BD.

Jednocześnie fakt, że darowizna waluty wirtualnej podlega opodatkowaniu podatkiem od spadków i darowizn wyklucza obowiązek opodatkowania tej samej darowizny podatkiem dochodowym od osób fizycznych (art. 2 ust. 1 pkt 3 Ustawy o podatku od spadków i darowizn).

Przy nabyciu waluty wirtualnej tytułem darowizny obowiązek podatkowy powstanie z chwilą złożenia przez darczyńcę oświadczenia w formie aktu notarialnego, a w razie zawarcia umowy bez zachowania przewidzianej formy – z chwilą spełnienia przyrzeczonego świadczenia (art. 6 ust. 1 pkt 4 ww. Ustawy o podatku od spadków i darowizn). Zgodnie z art. 5 Ustawy o podatku od spadków i darowizn, obowiązek podatkowy będzie ciążył na nabywcy kryptowalut.

Warto pamiętać, że Ustawa o podatku od spadków i darowizn przewiduje pewne preferencje oraz zwolnienia od podatku od spadków i darowizn.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 Ustawy o podatku od spadków i darowizn opodatkowaniu

⁴⁸Z Ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1043 ze zm., dalej: „ustawa o podatku od spadków i darowizn”)

podlega nabycie przez nabywcę, od jednej osoby, własności rzeczy i praw majątkowych o czystej wartości przekraczającej:

- 9 637 zł – jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do I grupy podatkowej;
- 7 276 zł – jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do II grupy podatkowej;
- 4 902 zł – jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do III grupy podatkowej.

Zaliczenie do grupy podatkowej następuje według osobistego stosunku nabywcy do osoby, od której lub po której zostały nabyte rzeczy i prawa majątkowe. I tak:

- do grupy I zalicza się małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, zięcia, synową, rodzeństwo, ojczyma, macochę i teściów;
- do grupy II – zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych;
- do grupy III – innych nabywców.

Zgodnie z art. 4a ust. 1 pkt 1 Ustawy o podatku od spadków i darowizn zwalnia się natomiast od podatku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych przez małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę, pod warunkiem, że zgłoszą oni nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie 6 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego.

Z kolei do nabycia kryptowalut w drodze darowizny przez osoby prawne zastosowanie znaleźć mogą wyłącznie ogólne przepisy Ustawy o CIT, nakazujące rozpoznanie przychodu po stronie obdarowanego w wysokości wartości otrzymanych nieodpłatnie lub częściowo odpłatnie rzeczy lub praw, a także wartości innych nieodpłatnych lub częściowo odpłatnych świadczeń (art. 12 ust. 1 pkt 2 Ustawy o CIT).

Taka kwalifikacja wynika również z faktu, że nieodpłatne otrzymanie waluty wirtualnej nie

zostało wymienione w katalogu przychodów z zysków kapitałowych wymienionych w art. 7b ust. 1 Ustawy o CIT, wobec czego będzie ono przychodem z pozostałych źródeł przychodów, opodatkowanym na zasadach ogólnych.

Warto przy tym zwrócić uwagę na trudności, jakie może powodować ustalenie wartości rynkowej waluty wirtualnej na potrzeby obliczenia podstawy opodatkowania podatkiem od darowizn (w przypadku osób fizycznych) lub przychodu podlegającemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym z tytułu nieodpłatnego świadczenia (w przypadku osób prawnych). Problemy te zostały już zasygnalizowane w rozdziale *Giełdy i kryptowalut*.

Opodatkowanie darowizn walut wirtualnych, pomimo praktycznych trudności z ustaleniem podstawy opodatkowania, może również wskazywać na brak konsekwencji ustawodawcy.

Skoro problemy na tym tle były podstawą do wyłączenia z opodatkowania na gruncie Ustawy o PIT oraz Ustawy o CIT umowy zamiany waluty wirtualnej na inną walutę wirtualną, to te same argumenty powinny przemawiać za wyłączeniem z opodatkowania darowizn walut wirtualnych.

Wydaje się zatem uzasadnione sformułowanie postulatu o zmianę obowiązujących przepisów zmierzającą do wyłączenia z opodatkowania darowizny waluty wirtualnej podatkiem od darowizn (jeżeli obdarowanym jest osoba fizyczna) oraz podatkiem dochodowym (jeżeli obdarowanym jest osoba prawna).

SKUTKI PODATKOWE ZBYCIA WALUTY WIRTUALNEJ NABYTEJ TYTUŁEM DAROWIZNY

Jak już wskazano w rozdziale *Rozliczanie zysków z kryptowalut w Polsce*, zbycie wirtualnej waluty otrzymanej w darowiznie stanowi przychód z kapitałów pieniężnych na gruncie Ustawy o PIT lub przychód z zysków kapitałowych na gruncie Ustawy o CIT.

Oznacza to, że od dochodów uzyskanych z odpłatnego zbycia kryptowaluty pozyskanej w drodze darowizny obdarowany zapłaci

19 proc. podatek dochodowy. Powyższe potwierdza m. in. Interpretacja podatkowa Dyrektora KIS z dnia 20 lipca 2021 r., nr 0115 KDIT1.4011.327.2021.4.MR.

Zgodnie z generalną zasadą kosztem uzyskania przychodu, w razie odpłatnego zbycia walut wirtualnych, są wydatki bezpośrednio poniesione na nabycie waluty wirtualnej oraz koszty związane z jej zbyciem (odpowiednio art. 22 ust. 14 Ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 11 Ustawy o CIT). Nie powinno więc ulegać wątpliwości, że w momencie odpłatnego zbycia waluty wirtualnej obdarowany może rozpoznać wyłącznie koszty związane ze zbyciem, ponieważ nie poniosł wydatków na pozyskanie waluty wirtualnej.

Należy więc wnioskować, że podatek od darowizn, zapłacony w związku z otrzymaniem waluty wirtualnej w drodze darowizny, nie będzie podlegał uwzględnieniu przy ustaleniu dochodu z tytułu odpłatnego zbycia tej waluty. Można jedynie postulować, żeby ustawodawca rozważył zmianę Ustawy o PIT poprzez dodanie walut wirtualnych do katalogu praw majątkowych w art. 21 ust. 1 pkt 105.

Natomiast w przypadku odpłatnego zbycia waluty wirtualnej przez obdarowanego będącego osobą prawną, na gruncie Ustawy o CIT, można się dopatrzeć zbiegu przepisów regulujących kwestię rozpoznania kosztów uzyskania przychodu.

Przepisy dotyczące wyłączenia z opodatkowania, podobnie jak zwolnienia podatkowe, stanowią wyjątek od zasady powszechności opodatkowania, w związku z czym nie można ich interpretować rozszerzająco.


Problematyczna może być natomiast kwestia uwzględniania przez obdarowanego będącego osobą fizyczną w rozliczeniu podatku z tytułu odpłatnego zbycia waluty wirtualnej zapłaconego już podatku od otrzymanej darowizny.

Art. 21 ust. 1 pkt 105 Ustawy o PIT pozwala bowiem na wyłączenie z opodatkowania dochodu w części odpowiadającej kwocie zapłaconego podatku od spadków i darowizn jedynie w odniesieniu do zbycia udziałów w spółce kapitałowej, udziałów w spółdzielni, papierów wartościowych oraz tytułów uczestnictwa w funduszach kapitałowych, otrzymanych w drodze darowizny.

Przepisy dotyczące wyłączenia z opodatkowania, podobnie jak zwolnienia podatkowe, stanowią wyjątek od zasady powszechności opodatkowania, w związku z czym nie można ich interpretować rozszerzająco.

Poza wspomnianym art. 15 ust. 11 Ustawy o CIT należy mieć bowiem na uwadze również art. 15 ust. 1i Ustawy o CIT, który w przypadku odpłatnego zbycia rzeczy lub praw otrzymanych nieodpłatnie pozwala na rozpoznanie kosztów podatkowych równych wartości uprzednio rozpoznanego i opodatkowanego przychodu z tytułu otrzymania nieodpłatnego świadczenia.

Zastosowanie właściwego przepisu może sprawiać praktyczne problemy podatnikom. Wprawdzie wydaje się, że w takim przypadku koszt uzyskania przychodu powinien zostać rozpoznany na podstawie art. 15 ust. 1i jako tzw. *lex specialis* (czyli przepisu szczególnego) w stosunku do art. 15 ust. 11 Ustawy o CIT, nie wiadomo jednak, w jaki sposób ukształtuje się praktyka stosowania tych przepisów przez organy podatkowe. Być może, w celu wyeliminowania pojawiających się wątpliwości, kwestia ta powinna zostać doprecyzowana przez ustawodawcę.



PODATEK VAT – OPODATKOWANIE KRYPTOWALUT W UE I NA ŚWIECIE⁴⁹

Podatek VAT jest tzw. podatkiem zharmonizowanym UE, co oznacza ujednolicone podejście do opodatkowania transakcji wszystkich państw członkowskich. W rezultacie znaczący wpływ na polskie i europejskie regulacje w zakresie podatkowego traktowania kryptowalut ma TSUE oraz akty prawne wydawane przez organy prawodawcze UE.

⁴⁹Podrozdział opracowany na podstawie Raportu OECD 2020: j.w.



WOJCIECH
ŚLIŻ

Jednym z najbardziej przetomowych wyroków TSUE dotyczących Bitcoina na gruncie Podatku VAT było orzeczenie w sprawie C-264/14, Skatteverket przeciwko Davidowi Hedqvistowi⁵⁰, w którym TSUE dokonał interpretacji artykułu 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy VAT.

Zgodnie z tym przepisem transakcje dotyczące walut, banknotów i monet używanych jako prawnych środków płatniczych są zwolnione z VAT (łącznie z pośrednictwem).

Wyrok TSUE w sprawie Hedqvist przesądził o tym, że świadczenie usług polegających na wymianie walut fiducjarnych na Bitcoina i odwrotnie stanowi transakcje zwolnione z VAT w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy VAT. TSUE podkreślił również, że Bitcoin jest umownym środkiem płatniczym, który stanowi bezpośredni środek płatniczy pomiędzy podmiotami akceptującymi płatności dokonywane za pomocą waluty wirtualnej.



JAKUB
DITTMER

Po wydaniu wyroku w omawianej sprawie, Komitet do spraw Podatku od Wartości Dodanej (tzw. „Komitet VAT”), będący grupą roboczą Komisji Europejskiej, utworzoną jako forum wymiany doświadczeń o funkcjonowaniu systemu VAT w UE, opracował opinię dotyczącą innych zdarzeń związanych z walutami wirtualnymi.⁵¹

Podatek VAT jest tzw. podatkiem zharmonizowanym UE, co oznacza ujednoczone podejście do opodatkowania transakcji wszystkich państw członkowskich. W rezultacie znaczący wpływ na polskie i europejskie regulacje w zakresie podatkowego traktowania kryptowalut ma TSUE oraz akty prawne wydawane przez organy prawodawcze UE.

Komitet VAT podkreślił m.in., że zwolnienie z VAT dotyczy nie tylko transakcji wymiany walut fiducjarnych na Bitcoina i odwrotnie, ale także zamiany kryptowalut, czyli wymiany jednej kryptowaluty na inną kryptowalutę.

Ponadto, ponieważ Wyrok TSUE w sprawie Hedqvist określił już podatkowe skutki wymiany walut wirtualnych na walutę fiducjarną, w dokumencie przeanalizowano cztery kolejne scenariusze:

- dostawy towarów i świadczenia usług, podlegające opodatkowaniu VAT, wynagradzane za pomocą walut wirtualnych;

⁵⁰Wyrok Trybunału (piąta izba) TSUE z dnia 22 października 2015 r. Skatteverket przeciwko David Hedqvist sygn. C-264/14 (dalej: „Wyrok TSUE w sprawie Hedqvist”)

⁵¹Dokument roboczy z dnia 4 lutego 2016 r., nr taxud.c.1 (2016) 689595, Komitet Komisji Europejskiej ds. Podatku od Wartości Dodanej oraz Dokument roboczy z dnia 24 lutego 2022 r., nr taxud.c.1(2022)1585400, Komitet Komisji Europejskiej ds. Podatku od Wartości Dodanej (dalej: „Opinia Komitetu VAT”)

- usługi dotyczącej zarządzania transakcjami w walutach wirtualnych (portfele cyfrowe);
- usługi dotyczącej weryfikacji transakcji w walutach wirtualnych (tj. górnictwo); oraz
- usługi związanej z odpłatnym pośrednictwem świadczone przez platformy wymiany.

W tym zakresie Komitet VAT przedstawił następujące rekomendacje odnośnie traktowania kryptowalut na gruncie Podatku VAT:

CZYNNOŚĆ	OPODATKOWANIE VAT	POTENCJALNE ZWOLNIENIE
Wykorzystanie walut wirtualnych do nabywania towarów lub usług	Czynność poza zakresem VAT: Nie należy nakładać Podatku VAT na wartość walut wirtualnych samą w sobie.	Nie dotyczy
Dostawy towarów lub usług, podlegających VAT, opłacane za pomocą walut wirtualnych	Czynność podlegająca opodatkowaniu: Dostawa towarów i usług, podlegających opodatkowaniu VAT i zapłata w formie waluty wirtualnej byłyby dla celów podatku VAT traktowana w taki sam sposób jak każda inna dostawa. W związku z tym VAT powinien być nałożony na dostarczane towary lub usługi.	Brak zwolnienia
Usługi świadczone przez portfele cyfrowe	Czynność poza zakresem VAT ⁵² : Znaczna większość usług świadczonych przez dostawców portfeli cyfrowych jest bezpłatna, co powoduje, że transakcje te nie są objęte zakresem Podatku VAT.	Nie dotyczy
	Czynność podlegająca opodatkowaniu VAT: Jeżeli jednak niektórzy dostawcy cyfrowych portfeli proszą o uiszczenie opłat w zamian za swoje usługi, to wydaje się, że transakcja podlegałaby opodatkowaniu.	Czynności zwolnione z VAT: Usługi takie mogłyby być jednak postrzegane jako zwolnione na podstawie art. 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy VAT, ze względu na to, że są to transakcje bezpośrednio dotyczące waluty. Czynności nie zwolnione z VAT: Usługi świadczone przez dostawców cyfrowych portfeli nie mogłyby być zwolnione na podstawie art. 135 ust. 1 lit. d) Dyrektywy VAT.

⁵²Chyba, że zastosowanie ma art. 26 ust. 1 lit. b) Dyrektywy VAT

Działalność „górnicza”	<p>Czynność poza zakresem VAT: Fakt, że uiszczenie opłaty transakcyjnej przez użytkownika waluty wirtualnej nie jest warunkiem koniecznym do pomyślnego wystania waluty wirtualnej (a tym samym do otrzymania usługi weryfikacji dostarczanej przez górnika) może świadczyć o tym, że nie ma bezpośredniego związku między wynagrodzeniem a usługą. Poza tym świadczenie usługi wydobywczej nie tworzy dla górnika prawa do otrzymania w zamian świadczenia wzajemnego, co mogłoby sugerować nieistnienie prawnego stosunku dwustronnego zobowiązującego między nim a odbiorcą usług weryfikacji (użytkownikiem którego żądanie transakcji górnik zatwierdził).</p>	Nie dotyczy
	<p>Czynność podlegająca opodatkowaniu VAT: Nowe waluty wirtualnej otrzymywane automatycznie przez górnika z systemu za każdym razem, gdy świadczona jest usługa weryfikacji, mogłyby być ewentualnie postrzegane jako wynagrodzenie za usługę podlegającą opodatkowaniu. Pomimo faktu, że transakcje z wykorzystaniem walut wirtualnych przeprowadzane za darmo są teoretycznie możliwe, w praktyce użytkownicy walut wirtualnych uiszczają opłaty (stosowane domyślnie przez większość portfeli cyfrowych). Wydaje się prawie niemożliwe, aby użytkownicy byliby skłonni czekać dni lub tygodnie, zanim transakcja zostanie zweryfikowana (co mogłoby mieć miejsce w przypadku braku opłaty).</p>	<p>Czynności zwolnione z VAT: Działalność górnicza mogłaby być postrzegana jako zwolniona na podstawie art. 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy VAT, ze względu na to, że jest ona usługą bezpośrednio dotyczącą waluty. Działalność górnicza mogłaby być także traktowana jako zwolniona na mocy art. 135 ust. 1 lit. d) Dyrektywy VAT na podstawie tego, że spełnia w efekcie funkcje świadczenia zwolnionego (samo przekazanie walut wirtualnych).</p>
Usługi związane z pośrednictwem świadczone przez platformy wymiany (giełdy)	<p>Czynności podlegające opodatkowaniu: Odpłatne usługi świadczone przez platformy wymiany działające jako pośrednicy podlegałyby opodatkowaniu.</p>	<p>Czynności nie zwolnione z VAT: Usługi wymiany nie mogą być uznane za zwolnione na mocy art. 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy VAT.</p>

Tabela 3. Rekomendacje Komitetu VAT w zakresie traktowania kryptowalut na gruncie Podatku VAT

W przeciwieństwie do Wyroku TSUE w sprawie Hedqvist, Opinia Komitetu VAT może tylko pośrednio wpływać na legislacje poszczególnych państw członkowskich. Dlatego też w swojej praktyce lub ustawodawstwie mogą one odstąpić od przedstawionych tam wniosków. Niemniej jednak większość krajów członkowskich zastosowała się do zaleceń wynikających z Opinii Komitetu VAT.

Opinia Komitetu VAT oraz Wyrok TSUE w sprawie Hedqvist stworzyły możliwość uzyskania konsensu wśród państw członkowskich w zakresie Podatku VAT od transakcji na rynku kryptowalut. Większość transakcji związanych z kryptowalutami została przez nie uznana bądź za transakcje pozostające poza Podatkiem VAT, bądź też za zwolnione z tego podatku. Zasadniczo jest to korzystne nie tylko dla podmiotów profesjonalnych działających w obszarze kryptowalut, ale również dla osób fizycznych, zajmujących się wydobywaniem kryptowalut czy wykorzystujących je jako środek płatniczy.

ODSTĘPSTWA OD REGUŁY

Istotne różnice na gruncie podatku od wartości dodanej występują przede wszystkim w traktowaniu usług dodatkowych, takich jak usługi portfeli internetowych i usługi wymiany walut, chociaż i w zakresie wydobywania istnieją pewne różnice.

Na przykład działalność górnicza jest zazwyczaj traktowana jako nieobjęta zakresem VAT (na przykład w Niemczech, Irlandii, Słowenii i Szwecji), ponieważ zarówno nagrody za wydobywanie, jak i opłaty transakcyjne nie są uważane za mające wystarczający związek między płatnością a działalnością. We Francji natomiast przychody z działalności górniczej są uznawane za podlegające opodatkowaniu jako świadczenie usług.

Pewne zróżnicowanie w podejściu przyjętym przez państwa członkowskie UE istnieje również w odniesieniu do opodatkowania usług powiązanych.

Niemcy traktują odpłatne świadczenia usług portfela oraz wymiany walut oferowane osobom trzecim jako podlegające opodatkowaniu VAT i nieobjęte zwolnieniem z VAT.

Inne kraje przewidują natomiast zwolnienie dla jednej lub obu tych usług powiązanych.

Przykładowo Słowenia traktuje świadczenie usług portfela jako ściśle związane z wymianą walut wirtualnych i w związku z tym zwolnione z VAT. Natomiast świadczenie usług wymiany traktuje już jako podlegające opodatkowaniu według podstawowej stawki VAT (nieobjęte zwolnieniem z VAT).

We Włoszech usługi wymiany są traktowane jako zwolnione z VAT, co wynika z traktowania walut wirtualnych w taki sposób, jak gdyby były innymi walutami obcymi.

TRAKTOWANIE WALUT WIRTUALNYCH POZA UNIĄ EUROPEJSKĄ

Poza Europą prawie wszystkie kraje wyłączały wymianę w walutach wirtualnych z podatku od wartości dodanej oraz standardowo nie traktują zakupu towarów i usług za pomocą walut wirtualnych jako zapłaty usługą (jak to ma miejsce przy barterze).

W Australii używanie walut wirtualnych było traktowane jako zdarzenie barterowe podlegające opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej. W lipcu 2017 r. doszło jednak do zmiany regulacji, zgodnie z którą zakup towarów i usług za pomocą walut wirtualnych przestał być traktowany jako zdarzenie barterowe, a wymiana walut wirtualnych i/lub waluty FIAT została uznana za usługę finansową zwolnioną z tego podatku.

W Izraelu indywidualni inwestorzy nie są zobowiązani do zapłaty podatku od wartości dodanej, ale osoby angażujące się w wydobywanie mogą już podlegać opodatkowaniu. Podmioty profesjo-

Istotne różnice na gruncie podatku od wartości dodanej występują przede wszystkim w traktowaniu usług dodatkowych, takich jak usługi portfeli internetowych i usługi wymiany walut.

nalne, takie jak firmy zajmujące się handlem wirtualnymi walutami są, dla celów podatkowych, klasyfikowane jako instytucje finansowe i zwolnione z podatku od wartości dodanej.

PODSUMOWANIE W ZAKRESIE OPODATKOWANIA PODATKIEM OD WARTOŚCI MA ŚWIECIE

W prawie wszystkich krajach wymiana walut wirtualnych podlega zwolnieniu z VAT. Dotyczy to zarówno wymiany na walutę FIAT, jak i na inne waluty wirtualne.

Z kolei działalność polegająca na używaniu walut wirtualnych do nabywania towarów lub usług jest poza zakresem podatku od wartości dodanej, a zatem nie należy go naliczać od wartości samych walut wirtualnych.

Na potrzeby VAT waluty wirtualne są uznawane za środki płatnicze, więc transakcje z ich wykorzystaniem nie są transakcjami barterowymi. Pozyskanie nowych walut wirtualnych w drodze wydobywania również nie podlega opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej, chociaż są pewne wyjątki, jak Francja.

Wydaje się, że ideą ustawodawców jest uniknięcie praktycznych trudności związanych z traktowaniem tych transakcji jako podlegających opodatkowaniu podatkiem od wartości dodanej, w tym skomplikowanego prowadzenia dokumentacji niezbędnej do ustalenia wartości i odliczeń, a także potencjalnego objęcia osób fizycznych lub małych pośredników zasadami rejestracji do celów podatku od wartości dodanej.

Pomimo tego, że co do większości usług związanych z walutami wirtualnymi panuje pewnego rodzaju konsensus, istnieją pewne wyjątki.

Usługi dodatkowe, związane z wymianą walut wirtualnych, ale nie będące jej integralną częścią, są traktowane w sposób bardziej zróżnicowany.

W zdecydowanej większości krajów podatek od wartości dodanej nie jest wymagalny, zazwyczaj dlatego, że uważa się, iż usługi związane z kryptowalutami są objęte zwolnieniami charakterystycznymi dla usług finansowych.



KRYPTOWALUTY A POLSKI PODATEK VAT

JAK TRAKTOWAĆ KRYPTOWALUTY NA GRUNCIE VAT?

O tym, czy czynność jest obciążona Podatkiem VAT w pierwszej kolejności decyduje to, czy jest ona w ogóle wykonywana w ramach działalności gospodarczej.

Generalnie podatnikami VAT są, poza osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi niemającymi osobowości prawnej, także osoby fizyczne wykonujące działalność gospodarczą, która obejmuje wszelką działalność producentów, handlowców i usługodawców, w tym podmiotów pozyskujących zasoby naturalne oraz rolników, a także działalność osób wykonujących wolne zawody.



**SŁAWOMIR
WNUCZEK**

Działalność gospodarcza obejmuje w szczególności czynności polegające na wykorzystywaniu towarów lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły dla celów zarobkowych (art. 15 ust. 1 i 2 Ustawy o VAT).

To, czy dany podmiot (osoba fizyczna) w odniesieniu do konkretnej czynności działa jako podatnik VAT wymaga oceny, każdorazowo odnoszącej się do okoliczności faktycznych danej sprawy. Oznacza to, że nie jest możliwe przyjęcie z góry konkretnych założeń, modelowego rozwiązania, mającego zastosowanie w każdym przypadku.

Mimo to można wyróżnić główne cechy, które wskazują czy dokonywane czynności należy traktować jako wykonywane w ramach działalności gospodarczej. Są to m.in.:

- zawodowy charakter;
- zorganizowanie i ciągłość;
- ukierunkowanie na osiągnięcie zysku,
- określony porządek i planowanie działań;
- powtarzalność.



**JAKUB
DITTMER**

Dodatkowo orzecznictwo sądów administracyjnych wskazuje, że o fakcie prowadzenia działalności gospodarczej nie decyduje subiektywne przekonanie podatnika. Nie jest istotne również, czy podmiot wykonujący daną działalność traktuje ją jako prowadzoną w celu zarobkowym. O tym, czy działalność prowadzona przez dany podmiot jest działalnością gospodarczą decyduje kryterium obiektywne, tj. ustalenie, czy dany podmiot jest aktywny i faktycznie prowadzi działalność, która obiektywnie może (nie musi) przynosić dochód.

Takie rozumowanie prowadzi do wniosku, że o ile brak przychodu nie oznacza, że dany podmiot nie prowadzi działalności gospodarczej, o tyle brak zamiaru jego osiągnięcia skutkuje brakiem możliwości uznania podmiotu za przedsiębiorcę, a w rezultacie za podatnika VAT.

W odniesieniu do spełnienia cechy zorganizowania i ciągłości, aby dana czynność mogła zostać uznana za działalność gospodarczą, należy wykazać, że w momencie jej realizacji podatnik miał zamiar wykonywać tę czynność wielokrotnie. Zamiar częstotliwości prowadzenia działalności to wola powtarzalnego, a nie jednorazowego, wykonywania określonych czynności, składających się na istotę prowadzonej działalności. Spełnienie przesłanki zorganizowania, ciągłości i powtarzalności, prowadzi do wniosku, że podejmowane działania podatnika przybierają zawodowy charakter.

Oprócz określenia, czy mamy do czynienia z czynnościami podejmowanymi w ramach działalności gospodarczej, dla oceny skutków podatkowych transakcji mających za przedmiot kryptowaluty w obszarze VAT niezbędne jest określenie, w jaki sposób taką sprzedaż czy zakup na gruncie tego podatku postrzegać.

KWALIFIKACJA TRANSAKCJI KRYPTOWALUTOWEJ JAKO DOSTAWY TOWARÓW

Przedmiotem opodatkowania VAT zgodnie z art. 5 Ustawy o VAT są m.in. odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terenie Polski.

Czym jest dostawa towarów wskazuje art. 7 ust. 1 ww. Ustawy, zgodnie z którym jest to przeniesienie prawa do rozporządzania towarami jak właściciel.



**WOJCIECH
ŚLIŻ**

Zgodnie z art. 2 pkt 6 Ustawy o VAT przez towary rozumie się rzeczy oraz ich części, a także wszelkie postacie energii. Z kolei po definicję rzeczy należy sięgnąć do przepisów prawa cywilnego – zgodnie z art. 45 Kodeksu cywilnego rzeczami są tylko przedmioty materialne. Takie sformułowanie wyklucza kwalifikację transakcji kryptowalut jako dostawy towarów na gruncie Ustawy o VAT.

KWALIFIKACJA TRANSAKCJI KRYPTOWALUTOWEJ JAKO ŚWIADCZENIE USŁUG

Czynności wchodzące w zakres świadczenia usług na gruncie VAT, definiuje art. 8 Ustawy o VAT, wskazując, że jest to każde świadczenie na rzecz osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, które nie stanowi dostawy towarów, w tym również przeniesienie praw do wartości niematerialnych i prawnych, bez względu na formę, w jakiej dokonano czynności prawnej. Ze względu na to, że w polskim systemie podatkowym kryptowaluty są traktowane jako prawa majątkowe⁵³, niewątpliwie mające charakter niematerialny, to przytoczona powyżej definicja wskazuje, że transakcja kryptowalut będzie traktowana jako świadczenie usług.

Podobne wnioski wynikają z Wyroku TSUE w sprawie Hedqvist – mającego fundamentalne znaczenie w kwestii podejścia do opodatkowania kryptowalut jako takich.

W orzeczeniu tym wskazano, że kryptowaluta (w tym przypadku był to Bitcoin) nie może być postrzegana przez pryzmat art. 14 Dyrektywy VAT (mówiącym o dostawie towarów), gdyż nie jest rzeczą materialną. Oznacza to, że w myśl art. 24 Dyrektywy VAT, transakcje z wykorzystaniem kryptowalut powinny być traktowane jako świadczenie usług. Z kolei sam obrót wirtualną walutą jest najbliższy czynności przeniesienia praw do wartości niematerialnych, określonej w art. 25 lit. a) Dyrektywy VAT.

KWALIFIKACJA SPRZEDAŻY KRYPTOWALUT W POLSCE

Początkowo, tj. do czasu Wyroku TSUE w sprawie Hedqvist, polskie organy podatkowe wskazywały na objęcie sprzedaży kryptowalut Podatkiem VAT (z nielicznymi wyjątkami) zastrzegając przy tym, że sprzedaż krypto nie mieści się w zwolnieniu z art. 43 ust. 1 pkt 7 Ustawy o VAT, ponieważ zakres tego zwolnienia nie może być interpretowany w sposób rozszerzający, a kryptowaluty nie można traktować na równi z prawnym środkiem płatniczym. Takie podejście powodowało objęcie opodatkowaniem według podstawowej stawki VAT.⁵⁴

Po Wyroku TSUE w sprawie Hedqvist polskie organy podatkowe zmieniły swoje podejście.

Zgodnie z obecną praktyką, tego typu świadczenia podmiotów będących podatnikami VAT są postrzegane jako usługi finansowe, których świadczenie podlega zwolnieniu z VAT określonym w art. 43 ust. 1 pkt 7 Ustawy o VAT.⁵⁵ Co prawda sama treść tego zwolnienia nie odnosi się bezpośrednio do kryptowalut, jednak zgodnie z aktualnym stanowiskiem prezentowanym w interpretacjach podatkowych organów podatkowych *„jednostki walut wirtualnych (kryptowalut) poprzez akceptację stron transakcji jako alternatywnego środka płatniczego służą jako nośnik wartości pieniężnej oraz środek płatniczy podobnie jak waluty używane jako prawny środek płatniczy”*.⁵⁶

Organy podatkowe jednolicie powołują się przy tym na wnioski wynikające z Wyroku TSUE w sprawie Hedqvist, zgodnie z którym *„transakcje dotyczące walut nietradycyjnych, czyli innych niż pieniądze, które są prawnymi środkami płatniczymi w jednym lub kilku krajach, o ile waluty te zostały zaakceptowane przez strony transakcji jako alternatywny środek płatniczy wobec prawnych środków płatniczych i ich jedynym przeznaczeniem jest funkcja środka płatni*

⁵³Kryptowaluty zostały uznane za prawo majątkowe wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt II FSK 488/16

⁵⁴M.in. interpretacja podatkowa z dnia 7 kwietnia 2014 r., nr IPTPP2/443-52/14-6/IR oraz interpretacja podatkowa z dnia 21 października 2011 r., nr ITPP1/443-1032/11/MN

⁵⁵M.in. interpretacja podatkowa z dnia 9 stycznia 2018 r., nr 0113-KD IPT1-2.4012.756.2017.2.JSZ oraz interpretacja podatkowa z dnia 25 maja 2017 r., nr IPPP2/4512-3-44/15-6/S/BH/RR

⁵⁶M.in. interpretacja podatkowa z dnia 24 sierpnia 2021 r., nr 0113-KD IPT1-2.4012.381.2021.2.SM oraz interpretacja podatkowa z dnia 14 lutego 2022 r., nr 0112-KD I L1-3.4012.665.2021.1.JK

czego, stanowią transakcje finansowe". Co więcej, zgodnie z Wyrokiem TSUE w sprawie Hedqvist, „z kontekstu i celu art. 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy VAT wynika, że wykładnia tego przepisu, według której obejmuje on transakcje dotyczące tylko walut tradycyjnych, częściowo pozbawiłaby go skutków. [...] jedynym przeznaczeniem wirtualnej waluty jest funkcja środka płatniczego oraz jest ona w tym celu akceptowana przez niektórych przedsiębiorców. W konsekwencji należy dojść do wniosku, że art. 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy VAT obejmuje również świadczenie usług [...], które polegają na wymianie walut tradycyjnych na jednostki wirtualnej waluty bitcoin i odwrotnie, dokonywane za zapłatą kwoty odpowiadającej marży wynikającej z różnicy pomiędzy ceną, po jakiej dany przedsiębiorca nabywa waluty, a ceną po jakiej je sprzedaje klientom”.

W rezultacie sprzedaż kryptowalut w Polsce jest kwalifikowana jako świadczenie usług finansowych, zwolnione z VAT na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 7 Ustawy o VAT (odpowiednio art. 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy 112). Zgodnie z tą regulacją zwolnione z VAT są transakcje, łącznie z pośrednictwem, dotyczące walut, banknotów i monet używanych jako prawne środki płatnicze.

Takie stanowisko jest również spójne z Opinią Komitetu VAT, który za prawidłowe uznał objęcie sprzedaży kryptowalut zwolnieniem wynikającym z art. 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy VAT.

MIEJSCE OPODATKOWANIA VAT SPRZEDAŻY KRYPTOWALUT

Kwalifikacja sprzedaży kryptowalut jako świadczenia usług finansowych na gruncie VAT ma swoje skutki nie tylko w kwestii zastosowania zwolnienia z VAT, lecz także w kwestii ustalenia miejsca i sposobu jego rozliczenia z tytułu dokonanej transakcji.

W przypadku sprzedaży dokonywanej na rzecz:

- **przedsiębiorcy z państwa UE** – miejscem opodatkowania będzie państwo siedziby kupującego, co oznacza, że sprzedający powinien wystawić fakturę bez wykazania stawki VAT z adnotacją „odwrotne obciążenie” (art. 106e Ustawy o VAT), a do rozliczenia podatku z tego tytułu będzie

zobowiązany nabywca kryptowaluty (zgodnie z art. 28b Ustawy o VAT);

- **konsumenta z państwa UE** – miejscem opodatkowania będzie państwo siedziby usługodawcy (zgodnie z art. 28c Ustawy o VAT);
- **przedsiębiorcy polskiego oraz konsumenta polskiego** – miejscem opodatkowania będzie Polska, a więc sprzedający wystawi fakturę VAT z zastosowaniem stawki podatku ustalonej zgodnie z polskimi przepisami (przy czym podstawowa stawka VAT wynosi 23 proc.) i dokona rozliczenia VAT w Polsce (zgodnie z art. 28b oraz art. 28c Ustawy o VAT);
- **podmiotu spoza państw UE** – podatnik VAT sprzedający z tytułu eksportu usług powinien wystawić fakturę bez VAT (zgodnie z art. 28l Ustawy o VAT). Wówczas miejscem opodatkowania jest państwo siedziby, stałego miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu usługobiorcy.

ROZLICZENIE ZAKUPU W KRYPTOWALUCIE NA GRUNCIE VAT

W obszarze podatków dochodowych samo otrzymanie kryptowaluty co do zasady nie powoduje powstania przychodu po stronie otrzymującego, do momentu jej wymiany.

W VAT sytuacja ta kształtuje się jednak odmiennie, a dodatkowo stanowisko organów podatkowych w tym zakresie potęguje niejasności w prawidłowym rozliczeniu podatku.

ORZECZNICTWO TSUE I OPINIA KOMITETU VAT

Punktem wyjścia, podobnie jak w poprzednich kwestiach, powinien być wspomniany już Wyrok TSUE w sprawie Hedqvist.

Jedną z jego głównych tez jest stwierdzenie, że zapłata w kryptowalucie za towar lub usługę, pozostaje poza zakresem VAT. Oznacza to, że o ile opodatkowaniu podlega sama dostawa towaru lub świadczenie usług opłacane w kryptowalucie, o tyle nie należy opodatkowywać wartości samej kryptowaluty.

Podejście to wynika z faktu, że w przypadku takich dostaw lub świadczeń, kryptowaluta działa jako środek płatniczy. TSUE stwierdza

także, że jedynym przeznaczeniem wirtualnej waluty jest funkcja środka płatniczego oraz, że jest ona w tym celu akceptowana przez niektórych przedsiębiorców. Zrównuje to kryptowaluty i tradycyjne waluty dla celów VAT, zatem transakcje dotyczące płatności i przelewów walut będących prawnym środkiem płatniczym nie różnią się od transakcji dotyczących płatności i przelewów w kryptowalucie.

Stanowisko TSUE zaaprobował także Komitet VAT, stwierdzając w swojej Opinii, że każda dostawa towarów lub świadczenie usług podlegające VAT, rozliczane wynagrodzeniem w postaci kryptowalut, należy traktować w taki sam sposób, jak każdą inną dostawę dla celów VAT. Komitet VAT podzielił także stanowisko wynikające z Wyroku TSUE w sprawie Hedqvist, zgodnie z którym, w przypadku takich dostaw kryptowaluty działają jako środek płatniczy i nie należy opodatkowywać wartości samych kryptowalut.

Kwalifikacja sprzedaży kryptowalut jako świadczenia usług finansowych na gruncie VAT ma swoje skutki nie tylko w kwestii zastosowania zwolnienia z VAT, lecz także w kwestii ustalenia miejsca i sposobu jego rozliczenia z tytułu dokonanej transakcji.

STANOWISKO POLSKICH ORGANÓW PODATKOWYCH – TRANSAKCJE BARTEROWE

Odmienne od zaprezentowanego stanowisko mają jednak polskie organy podatkowe, które w przypadku transakcji rozliczanych kryptowalutami, dostrzegają nie jedno, a dwa świadczenia.

Ich zdaniem, w przypadku wymiany świadczeń pomiędzy stronami transakcji, na gruncie Ustawy o VAT mamy do czynienia z tzw. transakcją barterową.⁵⁷ W tym zakresie organy podatkowe argumentują, że kryptowaluty nie stanowią w Polsce prawnego środka płatniczego, co w rezultacie powoduje, że przyjęcie płatności w formie kryptowaluty traktowane jest jako zapłata w świadczeniu.⁵⁸

Konsekwencją takiego stanowiska jest uznanie, że w przypadku transakcji rozliczanej kryptowalutą, do świadczenia dochodzi po obu jej stronach. Tzn. przykładowo, w przypadku zakupu usługi opłacanej w kryptowalucie, mamy do czynienia ze świadczeniem w postaci usługi ze strony usługodawcy oraz usługi finansowej (zapłaty w kryptowalucie) ze strony usługobiorcy, która co do zasady będzie zwolniona z VAT zgodnie z art. 43 ust. 1 pkt 7 Ustawy o VAT.

Co istotne, w przeszłości po stronie fiskusa pojawiały się już interpretacje indywidualne, które całkowicie przeczyły tej tezie. W jednej z nich jasno stwierdzono, że „*regulowanie zobowiązań za pomocą kryptowalut (Bitcoinów) nie będzie rodziło konsekwencji na gruncie podatku VAT, gdyż nie stanowi ani dostawy towarów, ani świadczenia usług i nie będzie mieściło się w katalogu czynności podlegających opodatkowaniu podatkiem VAT*”⁵⁹

⁵⁷Umowa barterowa – „jest transakcją o charakterze bezgotówkowym, a w jej wyniku dochodzi do wymiany dóbr o tej samej wartości” – interpretacja podatkowa z dnia 7 lutego 2014 r., nr IPPB5/423-918/13-3/MW; Umowy barterowe „stanowią [...] rodzaj bezpośredniej wymiany towarów i usług (towarów na towary, usług na usługi, usług na towary lub towarów na usługi)” – wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 23 lipca 2014 r., sygn. akt I SA/Po 145/14

⁵⁸Takie stanowisko wyrażono m.in. w indywidualnej interpretacji podatkowej z dnia 5 maja 2022 r., nr 0113-KDIP-2-34011.1028.2021.4.IR oraz w indywidualnej interpretacji podatkowej z dnia 16 listopada 2018 r., nr 0114-KDIP-2-24010.476.2018.2.AG

⁵⁹Interpretacja podatkowa z dnia 8 stycznia 2014 r., nr ILPP1/443-910/13-2/AWa

W naszej opinii, nie sposób pogodzić stanowiska utrzymywanego przez polskie organy podatkowe, zgodnie z którym dostawa towaru lub świadczenie usług wynagradzane w kryptowalucie jest transakcją barterową ze stanowiskiem przedstawionym w Wyroku TSUE w sprawie Hardvist oraz tym zaprezentowanym przez Komitet VAT.

Zasadą jest, że towary i usług rozliczane barterowo są opodatkowane VAT właściwą stawką, przy czym każda ze stron transakcji odpowiada za rozliczenie swojego świadczenia.

W przypadku, gdy stawki VAT po obu stronach są równe, transakcja będzie neutralna podatkowo. Jednak w sytuacji, gdy po obu stronach świadczenia stawki się różnią lub, tak jak w przypadku zapłaty w kryptowalucie, jednym ze świadczeń jest usługa zwolniona z VAT, transakcja barterowa przestaje być neutralna podatkowo.

W praktyce zaakceptowanie rozliczenia VAT od barteru dla transakcji rozliczanych kryptowalutami spowoduje, że podatnik

Odmiennie wyglądałoby rozliczenie VAT takiej transakcji, zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez TSUE oraz w Opinii Komitetu VAT:

- podmiot dokonujący dostawy towarów lub usług powinien udokumentować swoje świadczenie fakturą VAT, z zastosowaniem odpowiedniej stawki podatku, z kolei podmiot nabywający towar lub usługę i płacąc kryptowalutą, nie ma obowiązku dokumentowania żadnego świadczenia wzajemnego, które miałyby być zwolnione z VAT,
- w rezultacie podmiot nabywający towary lub usługi będzie zasadniczo uprawniony do pełnego odliczenia VAT naliczonego z tytułu nabycia usługi, jeżeli zrobił to w związku z działalnością opodatkowaną.

Naszym zdaniem stanowisko wyrażone przez zarówno TSUE, jak i Opinii Komitetu VAT jest nie tylko znacznie prostsze, ale przede wszystkim należy je ocenić jako prawidłowe z punktu widzenia działania mechanizmu VAT.

Zasadą jest, że towary i usług rozliczane barterowo są opodatkowane VAT właściwą stawką, przy czym każda ze stron transakcji odpowiada za rozliczenie swojego świadczenia.

dostarczający towary lub usługi w zamian za zapłatę w kryptowalucie będzie zobowiązany do odpowiedniego opodatkowania swojego świadczenia VAT.

Z kolei prawo podatnika, który dokonuje zapłaty w kryptowalucie do odliczenia VAT w związku z nabytym towarem lub usługą będzie mogło zostać istotnie ograniczone. Zdaniem polskiego fiskusa podatnik poprzez zapłatę kryptowalutą świadczy usługę zwolnioną z VAT. W takim przypadku będzie zmuszony uwzględnić te usługi przy wyliczeniu tzw. proporcji odliczenia VAT od zakupionych towarów lub usług. W praktyce może to oznaczać prawo do odliczenia VAT w niższej wysokości.

Uważamy, że rozliczenie w kryptowalucie za świadczenie usług, czy dostawę towarów, na gruncie VAT powinno być traktowane jako odpowiednio standardowe rozliczenie odpłatnego świadczenia usług, czy odpłatnej dostawy towarów.

W takim wypadku usługodawca wykonuje umówione świadczenie lub dokonuje dostawy określonych towarów, z kolei usługobiorca dokonuje płatności w postaci kryptowaluty, która zgodnie z przytaczanym już wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt II FSK 488/16 pełni rolę alternatywnego środka płatniczego wobec prawnych środków płatniczych. Wówczas rozliczenie VAT dotyczy jednego świadczenia lub dostawy towaru ze

strony usługodawcy, z kolei przekazanie kryptowaluty w formie zapłaty ze strony usługobiorcy pozostaje poza zakresem VAT.

Na marginesie należy przypomnieć o obowiązku uwzględniania orzecznictwa TSUE przez polskie organy podatkowe, wynikającego zarówno z art. 14e § 1 Ordynacji podatkowej, jak i art. 4 Traktatu o funkcjonowaniu UE.⁶⁰

W przypadku, gdy stanowisko organów podatkowych jest sprzeczne z orzecznictwem sądów krajowych lub europejskich (TSUE), art. 14e § 1 Ordynacji podatkowej daje Ministrowi Finansów kompetencje do zmiany z urzędu interpretacji podatkowej, jeżeli stwierdzi w tym zakresie jej nieprawidłowość.

Skoro orzecznictwo sądów ma wywierać wpływ na treść rozstrzygnięć wydawanych przez organy podatkowe, powinno być uwzględniane już na etapie ich wydawania. Taką tezę formułuje i potwierdza Naczelny Sąd Administracyjny wskazując, że „w zakresie interpretacji podatkowych (ogólnych i indywidualnych) orzecznictwo sądowe zyskuje szczególnie na znaczeniu. Orzecznictwo sądów stało się przesłanką do formułowania oceny poprawności funkcjonujących w obrocie prawnym interpretacji, także interpretacji indywidualnych. Skoro organ wydający interpretacje indywidualne może w ramach działania ex officio zmienić wydaną już uprzednio interpretację z racji stwierdzenia jej wadliwości w świetle orzecznictwa sądowego, to tym bardziej ma obowiązek dokonywać analizy tego orzecznictwa w postępowaniu zmierzającym do wydania takiej interpretacji [...]”.⁶¹

Jest to tym bardziej istotne w omawianym przypadku, gdzie stanowisko przeważającej części polskich organów podatkowych, w swoich skutkach zdecydowanie negatywne z punktu widzenia podatników, stoi w ostrej sprzeczności z tym prezentowanym przez TSUE.

WYMIANA KRYPTOWALUTY NA WALUTĘ TRADYCYJNĄ LUB NA KRYPTOWALUTĘ

STANOWISKO TSUE I KOMITETU VAT

Jak już opisano w rozdziale *Podatek VAT – opodatkowanie walut wirtualnych w UE i na świecie*, zgodnie z Wyrokiem TSUE w sprawie Hedqvist, transakcje wymiany kryptowalut na walutę tradycyjną oraz odwrotnie, stanowią czynność opodatkowaną VAT, jako świadczenie usług, które mieści się w zakresie przedmiotowego zwolnienia z VAT w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy VAT. Taka kwalifikacja ma jednak zastosowanie wyłącznie wówczas, gdy usługa jest świadczona za wynagrodzeniem, tzn. przy wymianie doliczana jest prowizja świadczącego usługę wymiany.

Analogiczne stanowisko w tym zakresie wyraził w swojej Opinii Komitet VAT, dodatkowo wskazując, że takie podejście powinno dotyczyć także sytuacji, w której dochodzi do zamiany kryptowalut, czyli wymiany jednej kryptowaluty na inną kryptowalutę. Zdaniem Komitetu VAT, w takiej sytuacji transakcja także będzie zwolniona z VAT, na podstawie zwolnienia wynikającego z art. 135 ust. 1 lit. e) Dyrektywy VAT.

STANOWISKO POLSKICH ORGANÓW PODATKOWYCH

Zgodnie ze podejściem polskich organów podatkowych wymiana kryptowalut, zarówno na walutę tradycyjną, jak i na inną kryptowalutę jest odpłatnym świadczeniem usług zgodnie z art.

⁶⁰Opubl. Dz. U. z 2004 r., nr 90, poz. 864/2

⁶¹M.in. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 21 listopada 2012 r., sygn. akt II FSK 545/11, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 19 maja 2015 r., sygn. akt I SA/Kr 543/15, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 16 lutego 2022 r., I SA/Lu 636/21 (wyrok nieprawomocny), czy też wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z dnia 22 sierpnia 2017 r., sygn. akt I SA/Gl 603/17

8 ust. 1 Ustawy o VAT, co oznacza objęcie jej opodatkowaniem VAT i zastosowanie zwolnienia z tego podatku.

Przy czym, w pierwszym przypadku wymiany kryptowalut na waluty FIAT mamy do czynienia z świadczeniem, w którym wynagrodzeniem jest uzyskiwana przez usługodawcę marża (występowanie której warunkuje zastosowanie zwolnienia z VAT).

Natomiast w wypadku wymiany jednej kryptowaluty na inną kryptowalutę w ocenie polskich organów podatkowych, rozliczenie następuje znów na zasadach barteru, gdzie mamy do czynienia z wymianą jednej usługi zwolnionej z VAT na drugą usługę zwolnioną z VAT. W takiej sytuacji bowiem organy podatkowe uznają, że kryptowaluty stanowią formę prawnego środka płatniczego na gruncie Ustawy o VAT – „jednostki walut wirtualnych (kryptowalut) poprzez akceptację stron transakcji jako alternatywnego środka płatniczego będą służyły jako nośnik wartości pieniężnej oraz środek płatniczy podobnie jak waluty używane jako prawny środek płatniczy.”⁶² Przyjęcie takiego poglądu pozwala w konsekwencji na uznanie, że tego typu usługi, podobnie jak usługi dotyczące innych środków płatniczych, są objęte zwolnieniem z art. 43 ust. 1 pkt 7 Ustawy o VAT.⁶³

STANOWISKO SĄDÓW ADMINISTRACYJNYCH

W odniesieniu do wymiany kryptowalut na waluty FIAT orzecznictwo sądów administracyjnych skupiło się na kwestii marży. W ocenie sądów przy określaniu, co podlega opodatkowaniu w przypadku transakcji objętych art. 43 ust. 1 pkt 7 Ustawy o VAT (czyli transakcji finansowych zwolnionych z VAT) nie jest możliwe wskazywanie obrotu uzyskiwanego na walucie bez wskazywania marży. Zwolnieniu w rozumieniu art. 43 ust. 1 pkt 7 Ustawy o VAT podlega bowiem owa marża, jako wynagrodzenie i to ona powinna być przyjęta jako podstawa opodatkowania, zgodnie z art. 29a ust. 1 Ustawy o VAT.

Z kolei w odniesieniu do czynności wymiany kryptowaluty na inną kryptowalutę sądy administracyjne upatrują umowy zamiany, prowadzącej do rozliczenia VAT na zasadzie barteru.

Przykładowo Naczelny Sąd Administracyjny w swoich orzeczeniach stwierdzał, że wymiana kryptowalut, czyli jednego niematerialnego prawa majątkowego, na inne tego rodzaju prawo, stanowi umowę zamiany w rozumieniu art. 603 w zw. z art. 555 Kodeksu cywilnego.

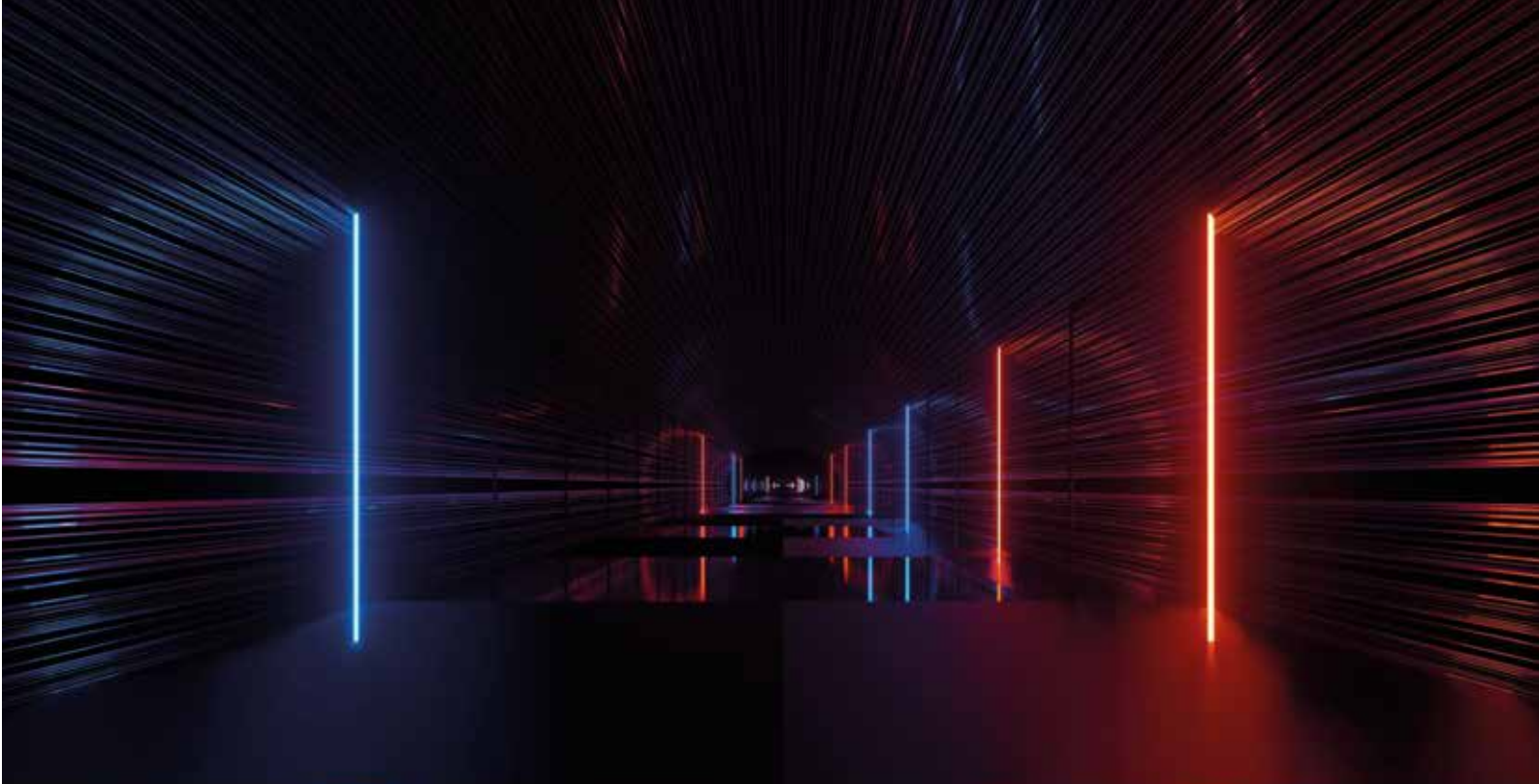
W orzecznictwie podkreślano jednak, że przedmiotem takiej umowy mogą być prawa, nie mogą natomiast być pieniądze stanowiące prawny środek płatniczy. W rezultacie zamiana kryptowalut nie może być utożsamiana z wymianą walut, stanowiących prawne środki płatnicze.⁶⁴

Takie konkluzje prezentowane w orzecznictwie stoją jednak w sprzeczności ze stanowiskiem organów podatkowych, omawianym powyżej, jak i z poglądem wyrażonym przez TSUE, zgodnie z którym kryptowaluta poprzez akceptację stron transakcji, jest w takich sytuacjach traktowana jako prawny środek płatniczy. Przyjęcie poglądu Naczelnego Sądu Administracyjnego w omawianym orzecznictwie, oznaczałoby brak możliwości zastosowania zwolnienia VAT wynikającego z art. 43 ust. 1 pkt 7 Ustawy o VAT wobec takiej transakcji. A to, przy braku odmiennej stawki podatkowej, oznaczałoby, że wymiana pomiędzy kryptowalutami, stanowi wzajemne świadczenie usług, opodatkowanych podstawową stawką VAT.

⁶²Interpretacja podatkowa z dnia 24 sierpnia 2021 r., nr 0113-KD IPT1-2.4012.381.2021.2.SM

⁶³Interpretacja podatkowa z dnia 14 lutego 2022 r., nr 0112-KD IL1-3.4012.665.2021.1.JK

⁶⁴Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. akt II FSK 2181/19, a także wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 9 grudnia 2021 r., sygn. akt II FSK 753/19



OPODATKOWANIE NFT

KWALIFIKACJA NFT NA GRUNCIE POLSKIEGO PRAWA PODATKOWEGO

Czym jest NFT?

Ujmując rzecz krótko, NFT jest unikatowym tokenem, powiązaniem najczęściej z konkretnym aktywem lub stanowiącym takie aktywo. Jego unikatowość jest gwarantowana zastosowaniem technologii Blockchain, dzięki czemu token jest niewymienialny i niepowielalny.⁶⁵

⁶⁵NFT – czym są i jakie dają prawa? – Raport Metaverse, Kochański & Partners, rozdział 9, str. 36



SŁAWOMIR
WNUCZEK



ALEKSANDRA
PIZON-JAWORSKA

Dla rozważenia skutków podatkowych transakcji, których przedmiotem będzie NFT, konieczne jest przedstawienie poszczególnych typów NFT. Kwalifikacja podatkowa w dużej mierze będzie uzależniona od tego, z którym z typów NFT mamy do czynienia.

RODZAJE NFT

Zróżnicowanie koncepcji odnoszących się do kwalifikacji prawnej NFT wynika z faktu, że mówiąc o NFT nie zawsze mamy na myśli ten sam konstrukt. Generalnie możemy wyróżnić kilka podstawowych rodzajów NFT, które należy klasyfikować zgodnie z pełnią przez nie funkcją:

- NFT będące wyłącznie certyfikatem „własności”⁶⁷, którego istnienie jest uzależnione od istnienia cyfrowego dobra, a więc będące rodzajem potwierdzenia prawa własności;
- NFT zawierające w sobie określone cyfrowe dobro, które nie pełni wyłącznie funkcji certyfikatu „własności”, ale samo w sobie również przedstawia wymierną wartość;
- NFT stanowiące uprawnienie do skorzystania z jakiegoś świadczenia. Mowa tutaj o tokenie, którego posiadanie uprawnia właściciela do otrzymania określonej usługi, świadczenia ze strony emitenta tokenu.

NFT JAKO CERTYFIKAT „WŁASNOŚCI” LUB AKTYWO SAMO W SOBIE

Dla określenia konsekwencji podatkowych transakcji z wykorzystaniem NFT decydujące znaczenie będzie miał rodzaj przenoszonego aktywa. Inne skutki podatkowe powstaną w przypadku przeniesienia NFT będącego swoistym certyfikatem „własności” lub w przypadku przeniesienia NFT zawierającego w sobie określone dobro cyfrowe, ale bez przeniesienia majątkowych praw autorskich związanych z tym dobrem, a inne w przypadku przeniesienia NFT zawierającego w sobie określone cyfrowe dobro łącznie z majątkowymi prawami autorskimi do tego dobra. Różnice w ocenie skutków podatkowych będą zatem przede wszystkim wynikać z tego, czy konkretne NFT będące przedmiotem obrotu będzie przenoszone wraz z majątkowymi prawami autorskimi, czy też bez nich.

Dodatkowo, dla celów podatkowych istotne znaczenie będzie miało to, czy sprzedaż takich praw dokonywana będzie w sposób pierwotny (przez twórcę posiadającego autorskie prawa majątkowe do NFT) czy wtórnie (przez posiadacza NFT).

Twórca będzie mógł, wraz ze zbyciem NFT, przenieść majątkowe prawa autorskie do aktywa związanego z tym tokenem. Z kolei wtórny posiadacz NFT może nie być jednocześnie właścicielem majątkowych praw autorskich do aktywa z nim związanego, w przypadku jeśli nie nabędzie ich od twórcy. Oznacza to, przy braku odpowiednich zastrzeżeń umownych, że zbycie NFT przez taki podmiot nie przeniesie samo w obie żadnych praw własności intelektualnej do aktywa z nim związanego (sprzedaż NFT nie

⁶⁶Prawo własności w tym kontekście jest pojęciem dyskusyjnym i niekiedy sprowadza się do tego, że „własność” jest funkcjonalnością platformy rozpoznającej określone kolekcje NFT. Innymi słowy – to platforma wskazuje, że posiadacz NFT rozpoznawany poprzez adres publiczny w sieci Blockchain jest jego „właścicielem”. Posiadając NFT użytkownik legitymuje się w platformie jako „właściciel” powiązanego z nim aktywa.

Dla określenia konsekwencji podatkowych transakcji z wykorzystaniem NFT decydujące znaczenie będzie miał rodzaj przenoszonego aktywa.

spowoduje zmiany właściciela aktywa, a wyłącznie przejście posiadania samego tokenu).

NFT JAKO USŁUGA

Jak wspominaliśmy wcześniej, jedną z kategorii NFT może być także NFT „usługowe”, tzn. takie, którego nabycie uprawnia posiadacza do skorzystania z konkretnej lub nieskonkretyzowanej bliżej usługi, świadczenia.

Dla przykładu – w ostatnim czasie szczególnie często spotykaną jest sytuacja, w której posiadanie konkretnego NFT lub określonego jego rodzaju pełni funkcję biletu wstępu na konkretne wydarzenia wirtualne.

W 2022 r., tego rodzaju ofertę Binance – giełda kryptowalut, zaproponowało uczestnikom festiwalu Primavera Sound 2022, którzy dzięki nabyciu NFT związanych z wydarzeniem, otrzymywali nie tylko dostęp do niego, ale także szereg ekskluzywnych atrakcji.

Jednak NFT usługowe, to nie tylko „stokenizowane” uprawnienie dostępu do określonego wydarzenia. Można sobie wyobrazić sytuację, w której NFT kupimy od artysty, który w ramach tokenu zobowiązał się do stworzenia dla nas określonego dzieła, np. obrazu, czy rzeźby. W takiej sytuacji NFT stanowi niejako przyrzeczenie publiczne w myśl art. 919 Kodeksu cywilnego.

NFT JAKO WALUTA WIRTUALNA

Niezależnie od kwalifikacji NFT jako tokenu będącego certyfikatem „własności”, dobrem samym w sobie, czy też tokenu usługowego, dla kwalifikacji podatkowej znaczenie będzie miało też uznanie, że NFT stanowi walutę wirtualną.

Podatkowa definicja waluty wirtualnej zawarta jest w treści ustaw o podatkach dochodo-

wych – odpowiednio w art. 5a pkt 33a ustawy o PIT oraz art. 4a pkt 22a ustawy o CIT. Obie z nich analogicznie odsyłają do definicji zawartej w art. 2 ust. 2 pkt 26 Ustawy o AML.

Jak już przedstawiono w rozdziale *Otoczenie prawne dla kryptowalut w Polsce i na Świecie*, zgodnie z art. 2 ust. 2 pkt 26 Ustawy o AML – przez walutę wirtualną rozumie się cyfrowe odwzorowanie wartości, które nie jest:


- prawnym środkiem płatniczym emitowanym przez NBP, zagraniczne banki centralne lub inne organy administracji publicznej,
- międzynarodową jednostką rachunkową ustanawianą przez organizację międzynarodową i akceptowaną przez poszczególne kraje należące do tej organizacji lub z nią współpracujące,
- pieniądzem elektronicznym w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych,
- instrumentem finansowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi,
- wekslem lub czekiem

oraz jest wymienne w obrocie gospodarczym na prawne środki płatnicze i akceptowane jako środek wymiany, a także może być elektronicznie przechowywane lub przeniesione albo może być przedmiotem handlu elektronicznego.

Takie brzmienie definicji waluty wirtualnej wskazuje, że tokeny NFT nie będą mogły jej spełniać.

Jednym z jej elementów jest to, iż cyfrowe odwzorowanie wartości, aby mogło zostać uznane za walutę wirtualną, musi być wymienne na prawne środki płatnicze i akceptowane jako środek wymiany.

Z kolei NFT z samego założenia mają być tokenami niewymienialnymi, stąd ich opodatkowanie nie należy rozpatrywać w perspektywie waluty wirtualnej. Takie stwierdzenie nie oznacza jednocześnie, że żadne NFT nie będzie mogło być traktowane jako waluta wirtualna. Można bowiem teoretycznie wyobrazić sobie warunki, w których NFT wyemitowane w serii uzyskują w określonych okolicznościach cechę wymiennejności.



WYBRANE ZAGADNIENIA ZWIĄZANE Z OPODATKOWANIEM ZBYCIA NFT NA GRUNCIE POLSKICH PRZEPISÓW PODATKOWYCH

W niniejszym rozdziale podejmujemy próbę omówienia niektórych implikacji związanych z obrotem NFT na gruncie polskiego prawa podatkowego.



SŁAWOMIR
WNUCZEK

PRZYCHÓD Z ODPLĄTNEGO ZBYCIA NFT BEZ PRZENIESIENIA MAJĄTKOWYCH PRAW AUTORSKICH

Kwalifikacja przychodu ze zbycia tokena NFT, który nie spełnia definicji waluty wirtualnej i nie wiąże się z przeniesieniem majątkowych praw autorskich, będzie odmienna w zależności od tego, czy sprzedaż będzie dokonywana w ramach prowadzonej działalności gospodarczej sprzedającego, czy poza nią.

Aby określić, czy świadczona usługa została wykonana w ramach działalności gospodarczej, należy zweryfikować spełnienie warunków wskazanych w art. 5b ust. 1 ustawy o PIT, zgodnie z którym za pozarolniczą działalność gospodarczą nie uznaje się czynności, jeżeli łącznie spełnione są następujące warunki:

- odpowiedzialność wobec osób trzecich za rezultat tych czynności oraz ich wykonywanie, z wyłączeniem odpowiedzialności za popełnienie czynów niedozwolonych, ponosi zlecający wykonanie tych czynności;
- są one wykonywane pod kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonych przez zlecającego te czynności;
- wykonujący te czynności nie ponosi ryzyka gospodarczego związanego z prowadzoną działalnością.

Spełnienie wskazanych warunków przez osobę fizyczną oznacza przypisanie uzyskanych przychodów twórcy ze sprzedaży NFT do przychodów niemających związku z działalnością gospodarczą. Brak spełnienia co najmniej jednego z powyższych warunków oznacza, że przychody z tytułu udzielenia licencji będą przychodem osoby fizycznej z pozarolniczej działalności gospodarczej.

Przychód ze sprzedaży NFT w ramach działalności gospodarczej będzie kwalifikowany jako przychód na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 3 Ustawy o PIT. Sprzedaż NFT poza działalnością gospodarczą, będzie z kolei kwalifikowana jako przychód z praw majątkowych, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 7 Ustawy o PIT.

Z kolei na gruncie ustawy o CIT przychód powstanie na zasadach ogólnych (jako przychody z działalności operacyjnej), a więc na podstawie art. 12 ust. 3 Ustawy o CIT.⁶⁷

W przypadku, gdy NFT będzie zbywany w ramach działalności gospodarczej, zgodnie z art. 14 ust. 1c Ustawy o PIT, przychód po stronie sprzedającego powstanie już w momencie zbycia, nie później niż w dacie wystawienia faktury dokumentującej sprzedaż (o ile sprzedaż jest w ten sposób dokumentowana). Będzie opodatkowany w sposób właściwy dla przyjętej przez sprzedającego formy opodatkowania jego działalności.

Przy sprzedaży NFT poza działalnością gospodarczą, zgodnie z art. 11 ust. 1 Ustawy o PIT, przychodem są otrzymane lub pozostawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartości otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń.

W przypadku sprzedaży w ramach działalności gospodarczej, jak i poza nią, zastosowanie będą miały ogólne zasady rozliczania kosztów zapisane w art. 22 ust. 1 Ustawy o PIT (bez ograniczeń przewidzianych dla przychodów ze zbycia kryptowalut).

⁶⁷W tej kwestii m.in. Interpretacja podatkowa z dnia 23 września 2022 r., nr 0111-KDIB1-1.4010.224.2022.2.SH

Z kolei zgodnie z art. 12 ust. 3a Ustawy o CIT przychód ze sprzedaży NFT powstanie z chwilą wydania rzeczy, zbycia prawa majątkowego lub wykonania usługi, albo częściowego wykonania usługi, nie później niż na dzień wystawienia faktury albo uregulowania należności.

W przypadku sprzedaży NFT w ramach działalności gospodarczej na gruncie Ustawy o PIT, sprzedający ma możliwość wyboru sposobu opodatkowania – od uzyskanych dochodów może zapłacić podatek liniowy w wysokości 19 proc., podatek zryczałtowany lub rozliczać się według skali podatkowej na poziomie 12 lub 32 proc.

W przypadku zbycia NFT poza działalnością gospodarczą sprzedający powinien rozliczyć przychód z praw majątkowych, który będzie podlegać podatkowi rozliczanemu według skali podatkowej na poziomie 12 lub 32 proc.

Z kolei opodatkowanie przychodu na gruncie Ustawy o CIT na zasadach ogólnych oznacza zasadniczo zastosowanie zryczałtowanej, 19 proc. stawki podatku dochodowego.

Osoba rozliczając przychody ze sprzedaży NFT w zeznaniu rocznym może rozliczyć koszty uzyskania przychodów na zasadach ogólnych (bez ograniczeń przewidzianych dla przychodów ze zbycia kryptowalut). Dotyczy to zarówno osób prawnych (zgodnie z art. 15 ust. 1 Ustawy o CIT) składających deklaracje CIT-8, jak i osób fizycznych (zgodnie z art. 22 ust. 1 Ustawy o PIT), składających odpowiednio deklaracje PIT-37 (osoby nieprowadzące działalności gospodarczej) lub PIT-36 (osoby prowadzące działalność gospodarczą).

Zeznania PIT-36 oraz PIT-37 są składane w terminie od dnia 15 lutego do dnia 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym (art. 45 ust. 1 i 1a pkt 1 Ustawy o PIT).

Z kolei Podatnicy CIT składają deklarację CIT-8 w terminie do dnia 31 marca (przy czym w 2022 r. podatnicy CIT wyjątkowo mogli złożyć deklaracje do 30 czerwca na podstawie przepisów związanych z pandemią COVID-19).

Na gruncie Ustawy o VAT NFT, nawet jeśli nie kwalifikuje się jako waluta wirtualna, to wciąż

nie wypełnia definicji towaru zwartej w art. 2 pkt 6 Ustawy o VAT (nie jest rzeczą materialną, ani energią w żadnej postaci). W rezultacie uznaje się, że zasadniczo zbycie NFT dla celów VAT przez przedsiębiorców będzie podlegało opodatkowaniu Podatkiem VAT jako odpłatne świadczenie usług w rozumieniu art. 8 ust. 1 pkt 1 Ustawy o VAT, polegające na przeniesieniu praw do wartości niematerialnych i prawnych.⁶⁸

Z racji na swój charakter naszym zdaniem tego typu usługę należy kwalifikować jako usługę elektroniczną.

Miejsce opodatkowania w przypadku sprzedaży NFT, będzie ustalane poprzez treść art. 28b oraz 28k Ustawy o VAT, odpowiednio w zależności, czy kupujący jest przedsiębiorcą, czy konsumentem.

Zatem, w przypadku, gdy nabywcą NFT jest:

- **przedsiębiorca z państwa UE** – miejscem opodatkowania będzie państwo siedziby kupującego, co oznacza, że sprzedający powinien wystawić fakturę bez wykazania stawki VAT z adnotacją „odwrotne obciążenie” (art. 106e Ustawy o VAT), a do rozliczenia VAT z tego tytułu będzie zobowiązany nabywca NFT (zgodnie z art. 28b Ustawy o VAT);
- **konsument z państwa UE** - rozliczenie VAT, do momentu przekroczenia limitu sprzedaży wynikającego z art. 28 ust. 2 Ustawy o VAT – 42.000 zł, powinno być dokonywane w Polsce przy zastosowaniu stawki krajowej (przy czym podstawowa stawka VAT wynosi 23 proc.). W momencie przekroczenia wspomnianego limitu sprzedaży sprzedający, aby utrzymać możliwość rozliczenia VAT w Polsce, powinien dokonać rejestracji do tzw. procedury VAT OSS i udokumentować sprzedaż fakturą VAT ze stawką podatku ustaloną w oparciu o przepisy podatkowe państwa konsumenta oraz odprowadzić VAT zagraniczny w Polsce (zgodnie z art. 28k Ustawy o VAT).
- **przedsiębiorca polski lub konsument polski** – miejscem opodatkowania będzie Polska, a więc sprzedający wystawia fakturę VAT z zastosowaniem stawki podatku ustalonej

⁶⁸W tej kwestii m.in. interpretacja podatkowa z dnia 8 września 2022 r., nr 0111-KDIB3-14012.346.2022.7.ICZ

w oparciu o polskie przepisy (przy czym podstawowa stawka VAT wynosi 23 proc.) i dokonuje rozliczenia VAT w Polsce (zgodnie z art. 28b oraz art. 28c Ustawy o VAT).

- **podmiot spoza państw UE** – podatnik VAT sprzedający z tytułu eksportu usług powinien wystawić fakturę bez VAT (zgodnie z art. 28l Ustawy o VAT). Wówczas miejscem opodatkowania jest państwo siedziby, stałego miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu usługobiorcy.

W przypadku dokonania sprzedaży NFT w ramach działalności gospodarczej zastosowanie może mieć zwolnienie podmiotowe wynikające z art. 113 ust. 1 Ustawy o VAT (zwolnienie ze względu na nieprzekroczenie limitu sprzedaży). W przeciwnym razie sprzedaż NFT będzie objęta Podatkiem VAT. Oznacza to, że sprzedawca powinien udokumentować swoją sprzedaż fakturą VAT, stosując odpowiednią stawkę podatku. Przedmiotowa usługa powinna być opodatkowana stawką podatku VAT w wysokości 23 proc., na podstawie art. 41 ust. 1 w związku z art. 146a pkt 1 Ustawy o VAT.

OPODATKOWANIE ODPLATNEGO ZBYCIA NFT WRAZ Z PRAWEM AUTORSKIM DO ZWIĄZANEGO Z NIM AKTYWA

Jak już wskazaliśmy, zbycie NFT wraz z prawem autorskim do związanego z nim aktywa może być dokonane nie tylko przez twórcę, ale także przez późniejszego posiadacza danego aktywa.

Skutki na gruncie podatków dochodowych takiego zbycia będą zasadniczo analogiczne do opisanych w podrozdziale *Przychód z odpłatnego zbycia NFT bez przeniesienia majątkowych praw autorskich* z następującymi różnicami:

Po pierwsze, na gruncie Ustawy o PIT sprzedawca NFT będący twórcą dokonujący pierwotnego odpłatnego zbycia NFT wraz z prawami autorskimi do aktywa związanego ze zbywanym NFT co do zasady, zgodnie z art. 22 ust. 9 pkt 3 w zw. z ust. 9b Ustawy o PIT, może zastosować 50 proc. koszty uzyskania przychodu. Roczne koszty uzyskania przychodów w wysokości 50 proc. nie mogą przekroczyć kwoty 120 000 zł (art. 22 ust. 9a Ustawy o PIT). Sprzedawca NFT może również rozliczyć koszty uzyskania przychodów na zasadach ogólnych zgodnie z art. 22 ust. 1 Ustawy o PIT (bez ograniczeń przewidzianych dla przychodów ze zbycia kryptowalut).

Z kolei przedsiębiorcy dokonujący sprzedaży w ramach działalności gospodarczej nie mają możliwości rozliczenia 50 proc. kosztów uzyskania przychodów i będą uprawnieni do rozliczenia kosztów podatkowych jedynie na zasadach ogólnych określonych w art. 22 ust. 1 Ustawy o PIT. Analogicznie rozliczenie będzie wyglądać w przypadku przedsiębiorców objętych podatkiem dochodowym od osób prawnych (zgodnie z art. 15 ust. 1 Ustawy o CIT).

Po drugie, w związku z tym, że w przypadku tego rodzaju NFT możemy mieć do czynienia z przychodem zbywcy z praw autorskich związanych z tym NFT, to zakup NFT przez polskiego podatnika od podmiotu zagranicznego, może powodować po jego stronie obowiązek pobrania podatku u źródła.

Art. 29 ust. 1 pkt 1 Ustawy o PIT oraz odpowiednio art. 21 ust. 1 Ustawy o CIT, zawierające katalog dochodów podlegających podatkowi dochodowemu w ryczałtowanej stawce, wskazuje, że dochód osiągniany przez osoby mające ograniczony obowiązek podatkowy w Polsce z tytułu praw autorskich, podlega ryczałtowi w wysokości 20 proc. Ta reguła może być modyfikowana przez zastosowanie postanowień odpowiedniej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, do czego niezbędne jest uzyskanie certyfikatu rezydencji podatkowej nabywcy NFT.

Sprzedaż NFT wraz z prawami autorskimi do aktywa związanego z NFT dokonywana w ramach prowadzonej działalności gospodarczej również będzie kwalifikowana na gruncie VAT jako świadczenie usług.

W przypadku dokonania sprzedaży bezpośrednio przez twórcę zastosowanie mogą mieć zarówno zwolnienie podmiotowe z VAT wynikające z art. 113 ust. 1 Ustawy o VAT (zwolnienie ze względu na nieprzekroczenie limitu sprzedaży) jak z zwolnienie przedmiotowe z VAT (obejmujące usługi

świadczone przez indywidualnych twórców i artystów wykonawców, w rozumieniu przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych, wynagradzanych w formie honorariów, w tym za przekazanie lub udzielenie licencji do praw autorskich lub praw do artystycznego wykonania utworów, zgodnie z art. 43 ust. 1 pkt 33 lit. b) Ustawy o VAT). W przypadku wtórnego zbycia NFT przez podmiot niebędący jego twórcą, zastosowanie może mieć tylko zwolnienie podmiotowe z VAT z art. 113 ust. 1 Ustawy o VAT.

Jeśli przychód pochodzi z działalności gospodarczej (art. 15 ust. 3 pkt 3 w zw. z ust. 3a Ustawy o VAT), natomiast żadne z powyżej opisanych zwolnień nie znajduje zastosowania, wynagrodzenie zbywcy NFT będzie objęte Podatkiem VAT. Oznacza to, że powinien on udokumentować swoją sprzedaż fakturą VAT, stosując odpowiednią stawkę podatku.

Wskazujemy przy tym, że usługi twórców nieobjęte powyższymi zwolnieniami wynagradzane w formie honorariów za przekazane prawa autorskie lub udzielenie licencji podlegają 8 proc. stawce VAT, zgodnie z art. 41 ust. 2 w zw. z art. 146a pkt 2 Ustawy o VAT oraz poz. 63 załącznika nr 3 do Ustawy o VAT.

(lub ewentualnie towaru) powiązanych ze zbywanym NFT. Taka analiza pozostaje poza zakresem naszego Raportu.

Dla celów VAT należy jednak zauważyć, że token NFT, który nie spełnia definicji waluty wirtualnej, natomiast uprawnia do skorzystania z konkretnego świadczenia lub usługi, jest zbliżony do konstrukcji bonu, o którym mowa w art. 2 pkt 41 Ustawy o VAT. Ustawa o VAT wyróżnia przy tym dwa rodzaje bonów, tj.:

- bony jednego przeznaczenia - w przypadku, którego miejsce dostawy towarów lub świadczenia usług, których bon dotyczy oraz kwota należnego podatku są znane w chwili emisji tego bonu oraz
- bony różnego przeznaczenia – przez które rozumie się bony pozostałe, tzn. inne, niż bon jednego przeznaczenia.

Taki podział sugeruje, że transakcja mająca za przedmiot NFT, które może zostać wykorzystane do nabycia z góry określonego towaru czy usługi będzie równoznaczna z bonem jednego przeznaczenia. Z kolei NFT uprawniające do wielu różnych świadczeń (towa-

Sprzedaż NFT wraz z prawami autorskimi do aktywa związanego z NFT dokonywana w ramach prowadzonej działalności gospodarczej również będzie kwalifikowana na gruncie VAT jako świadczenie usług.

Z kolei sprzedaż NFT wraz z prawami autorskimi do aktywa związanego z NFT przez jego każdorazowego posiadacza na kolejnych etapach obrotu podlegać będzie opodatkowaniu VAT na zasadach ogólnych. W konsekwencji przedmiotowe usługi powinny być opodatkowane stawką podatku VAT w wysokości 23 proc., na podstawie art. 41 ust. 1 w związku z art. 146a pkt 1 Ustawy o VAT.

OPODATKOWANIE ODPŁATNEGO ZBYCIA NFT USŁUGOWEGO

Skutki na gruncie podatków dochodowych takiego zbycia wymagałyby każdorazowej oceny w zakresie zbywanej usługi

rów lub usług), na gruncie VAT będzie rozpatrywane jako bon różnego przeznaczenia.

Bony jednego przeznaczenia poddane są opodatkowaniu VAT już w momencie ich sprzedaży, a nie z chwilą faktycznego dostarczenia towarów lub wyświadczenia usług. W przypadku bonów różnego przeznaczenia VAT będzie pobierany dopiero, gdy dojdzie do dostawy towarów lub wyświadczenia usług, których bon dotyczy. Zatem wcześniejsza emisja czy transfer bonu różnego przeznaczenia nie będzie podlegać VAT.

Konsekwencje w VAT będą zatem zależne od tego, czy NFT będzie z góry powiązane z konkretnym świadczeniem przysługującym z tytułu jego posiadania, czy też jego posiadanie

będzie uprawniało do skorzystania z różnych, z góry nie skonkretyzowanych świadczeń.

W tym pierwszym przypadku sprzedawca będący podatnikiem VAT będzie zobowiązany do powiększenia NFT o kwotę VAT ustaloną w oparciu o stawkę podatkową odpowiednią dla usługi/towaru, do których posiadanie NFT będzie uprawniało nabywcę. W drugim przypadku, do opodatkowania VAT dojdzie dopiero w chwili realizacji świadczenia, do którego kupującego będzie uprawniało posiadanie NFT.

Oznacza to, że opodatkowaniu będzie podlegał faktyczne świadczenie usług lub dostawa towaru, a nie samo przekazanie NFT.

OPODATKOWANIE ODPLATNEGO ZBYCIA NFT W PRZYPADKU SPEŁNIENIA DEFINICJI WALUTY WIRTUALNEJ

Gdyby NFT spełniło definicję waluty wirtualnej, dla opodatkowania jego zbycia znajdywałyby zastosowanie przepisy regulujące skutki podatkowe w przypadku zbycia waluty wirtualnej.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 11 Ustawy o PIT, przychód po stronie sprzedającego powstałby dopiero w momencie zbycia NFT (rozumianego jako wymiana waluty wirtualnej na prawny środek płatniczy, towar, usługę lub prawo majątkowe inne niż waluta wirtualna lub uregulowanie innych zobowiązań walutą wirtualną).

Analogicznie przychód powstałby na gruncie Ustawy o CIT (zgodnie z art. 7b ust. 1 pkt 6 lit. f Ustawy o CIT, z zastrzeżeniem, że przepis ten bezpośrednio odnosi się do wymiany waluty wirtualnej na walutę fiducjarną, towar, usługę lub prawo majątkowe oraz do regulowania innych zobowiązań walutą wirtualną).

Przychód ze sprzedaży NFT na gruncie Ustawy o PIT byłby kwalifikowany jako przychód z kapitałów pieniężnych, natomiast na gruncie Ustawy o CIT – jako przychód z zysków kapitałowych. Oznaczałoby to opodatkowanie go 19 proc. stawką podatku.

Kosztami uzyskania przychodu z odpłatnego zbycia tego rodzaju NFT byłyby udokumen-

towane wydatki poniesione na jego nabycie oraz koszty związane z jego zbyciem, w tym wydatki poniesione na rzecz podmiotów pośredniczących w sprzedaży.

Do kosztów można byłoby zaliczyć wyłączenie wydatki bezpośrednio poniesione na nabycie lub zbycie NFT (art. 22 ust. 14 Ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 11 Ustawy o CIT). W rezultacie wydatki mające pośredni związek z tymi czynnościami nie mogłyby zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodu. Dla przykładu do kosztów uzyskania przychodu sprzedający mógłby zaliczyć m.in. wydatki poniesione na zakup aktywa (np. grafiki), na bazie którego zostało utworzone NFT, czy też opłaty prowizyjne, w przypadku, gdy sprzedaż NFT miała miejsce za pośrednictwem innego podmiotu.

Osiągnięcie przychodów z odpłatnego zbycia NFT spełniającego definicję waluty wirtualnej, oznaczałoby ponadto obowiązek złożenia zeznania rocznego PIT-38 lub deklaracji CIT-8 i wykazania w nim osiągniętych zysków lub odnotowanej straty.

Gdyby NFT spełniło definicję waluty wirtualnej, dla określenia zasad opodatkowania transakcji z wykorzystaniem NFT Podatkiem VAT także należałoby zastosować konkluzje związane z opodatkowaniem VAT zbycia waluty wirtualnej.

Jak wskazaliśmy w tym zakresie w rozdziale *Kryptowaluty a polski VAT*, skoro waluta wirtualna nie wypełnia definicji towaru zwartej w art. 2 pkt 6 Ustawy o VAT (nie jest rzeczą materialną, ani energią w żadnej postaci), to ciężko mówić o dostawie towarów.

Z kolei zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 1 Ustawy o VAT świadczeniem usług jest także przeniesienie praw do wartości niematerialnych, bez względu na formę, w jakiej dokonano tej czynności.

Ponieważ waluty wirtualne w polskim systemie podatkowym są traktowane jako prawa majątkowe, to na gruncie VAT sprzedaż NFT uznawanego za walutę wirtualną również powinna być rozpatrywana jako świadczenie usług i opodatkowana w odpowiedni sposób (zgodnie z konkluzjami przedstawionymi w rozdziale *Kryptowaluty a polski VAT*).



OPODATKOWANIE TWÓRCÓW NFT

Czym są tantiemy?

Honorarium autorskie, tzw. tantiemy to wynagrodzenie za eksploatację praw autorskich lub inaczej mówiąc wynagrodzenie należne twórcy za wykorzystanie jego utworu. Prawo do takiego wynagrodzenia co do zasady przysługuje twórcom i współtwórcom utworu oraz artystom – wykonawcom. Głównym założeniem takiego mechanizmu jest fakt, że twórcy należy się wynagrodzenie za każde wykorzystanie jego utworu. Jest ono uiszczane przez osoby, firmy i organizacje, które korzystają z tego utworu w swojej działalności.



**SŁAWOMIR
WNUCZEK**



**ALEKSANDRA
PIZON-JAWORSKA**

NFT ROYALTIES, CZYLI TANTIEMY NFT

Powyższe mechanizmy znalazły także zastosowanie w przypadku dzieł cyfrowych, w szczególności NFT, które z samej swojej istoty oparte jest na powiązaniu z nim aktywie, będącym wytworem twórczej pracy artysty.

Tantiemy NFT to płatności, które stanowią wynagrodzenie dla twórców NFT za wykorzystanie ich tokenów w dalszym procesie obrotu. W przypadku tantiem obejmujących tradycyjne formy utworów, ich źródłem są przepisy prawa, a dokładnie przepisy Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994.⁶⁹

W przypadku NFT obowiązek wypłaty tantiem należnych twórcy NFT ma swoje źródło w tzw. smart – kontrakcie (inteligentnym kontrakcie), czyli mechanizmie zawartym w NFT, ustanowionym przez oryginalnego twórcę w procesie wytworzenia („wybicia”) tokenu.

Utworzenie takiego mechanizmu daje twórcy określony procent od wartości sprzedaży za każdym razem, gdy dane NFT jest sprzedawane, przy czym płatność ta jest automatyczna i niezależna od woli wtórnych posiadaczy NFT. Przeciętna wysokość tantiem NFT waha się od 5-10 proc. wartości każdorazowej sprzedaży NFT.

JAK DZIAŁA MECHANIZM NFT ROYALTIES

Mechanizm NFT royalties poza źródłem jego umocowania, nie odbiega dalece od dotychczas znanego systemu dystrybucji wynagrodzenia twórców. Jego schemat może prezentować się następująco:

- twórca tworzy grafikę, w oparciu o którą następnie tworzy NFT;
- w procesie tworzenia NFT, twórca w ramach tzw. inteligentnego kontraktu, ustanawia mechanizm, w którym każda wtórna sprzedaż NFT będzie przynosić mu 10 proc. wartości każdorazowej transakcji;
- twórca przy pierwotnej sprzedaży NFT otrzymuje za nie określoną zapłatę, np. 20 ETH;
- nabywca NFT, dokonując kolejnej, wtórnej jego sprzedaży za 200 ETH;
- twórca z racji zagwarantowania sobie tantiem w procesie tworzenia NFT, automatycznie otrzymuje 10 proc. wartości tej sprzedaży – 20 ETH;
- w analogiczny sposób, każda kolejna wtórna sprzedaż, będzie przynosić oryginalnemu twórcy NFT 10 proc. wartości kolejnej transakcji.

Tego typu rozwiązanie zapewnia twórcom wygodny i efektywny sposób czerpania zysków ze swoich dzieł NFT, nawet w przyszłości, gdy nie będą już w ich posiadaniu.

⁶⁹Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1062 ze zm.)

PRZYCHÓD Z NFT ROYALITES

Uzyskanie wynagrodzenia w formie tantiem NFT wiąże się nie tylko z pozytywnymi aspektami po stronie twórców, którzy czerpią korzyści z wykonanej przez siebie pracy twórczej, ale także z obowiązkowym opodatkowaniem osiąganych przychodów.

Przychód z tantiem NFT na gruncie podatku dochodowego będzie traktowany analogicznie jak osiągnięty z tytułu udzielenia licencji. Z kolei jego sposób kwalifikacji i rozliczenia będzie w głównej mierze zależny od podatkowego statusu twórcy.

w zeznaniu rocznym PIT-37 składanym za rok podatkowy, w którym udzielenie licencji miało miejsce.

Osobom fizycznym rozliczającym przychody ze sprzedaży licencji w zeznaniu rocznym, zgodnie z art. 22 ust. 9b Ustawy o PIT przysługują dodatkowe uprawnienia w zakresie wysokości kosztów uzyskania przychodów, jakie mogą podlegać odliczeniu. Co do zasady twórca osiągający w ciągu roku podatkowego przychody z tytułu sprzedaży licencji do dzieła, w zeznaniu rocznym ma możliwość zastosowania 50 proc. stawki kosztów uzyskania przychodów. Może rów-

Tantiemy NFT to płatności, które stanowią wynagrodzenie dla twórców NFT za wykorzystanie ich tokenów w dalszym procesie obrotu.

Tzn. od tego czy osiąga ten przychód jako osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej, czy jako przedsiębiorca.

Przychód osiągnięty przez osobę fizyczną, niebędącą przedsiębiorcą, będzie zaliczany do źródła przychodów określonego w art. 10 ust. 1 pkt 7 Ustawy o PIT, czyli do przychodu z praw majątkowych.

Z kolei udzielenie licencji w ramach prowadzonej działalności gospodarczej przez osobę fizyczną, będzie traktowane jako przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej, zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 Ustawy o PIT. Na gruncie ustawy o CIT przychód powstanie na zasadach ogólnych (jako przychód z pozostałej działalności operacyjnej), a więc na podstawie art. 12 ust. 3 Ustawy o CIT.

W pierwszym opisywanym powyżej przypadku, dochód twórcy będzie opodatkowany na zasadach ogólnych, według skali podatkowej i należy go wykazać dopiero

niez rozliczyć koszty uzyskania przychodów na zasadach ogólnych, zgodnie z art. 22 ust. 1 Ustawy o PIT (bez ograniczeń przewidzianych dla przychodów ze zbycia kryptowalut).

W przypadku przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej, opodatkowanie będzie zależne od przyjętej przez przedsiębiorcę (twórcę) formy opodatkowania. Zgodnie z art. 22 ust. 12 ustawy o PIT w przypadku, gdy twórca będzie sprzedawał licencje w ramach prowadzonej działalności, wówczas uprawnienie do odliczenia 50 proc. kosztów uzyskania przychodów nie będzie miało zastosowania.

Twórca będzie jedynie uprawniony do rozliczenia kosztów uzyskania przychodów na zasadach ogólnych zgodnie z art. 22 ust. 1 Ustawy o PIT (bez ograniczeń przewidzianych dla przychodów ze zbycia kryptowalut). Przedsiębiorca będzie mieć obowiązek wykazania przychodu w zeznaniu rocznym PIT-36 składanym za rok podatkowy, w którym udzielenie licencji miało miejsce.

⁶⁸W tej kwestii m.in. interpretacja podatkowa z dnia 8 września 2022 r., nr 0111-KDIB3-14012.346.2022.7.ICZ

Z kolei przedsiębiorcy objęci podatkiem dochodowym od osób prawnych będą wykazywać swój dochód w deklaracji CIT-8. Będą przy tym uprawnieni do rozliczenia kosztów uzyskania przychodów na zasadach ogólnych zgodnie z art. 15 ust. 1 Ustawy o CIT (bez ograniczeń przewidzianych dla przychodów ze zbycia kryptowalut).

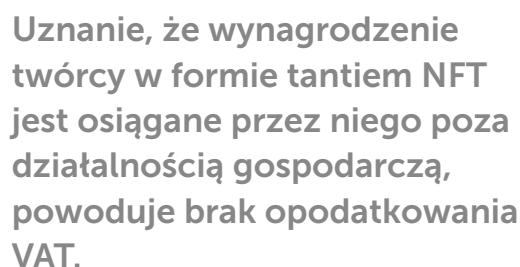
Podobnie, jak w przypadku przedsiębiorcy rozliczającego się na gruncie Ustawy o PIT, przedsiębiorca rozliczający się na gruncie Ustawy o CIT nie będzie uprawniony do odliczenia 50 proc. kosztów uzyskania przychodów.

OPODATKOWANIE VAT

Uznanie, że wynagrodzenie twórcy w formie tantiem NFT jest osiągnięte przez niego poza działalnością gospodarczą, powoduje brak opodatkowania VAT.

Z kolei w przypadku objęcia opodatkowaniem VAT tego typu obrotu może dojść do zastosowania któregoś ze zwolnień przewidzianych w Ustawie o VAT.

Może to dotyczyć zwolnienia podmiotowego, wynikającego z art. 113 ust. 1 Ustawy o VAT (zwolnienie ze względu na nieprzekroczenie limitu sprzedaży) lub zwolnienia przedmiotowego (obejmującego usługi świadczone przez indywidualnych twórców i artystów wykonawców, w rozumieniu przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych, wynagradzanych w formie honorariów, w tym za przekazanie lub udzielenie licencji do praw autorskich lub praw do artystycznego wykonania utworów), zgodnie z art. 43 ust. 1 pkt 33 lit. b Ustawy o VAT.



Uznanie, że wynagrodzenie twórcy w formie tantiem NFT jest osiągnięte przez niego poza działalnością gospodarczą, powoduje brak opodatkowania VAT.

Jeśli przychód twórcy pochodzi z wykonywanej przez niego działalności gospodarczej (art. 15 ust. 3 pkt 3 w zw. z ust. 3a Ustawy o VAT), natomiast żadne z powyżej opisanych zwolnień nie znajduje zastosowania, wynagrodzenie twórcy będzie objęte Podatkiem VAT. Oznacza to, że powinien on udokumentować swoją sprzedaż fakturą VAT, stosując odpowiednią stawkę podatku.

Wskazujemy przy tym, że nieobjęte powyższymi zwolnieniami, usługi twórców wynagradzane w formie honorariów za przekazane prawa autorskie lub udzielenie licencji podlegają 8 proc. stawce VAT, zgodnie z art. 41 ust. 2 w zw. z art. 146a pkt 2 Ustawy o VAT oraz poz. 63 załącznika nr 3 do Ustawy o VAT.



METaverse – NOWE WYZWANIA W ZAKRESIE OPODATKOWANIA

ZASADA POWSZECHNEGO OPODATKOWANIA A PODATKI W METaverse

Chociaż dla osób zainteresowanych tym tematem Metaverse nie jest szczególnie niezrozumiały, tak dla większości społeczeństwa w dalszym ciągu pozostaje w sferze *science-fiction*. I to pomimo faktu, że z roku na rok zasób wiedzy dotyczącej kryptowalut, NFT czy innych rozwiązań opartych na Blockchainie stale się powiększa (nie tylko wśród obywateli, ale także w administracji publicznej).

Jednak nowa epoka technologiczna już wywołuje pewne zdarzenia podatkowe. Ostatecznie – jak pisał Benjamin Franklin w liście do Jean – Baptiste Leroy’a w 1789 roku – na tym świecie pewne są tylko śmieć i podatki. To spostrzeżenie stało się już klasykiem, najprawdopodobniej z uwagi na jego przełożenie na rzeczywistość.



WIKTORIA
TRACICHLEB

Zasada powszechności opodatkowania jest jedną z podstawowych reguł dotyczących podatków. Pierwsze z nich zostały stworzone już w XIX w. przez „ojca ekonomii” Adama Smitha, a następnie rozszerzone i usystematyzowane przez niemieckiego ekonomistę – Adolpha Wagnera.

Zasada powszechności opodatkowania zakłada, że ciężary podatkowe mają charakter powszechny, tj. obowiązek ich zapłaty dotyczy każdego obywatela, przedsiębiorcy czy też osoby prawnej osiągającej dochód z prowadzonej działalności gospodarczej czy też stosunku pracy.⁷⁰

W Polsce zasada ta znajduje odzwierciedlenie w przepisie art. 84 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, który stanowi, że *„Każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie”*.

Ciężary publiczne to świadczenia w naturze (innej formie niż monetarna), zaś świadczenia publiczne to wyłącznie świadczenia pieniężne.

Podatki, jako jedna z danin, należą do kategorii świadczeń publicznych.⁷¹ Choć powyższe rozważanie może wydawać się nieistotne z punktu widzenia Metaverse, to przy dyskusji o zasadności i słuszności opodatkowania wirtualnej rzeczywistości, podstawowa wiedza dotycząca zasady powszechności opodatkowania jest niezbędna.

JAK WIĘC TRAKTOWAĆ TO, CO DZIEJE SIĘ W METAVERSE

Z jednej strony mamy całkiem realny, alternatywny świat znany z gier wideo, który coraz mocniej przenika do naszej rzeczywistości.

Niektóre platformy (takie jak np. powstała w 2003 r., darmowa platforma Second Life, zrzeszająca obecnie ok. 64 mln aktywnych użytkowników) są bardzo zbliżone do świata, w którym żyjemy.

Za ich pomocą tworzymy swoją postać, tak zwanego awatara, którego, niczym w popularnej serii gier The Sims, konfigurujemy pod swoje preferencje (tj. wybieramy sylwetkę, kształt ust, kolor skóry oraz włosów, ubranie).

Następnie, poprzez taki awatar wchodzimy w interakcje z otoczeniem oraz innymi awatarami – użytkownikami platformy. I, jak wskazuje sama nazwa, prowadzimy na niej drugie życie. Kupujemy dom czy wyspę, posiadamy zwierzęta, uczęszczamy na koncerty czy nawet pracujemy - dlaczego więc nie założyć, że i w „drugim życiu” towarzyszyć będą nam podatki?

Wirtualne nieruchomości nierzadko przedstawiają większą wartość od tych, znajdujących się w świecie rzeczywistym. Opodatkowanie dokonuje się zawsze czyimś kosztem i na czyjąś korzyść. Nie tylko Państwa sięgają do kieszeni użytkowników internetu. Platforma Second Life od niedawna, a konkretnie od dnia 31 marca 2022 r., pobiera od graczy ze Stanów Zjednoczonych podatek od sprzedaży np. cyfrowych nieruchomości czy innych przedmiotów. Co ważne, zaczyna pobierać podatek,

⁷⁰S. Owsiak, *Finanse*, PWN, Warszawa 2000

⁷¹P. Tuleja (red.) *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, wyd. II

który wcześniej pokrywała z własnych środków.

Domyślać się można, że skoro rynek Meta-nieruchomości rozrasta się w bardzo szybkim tempie, to poszczególne jurysdykcje mogą chcieć opodatkować transakcje na nim rynku w szerszym zakresie - nie tylko podatkiem od sprzedaży, ale potencjalnie również podatkiem typu PCC lub podatkiem od wartości dodanej, a jako następstwo posiadania takiej parceli - również podatkiem od nieruchomości.

Jednak nie tylko nieruchomości (których problematykę omawiamy dokładniej w kolejnych rozdziałach) mogą być przedmiotem opodatkowania w Metaverse. Zwróćmy uwagę na *zdecentralizowane organizacje autonomiczne*, skrótowo określane mianem „DAO”.

DAO to niezależne i samoorganizujące się grupy osób, w których każdy członek (udziałowiec) ma wpływ na ich funkcjonowanie.

Powstały za pomocą specjalnych algorytmów – inteligentnych kontraktów uczestnictwa – a całe DAO jest stworzone na przejrzystym i jawnym kodzie.

Niektóre z nich są całkowicie darmowe – uczestnictwo jest możliwe po zaakceptowaniu zasad organizacji. Dołączenie do innych jest możliwe po zakupieniu „karty dostępu” – symbolu przynależności. Symbole te to zazwyczaj unikalne tokeny NFT tworzone przez organizacje⁷² specjalnie do tego celu i stanowiące ich główne źródło dochodu.

Zanim jednak ustawodawcy zabiorą się do ich opodatkowania, co niewątpliwie nastąpi – biorąc pod uwagę rosnące zainteresowanie organizacjami związanymi z Web3 i Metaverse – DAO muszą uzyskać status prawny. Tak się już stało na rynku amerykańskim – pierwszym stanem, który przyznał im osobowość prawną był stan Wyoming w lipcu 2021 r.

W tym miejscu należy zastanowić się, jaka jurysdykcja będzie właściwa do nałożenia

i egzekwowania podatku od sprzedaży/zakupu wirtualnego lokum czy też dochodów organizacji takich jak DAO? Czy będzie to zależne od rzeczywistej rezydencji podatkowej sprzedających nieruchomości lub właścicieli organizacji?

Kolejnym pytaniem, które się nasuwa jest to, w jaki sposób będziemy spełniać obowiązki podatkowe? Jak zostało wspomniane wcześniej, podatek jest zaliczany do kategorii świadczeń publicznych, które są świadczeniami monetarnymi – płaconymi w pieniądzu. Płacąc podatki posługujemy się walutą oficjalną danego państwa. Jeżeli więc, oficjalną walutą w przestrzeni wirtualnej będzie odpowiednia kryptowaluta, to czy będzie ona właściwym środkiem płatniczym? Czy będziemy mogli zapłacić podatek poprzez przeniesienie praw majątkowych do tokenu NFT?


Biorąc pod uwagę rosnący rynek powiązany z Metaverse, przynoszący użytkownikom biznesowym i indywidualnym coraz większe korzyści, odpowiednim pytaniem nie jest „czy będzie opodatkowany”, ale „kiedy będzie opodatkowany w pełnym zakresie” i „na jakich zasadach”.

Zgodnie z przewidywaniami, w niedalekiej przyszłości z Metaverse, w takiej czy innej formie, korzystać będą wszyscy. Może to obejmować wizytę lekarską, edukację, pracę, udział w koncercie lub transakcji handlowej. Sądzimy, że z biegiem czasu każdej z tych czynności będzie towarzyszyć obowiązek podatkowy – zgodnie z zasadą powszechnego opodatkowania.

*„Ten rodzaj aktywności będzie powszechny, więc organizacje, osoby fizyczne i organy podatkowe muszą go ogarnąć, zrozumieć fundamentalne przejście na Web3 i nadać sens implikacjom podatkowym życia i transakcji w tej nowej i ekscytującej przestrzeni”.*⁷³

Niewątpliwie jest jeszcze wiele pytań bez odpowiedzi. W perspektywie kilku lat należy więc oczekiwać odpowiednich aktów regulujących wskazane kwestie.

⁷³https://www.ey.com/en_gl/tax/how-the-metaverse-and-web3-are-creating-real-tax-issues



WYNAJEM POWIERZCHNI BIUROWYCH W METAVERSE

Metaverse z całą pewnością wpłynie na wiele dziedzin naszego życia. Na szczególną uwagę zasługuje jednak rynek wirtualnych nieruchomości.

Podobnie jak w rzeczywistym świecie, Metaverse będzie miało ograniczoną podaż ziemi. Jak powszechnie wiadomo rzadkość i niedobór to paliwo do wzrostu wartości. W 2021 r. transakcje na rynku nieruchomości w Metaverse przekroczyły 500 milionów dolarów. Oczekuje się, że w latach 2021-2026⁷⁴ udział rynku nieruchomości Metaverse wzrośnie o 5,37 miliarda dolarów.

⁷⁴Metaverse Real Estate Market by End-user and Geography - Forecast and Analysis 2022-2026



JAKUB
DITTMER

Wzrost zainteresowania rynkiem wirtualnych nieruchomości odbił się szerokim echem wśród podmiotów komercyjnych. Firmy widząc rosnącą popularność postanowiły odwzorować swoje siedziby w Metaverse.

Przykładowo PKO BP otworzył swój oddział w Metaverse na platformie Decentraland. Poza naszym rodzimym rynkiem również tacy giganci jak JP Morgan czy HSBC posiadają już swoje siedziby na platformach Metaverse. Tam ich pracownicy, za pomocą awatarów, mogą spotykać się w pracy, wymieniać wiedzę i budować relacje. Jednocześnie firma wykorzystuje wirtualną siedzibę do prowadzenia kampanii reklamowych.

CZYM SĄ NIERUCHOMOŚCI W METAVERSE I JAK JE TRAKTOWAĆ PODATKOWO

Grunty na poszczególnych platformach Metaverse mogą być mierzone w tzw. „Tile”, które są najmniejszą mierzalną jednostką i nie mogą być dalej dzielone.

Każdy Tile posiada swój unikalny adres tzw. block ID i geolokalizację w postaci długości i szerokości geograficznej, co sprawia, że nie jest możliwe jego podrobienie. Dodatkowo atrybutem Tile jest unikatowość i brak możliwości zastąpienia przez inny Tile.

Warto podkreślić, że grunty na platformach Metaverse są sprzedawane jako NFT. W takim wypadku, należy uznać, że wynajem powierzchni biurowej w Metaverse powinien być traktowany jako usługa polegająca na udostępnianiu funkcjonalności w postaci wirtualnej nieruchomości.

W przypadku najmu nie dochodzi do zmiany właściciela NFT, najemca bowiem uzyskuje tylko część praw przysługujących właścicielowi oraz brak jest przesunięcia NFT z jednego portfela kryptowalutowego do drugiego.

Zasadnicze pytanie, które należy zadać w tym miejscu dotyczy tego, czy w ogóle można mówić o opodatkowaniu zdarzeń występujących w Metaverse. Transakcje zarówno towarowe, jak i usługowe w wirtualnym świecie nie wywierają skutków w świecie rzeczywistym. Dodatkowo opłata za tego rodzaju transakcje nie jest wykonywana za pomocą walut fiducjarnych, ale za pomocą kryptowalut, które co prawda odzwierciedlają faktyczną wartość, ale obowiązują tylko na konkretnej platformie Metaverse, która jest zamkniętym światem.

Ze względu na braki zarówno w regulacjach, jak i w orzecznictwie obowiązującym w krajowym systemie w celu rozwiązania kwestii opodatkowania zdarzeń w świecie Metaverse należy sięgnąć do regulacji i orzeczeń innych krajów.

PODEJŚCIE NIEMIECKIEGO FEDERALNEGO SĄDU SKARBOWEGO

Problematyką wynajmu cyfrowych powierzchni zajmował się Federalny Sąd Skarbowy.⁷⁵ Sprawa dotyczyła niemieckiego podatnika, który kupił ziemię w wirtualnym świecie Second Life a następnie podzielił i wynajął innym użyt-

⁷⁵Urteil vom 18. November 2021, V R 38/19

kownikom tej platformy. Użytkownicy za pomocą swoich awatarów zawierali umowy najmu z podatnikiem, który również postęgiwał się wirtualnym awatarem. Użytkownicy uiszczali miesięczne opłaty za najem w dolarach Linden, wirtualnej walucie, która jest środkiem płatniczym w Second Life. Podatnik następnie pobierał dolary Linden i wymieniał je na dolary amerykańskie, generując w ten sposób zysk dla siebie – i zainteresowanie niemieckich organów podatkowych.

Niemiecki urząd skarbowy stwierdził, że wynajem wirtualnej ziemi stanowi podlegającą opodatkowaniu usługę cyfrową i zwrócił się do podatnika o przestanie zaległego podatku od wartości dodanej, którym zdaniem urzędu skarbowego powinien być obciążyć swoich najemców. Sprawa ostatecznie trafiła do Federalnego Sądu Skarbowego.

Sąd orzekł, że wynajem wirtualnych aktywów nie miał znaczenia dla celów podatkowych, ponieważ odbywał się w całości w wirtualnym świecie. Chociaż wirtualna ziemia miała znaczną wartość, wartość ta była ograniczona do konkretnego środowiska internetowego. Gdyby świat wirtualny został zamknięty, wirtualna ziemia przestałaby istnieć. Dlatego też działania „w grze” podejmowane w celach hobbystycznych nie powinny mieć realnych konsekwencji podatkowych.

Chociaż sam wyrok nie dotyczył bezpośrednio opodatkowania wynajmu w świecie Metaverse, to ze względu na podobieństwa świata Second Life do Metaverse może stanowić cenny drogowskaz przy próbie analizy opodatkowania usług najmu nieruchomości w Metaverse. W szczególności, że pierwotne stanowisko niemieckich organów podatkowych zakładało, że wynajem wirtualnej ziemi stanowi podlegającą opodatkowaniu usługę cyfrową.

INDYJSKIE PRZEPISY DOTYCZĄCE KWESTII WYNAJMU W ŚWIECIE METAVERSE

Warto wskazać podejście indyjskiego ustawodawcy, który planuje traktować wynajem gruntów wirtualnych zupełnie inaczej niż niemieckie sądy podatkowe.

Transakcje wynajmu wirtualnych przestrzeni mają być traktowane jako wynajem gruntów w realnym świecie i w związku z tym powinny być przypisane do innych źródeł dochodu albo do zysku z prowadzenia działalności gospodarczej.

Takie podejście należy uznać za co najmniej kontrowersyjne i budzące spore wątpliwości.

Po pierwsze ze względu na fakt, że wynajem będzie opłacony w kryptowalutach, które cechują duże wahania wartości, co bezpośrednio przekłada się na trudności w ustaleniu wysokości czynszu. Dodatkowo opodatkowaniu będzie podlegała działalność w zamkniętym świecie wirtualnym, który nie znajduje żadnego odzwierciedlenia w rzeczywistości.

TRAKTOWANIE WYNAJMU WIRTUALNYCH POWIERZCHNI NA GRUNCIE PRZEPISÓW POLSKICH VAT

W tym momencie trudno znaleźć jakiegokolwiek regulacje czy orzeczenia, które jednoznacznie wskazywałyby jak traktować wynajem powierzchni biurowych w Metaverse. Wyrok niemieckiego sądu federalnego dotyczył wynajmu powierzchni biurowych, ale nie przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą. Z drugiej strony indyjski ustawodawca planuje traktować transakcje w Metaverse tak, jakby odbywały się w świecie rzeczywistym. Wydaje się, że ze względu na fakt, że podatek od wartości dodanej jest podatkiem zharmonizowanym,

Wzrost zainteresowania rynkiem wirtualnych nieruchomości odbił się szerokim echem wśród podmiotów komercyjnych. Firmy widząc rosnącą popularność postanowiły odwzorować swoje siedziby w Metaverse.

to bliższe polskim urzędom będzie podejście ich niemieckich odpowiedników.

Warto w tym miejscu podjąć próbę zdefiniowania usługi wynajmu przestrzeni biurowych w świecie Metaverse na gruncie polskich przepisów VAT.

Na samym wstępie należy zastanowić się, czy wynajem wirtualnej powierzchni biurowej będzie można potraktować jako usługę elektroniczną, czy może jako inny rodzaj usługi pasujący do świata rzeczywistego.

Usługi elektroniczne nie zostały zdefiniowane na gruncie polskiej Ustawy o VAT. Ustawodawca odsyła nas do definicji zawartej w Rozporządzeniu 282/2011⁷⁶ zgodnie, z którą do usług świadczonych drogą elektroniczną należą usługi świadczone za pomocą internetu lub sieci elektronicznej, których realizacja - ze względu na ich charakter - jest zasadniczo zautomatyzowana i wymaga minimalnego udziału człowieka, a ich wykonanie bez wykorzystania technologii informacyjnej jest niemożliwe.

Przepisy powyższego Rozporządzenia wskazują, że mogą to być usługi wspomagające obecność przedsiębiorstw lub osób w sieci elektronicznej, takich jak witryna lub strona internetowa.

zuje w niej eventy promocyjne, pracownicy za pomocą posiadanych awatarów spotykają się w wirtualnym biurze. Samo istnienie biura w wirtualnym świecie może być już uznane za obecność przedsiębiorstwa w sieci.

Przy takim założeniu usługi elektroniczne świadczone przez polskiego podatnika na rzecz konsumenta z państwa UE powinny być opodatkowane na gruncie Podatku o VAT, na szczególnych zasadach przewidzianych dla tego rodzaju usług, tj. w miejscu, w którym usługobiorca posiada siedzibę, stałe miejsce zamieszkania lub zwykłe miejsce pobytu z zastrzeżeniem, że zasadniczo rozliczenie VAT do momentu przekroczenia limitu sprzedaży wynikającego z art. 28k ust. 2 pkt 3 Ustawy o VAT (42.000 zł), powinno być dokonywane w Polsce przy zastosowaniu stawki krajowej (przy czym podstawowa stawka VAT w Polsce wynosi 23 proc.).

Dodatkowo w momencie przekroczenia wspomnianego limitu sprzedawca może dokonać rejestracji do tzw. procedury VAT OSS i udokumentować sprzedaż fakturą VAT ze stawką podatku ustaloną w oparciu o przepisy podatkowe państwa konsumenta i jednocześnie odprowadzać zagraniczny VAT w kraju swojej siedziby.

Usługi świadczone na rzecz innych przedsiębiorców z państw UE powinny być opo-

Na samym wstępie należy zastanowić się, czy wynajem wirtualnej powierzchni biurowej będzie można potraktować jako usługę elektroniczną, czy może jako inny rodzaj usługi pasujący do świata rzeczywistego.

Wydaje się, że wynajmowanie przez przedsiębiorstwa powierzchni biurowej może być uznane za usługę wspomagającą obecność przedsiębiorstwa w sieci, którą można porównać do tworzenia fanpage'ów w mediach społecznościowych (np. na Facebooku).

Przedsiębiorca wykorzystuje posiadaną wirtualną nieruchomość do promowania działalności swojego przedsiębiorstwa. Organi-

datkowane w państwie siedziby kupującego (sprzedający powinien wystawić fakturę bez wykazania stawki VAT z adnotacją „odwrotne obciążenie”, a do rozliczenia VAT z tego tytułu będzie zobowiązany nabywca usług). Z kolei usługi świadczone na rzecz podmiotów spoza UE nie będą podlegały Podatkowi VAT – powinny być opodatkowane w miejscu, w którym podmioty te posiadają siedzibę, stałe miejsce zamieszkania lub zwykłe miejsce pobytu.

⁷⁶Rozporządzenie wykonawcze Rady (UE) nr 282/2011 z dnia 15 marca 2011 r. ustanawiające środki wykonawcze do Dyrektywy VAT (wersja przekształcona) (Dz. U. UE. L. z 2011 r. Nr 77, str. 1 ze zm.)



WIRTUALNE WYDARZENIA W METAVERSE A VAT

Rosnąca popularność Metaverse już powoduje, że coraz więcej wydarzeń będzie odbywać się w wirtualnej przestrzeni. Organizatorzy tych eventów są zainteresowani nie tylko skorzystaniem z wzrastającej mody na poruszanie się w Metaverse, ale także z niemal nieograniczonych możliwości, jakie niesie ze sobą wirtualna rzeczywistość. Metaverse może być bowiem wykorzystywany do organizowania wszelkiego typu wydarzeń, od kilkuosobowych spotkań biurowych, po wielotysięczne muzyczne koncerty największych gwiazd estrady.

⁷⁴Metaverse Real Estate Market by End-user and Geography - Forecast and Analysis 2022-2026



**SŁAWOMIR
WNUCZEK**

Pomimo, że Metaverse jest dopiero na początkowym etapie swojego rozwoju, to wirtualne wydarzenia, jakie się tam odbywają, np. koncerty muzyczne, cieszą się niewiele mniejszym zainteresowaniem niż te, które dzieją się w realnym świecie. Przykładowo w 2021 r. koncerty Justina Biebera czy Travisa Scotta w Metaverse przyciągnęły uwagę tysięcy fanów.

Przy tak dużej popularności wydarzeń w świecie wirtualnym warto zastanowić się, jak w tą nową sytuację wpisują się dotychczasowe reguły opodatkowania. W przypadku wirtualnych imprez z pewnością należy zwrócić uwagę na kwestię obciążenia świadczenia usług wstępu na imprezy Podatkiem VAT.

W pierwszej kolejności trzeba będzie zidentyfikować, z jaką konkretnie usługą mamy do czynienia. Ze względu bowiem na charakter Metaverse, należy przede wszystkim rozstrzygnąć, czy tego typu wydarzenia traktować na równi z tymi, które mają miejsce w realnym świecie, czy jednak uznać je za usługę elektroniczną.

USŁUGI ELEKTRONICZNE

Biorąc pod uwagę definicję usług elektronicznych z Rozporządzenia nr 282/2011 trzeba podkreślić, że wydarzenia wirtualne organizowane w Metaverse, jak np. wspomniane już koncerty muzyczne, niewątpliwie wymagają zaangażowania człowieka w czasie rzeczywistym. Czy to po stronie organizatorów, czy też po stronie samego wykonawcy. Zatem tego typu eventy raczej nie będą traktowane jako usługi elektroniczne.

Nie oznacza to jednak, że wydarzenia organizowane w Metaverse nigdy nie będą traktowane jako usługa elektroniczna. Przykładowo wystawa artystyczna, podczas której organizator udostępnia uczestnikom określone miejsce czy przestrzeń, jednocześnie nie wchodząc z nimi w interakcje w czasie rzeczywistym, będzie odpowiadało definicji usługi elektronicznej.

USŁUGA WSTĘPU NA WYDARZENIE

Przepisy unijne nie określają pojęcia „wydarzenia”, jednak pewne przesłanki do jego definiowania wskazał TSUE w wyroku w sprawie C-647/17, Skatteverket przeciwko Srf Konsulterna AB, w której to stwierdził, że wstęp na wydarzenie nie jest tożsamy z prawem dostępu do jakiegoś miejsca, ale należy go rozumieć jako prawo do uczestnictwa w określonym działaniu, takim jak koncert czy wystawa.

Organizacja wydarzenia na gruncie podatkowym nie musi wiązać się z udostępnieniem konkretnego fizycznego miejsca. Wystarczy, żeby niosta ze sobą możliwość uczestniczenia w tym wydarzeniu, niezależnie w jakiej formie, niekoniecznie w fizycznej.

Same usługi wstępu na wydarzenia zostały zdefiniowane w art. 32 Rozporządzenia nr 282/2011. Zgodnie z artykułem obejmują one świadczenie usług, których podstawową cechą jest przyznawanie prawa wstępu w zamian za bilet lub opłatę, w tym opłatę w formie abonamentu, biletu okresowego lub opłaty okresowej.

Tak przedstawione definicje, a w szczególności fakt, że aby dana usługa podlegała regulacjom właściwym dla usług wstępu na wydarzenie, nie jest konieczne, aby w jej zakresie organizator udostępniał uczestnikowi dostęp do konkretnego fizycznego miejsca, przemawia za tym, że pod zakres tych

regulacji będą podlegać także wydarzenia wirtualne, w tym te organizowane w Metaverse.

Zgodnie z art. 53 Dyrektywy VAT oraz zgodnie z art. 28g ust. 1 Ustawy o VAT miejscem świadczenia usług wstępu na imprezy kulturalne, artystyczne, sportowe, naukowe, edukacyjne, rozrywkowe lub podobne, takie jak targi i wystawy oraz usług pomocniczych związanych z usługami wstępu na te imprezy, świadczonych na rzecz podatnika jest miejsce, w którym te imprezy faktycznie się odbywają.

Taka zasada konstruowana była jednak z myślą o zastosowaniu w świecie fizycznym, gdzie miejsce wydarzenia można skonkretyzować i przyporządkować położeniu geograficznemu. W przypadku imprez odbywających się w Metaverse ta zasada wydaje się niemożliwa do zastosowania. Nie mamy bowiem do czynienia z konkretnym, fizycznym terytorium.

Między innymi z tego względu omawiane regulacje zostały zmodyfikowane Dyrektywą 2022/542⁷⁷, która wprowadziła dodatkowy fragment przepisu wskazujący, że reguły te nie mają zastosowania do usług wstępu na imprezy, jeżeli obecność na nich jest wirtualna.

Dyrektywa 2022/542 wprowadziła w art. 54 Dyrektywy VAT zasadę ustalania miejsca świadczenia usług wstępu na wydarzenia, także w przypadku wydarzeń wirtualnych, wskazując, że w przypadku, gdy same usługi i ich usługi pomocnicze odnoszą się do działalności, która jest transmitowana lub w inny sposób udostępniana wirtualnie, miejscem świadczenia usług jest jednak miejsce, w którym osoba niebędąca podatnikiem ma siedzibę, stałe miejsce zamieszkania lub zwykłe miejsce pobytu.

Zatem obecnie wydarzenia wirtualne nie są uznawane za świadczone w kraju, w którym dany event ma miejsce, lecz zawsze w kraju klienta. Przyjęcie takiego rozwiązania wymusza na usługodawcy zarejestrowanie się na VAT w kraju siedziby każdego konsumenta, który uczestniczy w wyda-

Zatem obecnie wydarzenia wirtualne nie są uznawane za świadczone w kraju, w którym dany event ma miejsce, lecz zawsze w kraju klienta. Przyjęcie takiego rozwiązania wymusza na usługodawcy zarejestrowanie się na VAT w kraju siedziby każdego konsumenta, który uczestniczy w wydarzeniu.

zeniu. Polski ustawodawca ma obowiązek implementować tę regulację do polskiej Ustawy o VAT do dnia 31 grudnia 2024 r.

W przypadku świadczenia na rzecz podatników VAT, zastosowanie znajdzie ogólna reguła z art. 44 Dyrektywy VAT (określona w art. 28b Ustawy o VAT), zgodnie z którą miejscem świadczenia usług będzie miejsce siedziby usługobiorcy. Usługodawca nie będzie zobowiązany do pobrania VAT, gdyż w takiej sytuacji znajdzie zastosowanie mechanizm odwrotnego obciążenia. I to na usługobiorcy będzie spoczywał obowiązek rozliczenia podatku.

⁷⁷Dyrektywa Rady (UE) 2022/542 z dnia 5 kwietnia 2022 r. w sprawie zmiany dyrektyw 2006/112/WE i (UE) 2020/285 w zakresie stawek podatku od wartości dodanej (Dz.U.UE.L.2022.107.1)

SKONTAKTUJ SIĘ Z NAMI!



Agata Dziwisz-Moshe
Adwokat / Partner
+48 668 886 370
a.dziwisz@kochanski.pl



Wojciech Śliż
Doradca podatkowy / Counsel
+48 539 110 037
w.sliz@kochanski.pl



Aleksandra Pizon-Jaworska
Radca prawny / Senior Associate
+48 660 765 912
a.pizon-jaworska@kochanski.pl



Mirosław Malczeski
Radca prawny / Senior Associate
+48 608 593 450
m.malczeski@kochanski.pl



Sławomir Wnuczek
Aplikant adwokacki / Associate
+48 784 084 520
s.wnuczek@kochanski.pl



Jakub Dittmer
Associate
+48 532 423 064
j.dittmer@kochanski.pl



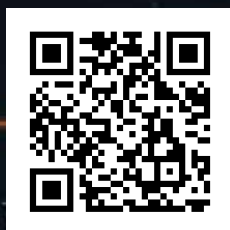
Katarzyna Pustulka
Junior Associate
+48 538 241 056
k.pustulka@kochanski.pl



Wiktoria Tracichleb
Członek zespołu podatków
+48 694 342 185
w.tracichleb@kochanski.pl

METVERSE RAPORT KOCHAŃSKI & PARTNERS

Pobierz pierwszy na polskim rynku
kompleksowy raport o Metaverse.



kochański Business
& partners Law Firm

www.kochanski.pl